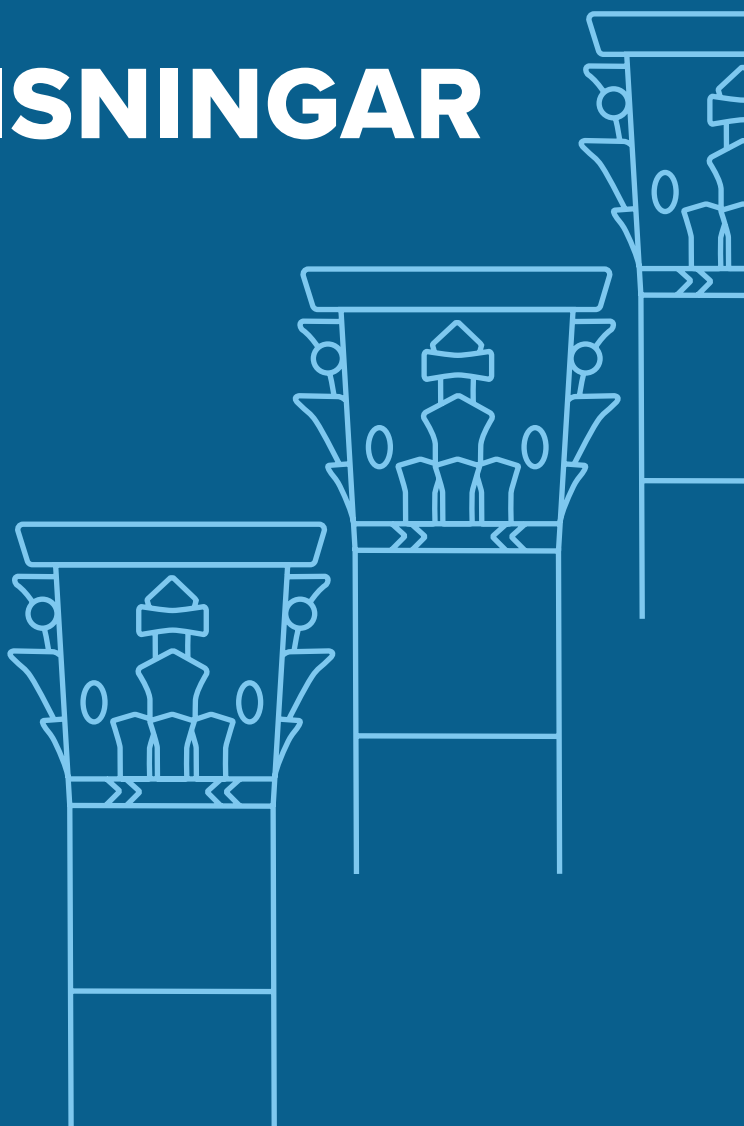

2023
RIKSDAGSVALET

1

VALANVISNINGAR

Kommunala
centralvalnämndens
uppgifter

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

VAALIT
VAL

VALANVISNINGARNA FÖR RIKSDAGSVALET SOM FÖRRÄTTAS 2023

Justitieministeriet utfärdar med stöd av 10 § i vallagen (714/1998) för vederbörande valmyndigheter följande valanvisningar för riksdagsvalet den 2 april 2023. Valanvisningarna gäller fr.o.m. den 1 januari 2023 t.o.m. den 30 april 2023.

Valanvisningar

- Nr. 1: Kommunala centralvalnämndens uppgifter
- Nr. 2: Valnämndens uppgifter
- Nr. 3: Förhandsröstning på en anstalt
- Nr. 4: Förhandsröstning på ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet
- Nr. 5: Hemmaröstning
- Nr. 6: Förhandsröstning utomlands
- Nr. 7: Valkrets-nämndens uppgifter

Helsingfors den 21 december 2022

Valdirektör

Arto Jääskeläinen

Konsultativ tjänsteman

Heini Huotarinen

Julkaisija: OIKEUSMINISTERIÖ
Utgivare: JUSTITIEMINISTERIET

Teksti: Oikeusministeriö
Text: Justitieministeriet

Paino: PunaMusta Oy, Tampere, 2022
Tryckning: PunaMusta Oy, Tammerfors, 2022

Innehåll:

1. ALLMÄNT OM RIKSDAGSVALET 2023	7
2. KOMMUNALA VALMYNDIGHETER	9
2.1 Allmänt	9
3. KOMMUNALA CENTRALVALNÄMNDEN	11
3.1 Centralvalnämndens sammansättning	11
4. FÖRBEREDANDE UPPGIFTER	13
4.1 Information om röstningsarrangemang	13
4.2 Utbildning av kommunens valmyndigheter	14
4.3 Översändande av valmaterial	16
4.4 Ibruktagande av valdatasystemet	25
4.5 Förberedelser inför röstningen på valdagen	28
4.6 Förberedelser inför den allmänna förhandsröstningen	33
4.7 Förberedelser inför röstning på anstalter	36
4.8 Förberedelser inför hemmaröstning	37
4.9 Befullmäktigande av valobservatörer	46
5. GRANSKNING AV FÖRHANDSRÖSTNINGSHANDLINGAR OCH BREVRÖSTNINGSHANDLINGAR	47
5.1 Mottagande av handlingar som ska granskas hos centralvalnämnden	47
5.2 Förvaring av inkomna ytterkuvert	50
5.3 Granskningsförfarande	50
5.4 Granskning av brevröstningshandlingarna	65
5.5 Hantering av ytterkuvert för brevröstning som inkommit efter utsatt tid	73
5.6 Postning av ytterkuvert till en annan centralvalnämnd	73
6. VALLÄNGDERNA OCH DISTRIBUTION AV DEM	75
7. PRELIMINÄR RÖSTRÄKNING	79
7.1 Förberedande åtgärder	79
7.2 Tillkännagivande av den preliminära rösträkningen	80
8. ÅTGÄRDER EFTER VALET	81
8.1 Arkivering och förstörande av valhandlingar	81
8.2 Förvaring av oanvända handlingar samt tillbehör och möbler	83
9. UPPGIFTER SOM HÄNFÖR SIG TILL SMÅ RÖSTNINGSOMRÅDEN ..	84
9.1 Allmänt	84
9.2 Sammanförande av röstsedlarna i små röstningsområden	86
10. ÖVRIGA ANVISNINGAR	91
10.1 Utomhusaffisivering	91
10.2 Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas jour som gäller rösträttsregistret ..	91
10.3 Justitieministeriets servicenummer för väljarna	92
10.4 Justitieministeriets valwebbplats	92

10.5	Justitieministeriets kontaktuppgifter	92
10.6	Kontaktinformation för utrikesministeriet	93

Bilagor:

BILAGA 1	Vissa tidsfrister	94
BILAGA 2a	Vallängdens pärmbblad	101
BILAGA 2b	Vallängdens uträkningssida	102
BILAGA 2c	Vallängdssida	103
BILAGA 2d	Stödförteckning till vallängen: Väljare som röstat på förhand	104
BILAGA 2e	Anvisning för att binda samman pappersvallängen	105
BILAGA 3	Röstsedel	106
BILAGA 4a	Meddelandekort 3r	107
BILAGA 4b	Meddelandekort 3u	108
BILAGA 5a1	Följebrevsblankett (med kvitteringsanteckning)	109
BILAGA 5a2	Följebrevsblankett (utan kvitteringsanteckning)	110
BILAGA 5b	Följebrevsblankett för hemmaröstning	111
BILAGA 5c	Följebrev för brevröstning	112
BILAGA 6a	Valkuvert	113
BILAGA 6b	Valkuvert för brevröstning	114
BILAGA 7a	Ytterkuvert	115
BILAGA 7b	Ytterkuvert för brevröstning	116
BILAGA 8	Förteckning över dem som röstat	117
BILAGA 9	Blankett för kvitteringslista över ytterkuvert	119
BILAGA 10	Hemmaröstningsblankett	120
BILAGA 11	Blankett för valprotokollet	122
BILAGA 12	Justitieministeriets instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen	126
BILAGA 13	Checklista över valmaterial som de kommunala valmyndigheterna behöver	127
BILAGA 14	Checklista för röstningsstälernas tillgänglighet	129

Till läsaren

Välkommen till ditt viktiga uppdrag i riksdagsvalet! Ditt uppdrag är ansvarsfullt, så var noggrann. Vallagen, den här anvisningen och utbildningen ger dig all information du behöver.

Börja med att studera vallagen. Du kan vid behov skriva ut den på adressen <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980714>. Bekanta dig noggrant med den och ha den till hands när du sköter ditt uppdrag.

Uppgifterna i samband med förhandsröstningen beskrivs i detalj i 5 kap. i vallagen (46–66 §). Hur röstningen går till på valdagen beskrivs i detalj i 6 kap. 67–83 §. Om du arbetar med granskning av förhandsröstningshandlingar ska bestämmelserna om brevröstning i 5 a kap. tillämpas. I 9 kap. finns specifika bestämmelser om riksdagsvalet, vilka inte direkt gäller kommunala valmyndigheters uppgifter. Var uppmärksam på 184–186 § i vallagen, eftersom dessa bestämmelser gäller dina skyldigheter när du sköter valuppdrag.

När du har studerat vallagens bestämmelser om ditt uppdrag, läs den här anvisningen för att få ytterligare information.

På valmyndigheters verksamhet tillämpas dessutom kommunallagen och förvaltningslagen. Principerna för god förvaltning gäller också valmyndigheter. Det innebär t.ex. att du som valmyndighet ska sköta dina uppgifter utan att diskriminera någon och betjäna dem som röstar på ett korrekt och vänligt sätt. Det bästa sättet att få råd om tolkningen av kommunallagen är att kontakta Kommunförbundets jurister.

Valpoolen, justitieministeriets databank för valmyndigheter, finns på adressen www.vaalit.fi/sv/valpoolen. Valpoolen fungerar som en materialbank där valmyndigheterna kan hitta information om vilka myndigheter som ansvarar för de olika områdena av valarrangemangen, samlade anvisningar om val och förslag på hur man kan gå till väga i olika situationer i samband med valberedskapen.

Innan denna anvisning publicerades har justitieministeriet skickat ett brev till kommunerna (14.9.2022). Brevet finns även på webbplatsen vaalit.fi. Brevet innehåller anvisningar om hur röstningsställena ska väljas och utrustas samt om jäv och behörighet för valmyndigheter.

Ha alltid vallagen och denna anvisning till hands när du sköter dina uppgifter, så har du svaren på de flesta frågor inom räckhåll.

Coronaviruset eller någon annan epidemi kan fortfarande vara på gång vid tidpunkten för valet. I den här tryckta anvisningen är det inte möjligt att beakta det senaste epidemiläget, och därför ges separata anvisningar om coronavirusläget eventuellt kräver särskilda åtgärder. Oavsett vilken epidemisituationen är behöver man ta i bruk så rymliga lokaler som möjligt, sköta handhygien och vid behov stanna hemma om man är sjuk.

1. ALLMÄNT OM RIKSDAGSVALET 2023

Nästa riksdagsval förrättas söndagen den 2 april 2023. Förhandsröstning ordnas i Finland den 22–28 mars 2023 och utomlands den 22–25 mars 2023. Ombord på finska fartyg som befinner sig utomlands kan förhandsröstningen dock inledas redan den 15 mars 2023.

Bestämmelser om förrättning av riksdagsval finns i vallagen (714/1998, <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980714>). Valmyndigheterna ska utöver denna anvisning även noggrant sätta sig in i den lagstiftning som gäller riksdagsvalet. Valanvisningarna är avsedda att precisera de förfaranden som föreskrivs i lagen.

Om rösträtt i riksdagsval föreskrivs i 14 § i grundlagen och om valbarhet i 27 § i grundlagen.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata upprättar ett rösträttsregister i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är röstberättigad i riksdagsvalet. I rösträttsregistret införs beträffande varje väljare de uppgifter som avses i 18 § i vallagen, sådana som de är i befolkningsdatasystemet fredagen den 10 februari 2023 klockan 24. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata utarbetar över var och en som införts i rösträttsregistret en rösträttsanmälan (meddelandekort) och sänder det per post senast torsdagen den 9 mars 2023 till de röstberättigade vilkas adress är känd. Om den röstberättigade har tagit i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden, skickas rösträttsanmälan enbart elektroniskt.

Till meddelandekortet bifogas en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställen som finns inom väljarens valkrets samt deras adresser och öppettider.

Väljarna kan rösta antingen på förhand eller på valdagen. Rösträtten får inte utövas genom ombud.

På förhand kan den röstberättigade rösta:

- 1) på vilket som helst av de allmänna förhandsröstningsställena som avses i 9 § 1 mom. 1 och 2 punkten i vallagen i hemlandet eller utomlands. En förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena finns på webbplatsen www.valfinland.fi, eller
- 2) på en sådan anstalt som avses i 9 § 1 mom. 3 punkten i vallagen, om han eller hon vårdas eller är intagen eller fullgör beväringstjänst vid denna, eller
- 3) ombord på ett sådant finskt fartyg som avses i 9 § 1 mom. 4 punkten i vallagen och som befinner sig utomlands, om han eller hon hör till fartygets personal eller

- 4) på vissa villkor i sitt eget hem enligt vad som föreskrivs om hemmaröstning i 9 § 2 mom. i vallagen eller
- 5) per brev från utlandet, om han eller hon bor eller vistas utomlands under hela förhandsröstningsperioden och på valdagen.

Röstningen på valdagen förrättas mellan klockan 9 och 20 i varje kommun röstningsområdesvis. En röstberättigad får rösta enbart inom det röstningsområde (på det röstningsställe) som har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret och som anges på den rösträttsanmälan som skickats till väljaren.

2. KOMMUNALA VALMYNDIGHETER

2.1 Allmänt

Riksdagsvalet 2023 förrättas i kommunen av följande valmyndigheter:

- den kommunala centralvalnämnden,
- valnämnden,
- valbestyrelsen,
- valförrättarna på det allmänna förhandsröstningsstället,
- valförrättaren vid hemmaröstning och
- valbiträdena vid röstningsstället på valdagen.

2.1.1 Behörighetsbegränsningar vid riksdagsval

Enligt 9 a § i vallagen ska valmyndigheterna sköta sitt uppdrag opartiskt. För att stödja denna allmänna bestämmelse har man i vallagen bestämt om vissa begränsningar för vem som är behörig att vara valmyndighet och uttryckligen nämnt om hur bestämmelserna om jäv i 27–30 § i förvaltningslagen (365/2003) tillämpas på valmyndighetens arbete.

- **Ett partis eller en valmansförenings valombud får inte vara medlem eller ersättare i centralvalnämnden.**
- En kandidat i riksdagsvalet får inte vara medlem eller ersättare i valnämnden.¹
- En kandidat eller en kandidats make², barn, syskon eller förälder får inte vara **valförrättare vid ett allmänt förhandsröstningsställe.**
- En kandidat eller en kandidats make, barn, syskon eller förälder får inte vara **valförrättare vid hemmaröstning.**
- En kandidat i riksdagsvalet får inte vara medlem eller ersättare i valbestyrelsen och inte heller kandidatens make, barn, syskon eller förälder.
- En kandidat i riksdagsvalet får inte vara valbiträde och inte heller kandidatens make, barn, syskon eller förälder.

1 Samma begränsning gäller eventuella biträden som valnämnden anlitat enligt 16 § 2 mom. i vallagen.

2 Med makar avses äkta makar samt personer som lever i äktenskapsliknande förhållanden eller i registrerade partnerskap.

En allmän begränsning som gäller behörighet är att valmyndigheten inte kan vara en omyndig person (en person som inte har fyllt 18 år eller som förklarats omyndig).

2.1.2 Tillämpning av bestämmelserna om jäv på kommunala valmyndigheter

Med jäv avses en sådan situation där en opartisk handläggning kan äventyras på grund av förhållandet mellan handläggaren och det ärende som behandlas eller en part i ärendet.

Jäviga personer uppräknas i 28 § i förvaltningslagen. En jävig person får inte delta i eller vara närvarande vid handläggningen av ärendet. En person som är jävig ska själv meddela att han eller hon är jävig. Om jäv för medlemmar i ett kollegialt organ beslutar organet i fråga. En ojävig person ska utan dröjsmål förordnas i stället för en jävig person.

Enligt vallagen ska förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas på:

- medlemmar och ersättare i centralvalnämnden.

Förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas inte på:

- medlemmar och ersättare i valnämnden³,
- medlemmar och ersättare i valbestyrelsen,
- valförrättare på de allmänna förhandsröstningsställena,
- valförrättare vid hemmaröstning eller
- valbiträdena vid röstningen på valdagen.

2.1.3 En valmyndighets ansvar

I 185 § i vallagen föreskrivs att om en medlem i den kommunala centralvalnämnden, valnämnden eller valbestyrelsen eller en valförrättare eller någon annan person i egenskap av valmyndighet enligt vallagen försummar sina skyldigheter, ska han eller hon straffas såsom tjänsteman för tjänstebrott.

³ Jävsbestämmelserna tillämpas inte heller på de eventuella biträden som avses i 16 § 2 mom. i vallagen (se även fotnot 2).

3. KOMMUNALA CENTRALVALNÄMNDEN

3.1 Centralvalnämndens sammansättning

Kommunens centralvalnämnd vid riksdagsvalet 2023 är den i 13 § i vallagen avsedda kommunala centralvalnämnden (nedan *centralvalnämnd*) som fullmäktige har tillsatt år 2021.

Centralvalnämnden anställer en sekreterare och annan nödvändig personal.

3.1.1 Beslutförhet

Centralvalnämnden är beslutför med fem medlemmar. Om en ersättare i centralvalnämnden har avlidit, har förhinder eller är jävig, får kommunstyrelsen vid behov förordna en tillfällig ersättare. Centralvalnämndens ordförande ska se till att nämnden alltid är beslutför vid sina sammanträden.

Om val av nya förtroendevalda till ett kommunalt organ under pågående mandattid föreskrivs i kommunallagen (410/2015).

3.1.2 Behörigheten för centralvalnämndens medlemmar och sekreterare att delta i andra kommunala valmyndigheters arbete

Det rekommenderas att centralvalnämndens medlemmar och sekreterare inte vid sidan om sitt uppdrag sköter någon annan uppgift som valmyndighet. Centralvalnämnden ska enligt 63 § i vallagen granska förhandsröstningshandlingarna. Om en medlem i centralvalnämnden eller nämndens sekreterare har fungerat som valförrättare eller som medlem i en valbestyrelse, är han eller hon jävig att delta i bedömningen av lagenligheten av den egna verksamheten. Det finns nödvändigtvis ändå inte något absolut hinder för att sköta två uppdrag.

3.1.3 Rätten att närvara vid centralvalnämndens sammanträden

Centralvalnämnden beslutar om rätten att närvara och yttra sig vid nämndens sammanträden för andra personer än de som på grund av sina uppgifter enligt vallagen har rätt att delta i sammanträdena. På centralvalnämnden tillämpas inte den i kommunallagen nämnda förvaltningsstadgans bestämmelser om

kommunstyrelsens företrädares och kommundirektörens eller borgmästarens rätt att närvara och yttra sig vid sammanträden.

Valombudens rätt att närvara vid valmyndigheternas sammanträden anges i 184 § 1 mom. i vallagen.

3.1.4 Valobservatörers rätt att närvara

Den rätt valobservatörer med fullmakt har att närvara när valmyndigheten utför sina uppgifter anges i 184 § 2 mom. i vallagen. Rätten att närvara gäller utöver möten även valmyndigheternas övriga verksamhet. Valobservatörerna avgör själva hur, var och i vilken omfattning de observerar valet.

3.1.5 Uppgifter

Vid riksdagsvalet har centralvalnämnden följande uppgiftshelheter:

- Förberedande åtgärder inför valet
- Uppgifter som hänför sig till vallängderna
- Hantering av förhandsröstningshandlingar och brevröstningshandlingar
- Uppgifter som hänför sig till rösträkningen
- Åtgärder efter valet och
- Om det i kommunen finns sådana små röstningsområden som avses i 82 § vallagen, uppgifter som hänför sig till dem.

I denna anvisning behandlas inte sådana uppgifter som centralvalnämnden ska ha skött redan innan denna valanvisning ges ut (se justitieministeriets brev till kommunerna 14.9.2022 VN/12272/2022, <https://vaalit.fi/sv/brev-och-promemorior-till-valmyndigheterna>).

Vid riksdagsval sköter valkrets-nämnden de uppgifter som gäller kandidatuppställning samt räkning av förhandsröster, kontrollräkning och fastställande av valresultatet.

Centralvalnämnden ska sköta enbart de myndighetsuppgifter som anges i vallagen och som nämns i justitieministeriets valanvisningar och valdatasystemets anvisningar. Centralvalnämnden ska i princip inte sköta andra uppgifter. Om det i kommunen ordnas t.ex. kaffeservering, lotterier eller val för barn i samband med valförrättningen, får eventuella uppgifter i anslutning till dessa och andra motsvarande åtgärder inte störa myndighetsverksamheten.

4. FÖRBEREDANDE UPPGIFTER

Vid riksdagsvalet har centralvalnämnden följande förberedande uppgifter:

- Information om röstningsarrangemang
- Utbildning av kommunens andra valmyndigheter
- Hantering av valmaterial
- Ibruktagande av valdatasystemet
- Förberedelser inför röstningen på valdagen
- Förberedelser inför den allmänna förhandsröstningen, inklusive rekrytering och förordnande av valförrättare
- Förberedelser inför röstning på anstalter
- Förberedelser inför hemmaröstning, inklusive rekrytering och förordnande av valförrättare
- Vid behov: befullmäktigande av valobservatörer till kommunens område

4.1 Information om röstningsarrangemang

Upprätta en kungörelse

- om röstningsställen på valdagen,
- om allmänna förhandsröstningsställen,
- om anmälan till hemmaröstning samt
- efter eget omdöme också om andra frågor som gäller förrättandet av valet.

Centralvalnämnden ska i god tid före förhandsröstningen börjar, på det sätt som kommunala tillkännagivanden meddelas för kännedom enligt 108 § i kommunallagen, tillkännage följande:⁴

- 1) Valdagen vid riksdagsvalet (söndagen den 2 april 2023) samt namn, besöksadress och röstningstid (kl. 9–20) för röstningsställena i röstningsområdena, och
- 2) Förhandsröstningsperioden och
 - namnen på,
 - adresserna till,
 - öppethållningsdagarna och
 - de dagliga öppettiderna för samtliga allmänna förhandsröstningsställen inom kommunens område.

⁴ Centralvalnämnden ska senast den 13 januari 2023 ha registrerat de uppgifter som räknas upp här samt sina egna kontaktuppgifter i basdatasystemet i justitieministeriets valdatasystem (VAT), varifrån de kan hämtas bl.a. för utarbetande av meddelandekorten och deras bilagor.

Centralvalnämnden kan dessutom efter sitt eget omdöme tillkännage även andra ärenden som hänför sig till valförrättningen, såsom t.ex. anordnandet av hemmaröstning och anmälning till den. Ett annat ärende som kan tillkännages är att den som inte har ett sådant identitetsbevis som behövs vid röstningen kan hos polisen hämta ett avgiftsfritt temporärt identitetskort, som utfärdas åt en person för att han eller hon ska kunna rösta. För att få ett temporärt identitetskort måste den som ansöker om kortet ha med sig två passfoton enligt polisens passfotoanvisningar.

Kommunen ordnar inte sådan brevröstning som avses i kap. 5 a i vallagen, men inget hindrar att centralvalnämnden i sin kungörelse nämner brevröstningen. Information om brevröstning finns på adressen vaalit.fi/sv/brevrostning.

Förutom de officiella kungörelser som publiceras på kommunens webbplats (108 § i kommunallagen) bör kommunen även på andra sätt ge information om de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen samt deras adresser och öppettider. Andra lämpliga sätt att sprida information är t.ex. kommunens egna affischer som sätts upp på utomhusreklamställningar, bibliotek, serviceställena för de kommunala ämbetsverken och andra synliga ställen.

4.2 Utbildning av kommunens valmyndigheter

- Utbilda, ge handledning och råd till kommunens övriga valmyndigheter.

Centralvalnämnden ska se till att

- valnämndernas medlemmar och ersättare,
- valbestyrelsernas medlemmar och ersättare,
- valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena och
- valförrättarna vid hemmaröstning

är medvetna om sina uppgifter och sitt ansvar. För detta ändamål ska centralvalnämnden eller dess personal

- 1) i god tid före valet till respektive valmyndighet dela ut justitieministeriets följande valanvisningar och VAT-anvisningar.
 - Till valnämnderna delas ut
 - a) valanvisning nr 2 (Valnämndens uppgifter) samt
 - b) VAT-anvisning nr 4d (Anvisningar om valdatasystemet för valnämnden), om valnämnden använder rösträttsdatasystemet ("elektronisk vallängd" eller mobil rösträttsförfrågan), eller om valnämnden matar in resultaten av den preliminära räkningen i resultatuträkningssystemet eller använder valdatasystemet för att föra valprotokoll.

- Till valbestyrelserna delas ut
 - c) avalanvisning nr 3 (Förhandsröstning på anstalter) samt
 - d) VAT-anvisning nr 4e (Anvisningar om mobil rösträttsförfrågan), om valnämnden använder mobil rösträttsförfrågan.
 - Till valförrättare på allmänna förhandsröstningsställen delas ut
 - e) valanvisning nr 4 (Förhandsröstning på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet) samt
 - f) VAT-anvisning nr 4c (Anvisningar om rösträttsdatasystemet för valförrättare på ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet),
 - Till valförrättarna vid hemmaröstning delas ut valanvisning nr 5 (Hemmaröstning).
- 2) utbilda ovan nämnda andra kommunala valmyndigheter i deras uppgifter. I samband med utbildningen är det bra att på ett åskådligt sätt gå igenom de olika röstningsförfarandena och diskutera detaljerna i dem. Ovan nämnda val- och VAT-anvisningar kan utnyttjas vid utbildningen. Enligt Riksdagens justitieombudsmans inspektionsberättelse EOAK/3250/2021 kan det vara befogat att i valutbildningarna allmänt ta upp hur man förbereder sig för att kommunicera med väljare av olika slag.
 - 3) kunna nås av ovan nämnda andra kommunala valmyndigheter under hela valet för att svara på deras frågor.

4.3 Översändande av valmaterial

- Ta emot de valhandlingar och den utrustning som justitieministeriet har delat ut samt de sammanställningar av kandidatlistorna som valkrets nämnderna har delat ut.
- Kontrollera att valstämplarna, valurnorna och röstningsbåsen är i gott skick.
- Se till att alla kommunala valmyndigheter får behövliga valhandlingar, utrustning och möbler.

Den kommunala centralvalnämnden ska se till att

- valnämnderna,
- valbestyrelserna,
- valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena och
- valförrättarna vid hemmaröstning

har till sitt förfogande de valhandlingar, valstämplar, röstningsbås, valurnor samt andra tillbehör och annan utrustning som behövs.

Material och tillbehör som de olika kommunala valmyndigheterna behöver samt distributionen av dessa behandlas närmare nedan i denna anvisning.

4.3.1 Valhandlingar som används vid riksdagsval

Vid riksdagsvalet 2023 används följande valhandlingar:

- 1) Valhandlingar som utarbetats av justitieministeriet:
 - Röstsedel för riksdagsvalet 2023 (**bilaga 3**),
 - Följebrevsblankett (valblankett nr 5, **bilaga 5a**).
 - Följebrevsblankett för hemmaröstning (valblankett nr 5K, **bilaga 5b**),
 - Valkuvert (valblankett nr 4), som är brunt till färgen och har ett litet fönster i nedre kanten (**bilaga 6**),
 - Ytterkuvert (valblankett nr 6, på Åland 6a), vars framsida är till största delen gult och på vars fram- och baksida har tryckts ett rött Exprès-märke (**bilaga 7**),
 - Förteckning över personer som röstat på förhand (Förteckning över de personer som röstat, valblankett nr 7, **bilaga 8**),
 - Blanketter för kvitteringslista över ytterkuvert (**bilaga 9**),
 - Hemmaröstningsblankett (valblankett nr 14, **bilaga 10**),
 - Vaalipöytäkirja (valblankett nr 8),
 - Valprotokoll (valblankett nr 8, **bilaga 11**),
 - Affisch för information om förhandsröstningen, på finska och svenska,
 - Affisch för information om röstningen på valdagen, på finska och svenska,

- Justitieministeriets instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen, på finska och svenska (**bilaga 12**),
 - Justitieministeriets instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen, på finska och samiska,
- 2) Valkrets nämndens sammanställning av kandidatlistorna för varje valkrets,
- 3) Resultatuträkningsblanketter som utarbetats av justitieministeriet:
- Resultatuträkningsblankett 1: Antalet förhandsröstande
 - Resultatuträkningsblankett 2: Antalet röstande på valdagen, preliminär uppgift,
 - Resultatuträkningsblankett 3: Antalet röster på valdagen, preliminär räkning
 - Resultatuträkningsblankett 4: Blankett för bilaga till valprotokollet
- 4) Vallängder:
- Vallängder som justitieministeriet skrivit ut från rösträtsregistret (**bilaga 2a–d**).

4.3.2 Distribution av valhandlingar till centralvalnämnderna

Huvuddistribution

På uppdrag av justitieministeriet skickar PunaMusta Media Oyj (nedan PunaMusta) under februari-mars till centralvalnämnderna en försändelse med de valhandlingar som anges ovan och som valnämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna behöver för riksdagsvalet. Antalet handlingar som levereras baseras på centralvalnämndens beställning som lämnats in via den elektroniska tjänsten för beställning av valmaterial inom utsatt tid.

Vid distributionen ska det beaktas att röstsedlarna har förpackats i buntar om 100 stycken. Dessutom ska det beaktas att det skickas fem stycken vardera av blanketter för hemmaröstning och kvitteringslistor över ytterkuvert. Avsikten är att centralvalnämnden själv kopierar ett behövligt antal blanketter.

Distribution av sammanställningarna av kandidatlistorna

Varje valkrets nämnd fastställer sammanställningen av kandidatlistorna i valkretsen i fråga på torsdagen den 2 mars 2023 och sänder den själv eller via de andra valkrets nämnderna till centralvalnämnderna i alla kommuner.

Centralvalnämnden behöver sammanställningarna av kandidatlistorna i alla 13 valkretsar på de allmänna förhandsröstningsställena och vid anstaltsröstningen

samt utöver dessa sammanställningen av kandidatlistorna i den egna valkretsen vid hemmaröstning och röstningen på valdagen.

Valhandlingar som sänds per e-post

I god tid innan förhandsröstningen inleds sänder justitieministeriet följande till centralvalnämnderna per e-post:

- affischen för information om förhandsröstningen,
- affischen för information om röstningen på valdagen,
- instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen.

Centralvalnämnden ska skriva ut ett behövligt antal instruktioner. Instruktionerna ska finnas uppsatta i alla röstningsbås vid förhandsröstningen och röstningen på valdagen och på annat sätt tillgängliga för väljarna vid anstalts- och hemmaröstningen. Om centralvalnämnden redan vid valen 2012–2022 utarbetade egna versioner av dessa anvisningar, kan dessa användas även vid riksdagsvalet, eftersom anvisningarna inte har ändrats.

Centralvalnämnden kan efter sitt eget omdöme skriva ut och använda affischerna för information om förhandsröstningen och röstningen på valdagen.

Justitieministeriet skickar eventuellt andra affischer med anvisningar t.ex. om epidemisituationen kräver förberedelser.

Nedladdningsbara blanketter

Varje centralvalnämnd ska själv ladda ner (och skriva ut) resultatuträkningsblanketterna 1–4 från valdatasystemet. Valstödet ger närmare anvisningar om saken.

Distribution av vallängderna

Distributionen av vallängderna som justitieministeriet skrivit ut från rösträtsregistret beskrivs nedan i denna anvisning.

4.3.3 Mottagande och förvaring av valhandlingar

Centralvalnämnden ska se till att obehöriga inte har åtkomst till valhandlingarna. Valhandlingarna ska förvaras i ett låst utrymme.

När centralvalnämnden har tagit emot valhandlingarna ska den:

- omedelbart kontrollera att försändelsen innehåller det antal olika handlingar som framgår av följesedeln,
- kontrollera genom stickprov att handlingarna, speciellt röstsedlarna, har felfritt tryck,
- i god tid distribuera handlingarna vidare till valnämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena och vid hemmaröstning,
- i den mån det är möjligt föra bok över hur många valhandlingar som har distribuerats och till vilken valmyndighet samt när detta har skett och över hur många handlingar centralvalnämnden ännu har kvar efter varje distribution,
- ta emot de oanvända handlingar som valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena inom kommunen och vid hemmaröstning samt valbestyrelserna återlämnar när förhandsröstningen har avslutats samt även föra bok över dem, och
- se till att det för dem som vill rösta hemma finns tryckta eller kopierade hemmaröstningsblanketter hos centralvalnämnden. Blanketten finns också tillgänglig på justitieministeriets valsidor på adressen <https://vaalit.fi/sv/att-rosta-hemma>.

Kan gamla valhandlingar användas?

Vid riksdagsvalet 2023 får i regel enbart handlingar som distribuerats för valet i fråga användas. Förutom dessa är det dock möjligt att

- 1) av handlingar som distribuerats för valen under åren 1999–2022 använda:
 - följbrevsblanketter,
 - blanketter för förteckningen över dem som röstat på förhand,
- 2) av handlingar som distribuerats för valen under åren 2017–2022:
 - valkuvert (som har ett fönster i nedre kanten) förutsatt att limytan på kuverten håller (ta reda på detta genom att testa dem).
- 3) ytterkuvert med färdigtryckt Expres-märke som sänts för valen under åren 2017–2022.

Övriga oanvända handlingar från föregående val får inte användas, utan de ska omedelbart förstöras. **Exempelvis de ytterkuvert som skickats för val före kommunalvalet 2017 ska förstöras**, eftersom alla ytterkuvert från och med det valet har varit expressbrev och därför har ett Expres-märke tryckts färdigt på de nya ytterkuverten.

Tilläggsbeställningar av valhandlingar

Centralvalnämnden sköter tilläggsbeställningarna för valnämndernas, valbestyrelsernas och valförrättarnas räkning.

Centralvalnämnderna ska följa antalet röstsedlar och andra valhandlingar under förhandsröstningen och efter den. Eventuella tilläggsbeställningar för valdagen ska göras senast **måndagen den 27 mars 2023 före kl. 12** för att handlingarna ska hinna fram till centralvalnämnderna senast fredagen före valdagen.

Tilläggsbeställningar och närmare upplysningar om distributionen: e-post varasto.joensuu@punamusta.com eller telefon: 044 769 5448 vardagar kl. 8–16.

Kopiering av valhandlingar

Följande handlingar behöver inte nödvändigtvis beställas utan de kan också kopieras:

- följebrevsblanketten,
- följebrevsblanketten för hemmaröstning,
- förteckningen över dem som röstat på förhand,
- blanketten för valprotokollet (blanketten har uppdaterats, men även tidigare versioner kan användas),
- hemmaröstningsblanketten och
- blanketten för kvitteringslista av ytterkuvert.

Kopiorna ska dock vara av god kvalitet. Andra handlingar får inte kopieras, utan de ska beställas.

4.3.4 Valtillbehör och möbler

Valstämplar

Både vid förhandsröstningen och vid röstningen på valdagen stämplas röstsedlarna med valstämplar. Centralvalnämnden svarar för förvaringen av valstämplarna. Valstämpeln, som fastställts genom justitieministeriets beslut (23.7.1996), är blårod till färgen och ser ut på följande sätt:

Centralvalnämnden ska i god tid före förhandsröstningen börjar ovillkorligen kontrollera att valstämplarna är i användbart skick och har tillräckligt med stämpelfärg.

En röstsedel som stämplats med en trasig stämpel är enligt 85 § i vallagen ogiltig, om stämpeln är så bristfällig att man inte kan vara säker på att den har gjorts med en valstämpel.

Om någon stämpel har gått sönder eller annars blivit oanvändbar, ska centralvalnämnden utan dröjsmål beställa nya stämplatser eller ny stämpelfärg från Helsingfors Stämpelfabriks Ab. Beställningen görs hos:

Helsingfors Stämpelfabriks Ab
e-post: myynti@leimasin.fi, fax. (09) 692 7644
Närmare upplysningar: tfn (09) 687 7350.

Centralvalnämnden ska i god tid före förhandsröstningen börjar skicka valstämplarna till valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena och vid hemmaröstning samt till valbestyrelserna. Dessa återsänder stämplatserna till centralvalnämnden efter avslutad förhandsröstning. Centralvalnämnden ska kontrollera att stämplatserna som återsänds är i skick. Efter detta skickar centralvalnämnden stämplatserna till valnämnderna för att användas vid röstningen på valdagen. Valnämnderna återsänder dem till centralvalnämnden när valförrättningen har avslutats. Det är bra att skicka även reservstämplar till valförrättarna, valbestyrelserna och valnämnderna. Centralvalnämnden ska föra bok över de valstämplar som delats ut och återsänts.

Centralvalnämnden ska hålla de valstämplar som den har i sin besittning i säkert förvar som obehöriga inte har tillträde till.

Förseglingsmaterial

Justitieministeriet ser till att de förseglingsband som valnämnderna behöver sänds till centralvalnämnderna tillsammans med valhandlingarna. Centralvalnämnden ska sända förseglingsbanden till valnämnderna för röstningen på valdagen. På förseglingsbanden har det tryckts samma bild som på valstämpeln och texten *Vaalisinetti Valsigill*.

Redskap för att binda vallängden

Vallängderna består av lösa blad. För att vallängderna ska kunna användas på valdagen ska de lösa bladen antingen sättas i en pärm eller på annat sätt bindas ihop. Kommunen kan via systemet för beställning av valmaterial beställa två slags redskap för att binda vallängden. Användningen av dessa beskrivs i **bilaga 2e** till denna anvisning. Vallängden kan även bindas med t.ex. arkivdugligt snöre.

Röstningsbås och rörelsehindrades möjligheter att rösta

Kommunen svarar för anskaffningen av de röstningsbåsar där röstningsanteckningen ska göras och för kostnaderna för dem. Röstningsbåsen ska vara sådana att bevarandet av valhemligheten kan säkerställas. På röstningsstället ska finnas även sådana röstningsbåsar som lämpar sig för väljare som använder hjälpmedel med hjul, såsom rollator eller rullstol, eller, om ett tillgängligt röstningsbås inte kan ordnas, ett bord utrustat med sådana skärmar att väljaren kan göra sin röstningsanteckning och samtidigt bevara valhemligheten.⁵

I röstningsbåsen bör finnas förstoringsglas eller motsvarande med tanke på väljare med nedsatt syn.

Centralvalnämnden svarar för att röstningsbåsen sänds till förhandsröstningsstället. Valförrättaren eller valbestyrelsen ska i god tid komma överens med centralvalnämnden om att få låna ett eller flera röstningsbåsar, transporten av dem och om andra frågor. De lånade röstningsbåsen ska återställas till centralvalnämnden så snart förhandsröstningen är avslutad. Centralvalnämnden ska i god tid före valdagen sända röstningsbåsen till röstningsställena på valdagen.

Centralvalnämnden svarar i samarbete med valförrättarna, valbestyrelsen och valnämnden för de hjälpmedel som behövs med tanke på rörelsehindrade på förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen.

⁵ Riksdagens justitieombudsman har bl.a. i sin inspektionsrapport (5.4.2017) konstaterat att ett separat skrivunderlag som placeras i famnen inte säkerställer valhemligheten.

Valurnor

Centralvalnämnden ska i god tid före valet kontrollera att alla de urnor som den har i sin besittning är användbara och att nycklarna till dem finns kvar. Om centralvalnämnden behöver nya valurnor ska den i god tid kontakta justitieministeriet om det per e-post, adress vaalit@gov.fi. De nya valurnorna sänds till centralvalnämnderna avgiftsfritt.

Det rekommenderas att det även på ett allmänt förhandsröstningsställe används en valurna eller någon annan motsvarande låda med lock⁶, som de färdiga ytterkuverten läggs i. Urnan ska naturligtvis öppnas senast när kuverten ska sändas från förhandsröstningsstället till centralvalnämnderna. Användning av en urna för att förvara ytterkuverten kan öka väljarnas förtroende för förhandsröstningsarrangemangen, även om det är skäl att betona för väljarna att det slutna valkuvertet fungerar som valurna vid förhandsröstning. Om en valurna används på förhandsröstningsstället, ska valförrättaren komma överens med centralvalnämnden om lån av valurnor samt om returnering av dem. Valurna eller annan låda med lock kan på motsvarande sätt användas även vid anstaltsröstning om detta är ändamålsenligt.

Namnskyltar för valfunktionärerna

Centralvalnämnden ska för valnämndernas medlemmar, valbestyrelserna och valförrättarna ordna namnskyltar (t.ex. rockmärken eller motsvarande), så att väljarna kan identifiera valmyndigheterna. På dessa anges funktionärens uppgift, dvs.

- valnämnden: *Medlem i valnämnden*, i tvåspråkiga kommuner

Vaalilautakunnan jäsen – Medlem av valnämnden,

- valbestyrelsen: *Medlem av valbestyrelsen*, i tvåspråkiga kommuner

Vaalitoimikunnan jäsen – Medlem av valbestyrelse.

- valförrättarna: *Valförrättare* eller i tvåspråkiga kommuner

Vaalitoimitsija – Valförrättare.

Också funktionärens namn kan anges.

Valbiträdena vid röstningen på valdagen bör ha rockmärken eller armbindlar på vilka det står *Vaaliavustaja*, i tvåspråkiga kommuner *Vaaliavustaja – Valbiträde*.

⁶ OSSE/ODIHR rekommenderade i sin utvärderingsrapport (21.7.2011) om riksdagsvalet 2011 i Finland bl.a. att uppmärksamhet ska ägnas åt säkerheten vid hanteringen av ytterkuverten och i synnerhet så att slutna valurnor (sealed ballot boxes) används även på förhandsröstningsställena. Även vissa medborgare har på tidningarnas insändarspalter önskat att valurnor skulle användas.

Kopia av beslutet om tillsättande av valnämnden och valbestyrelsen

Centralvalnämnden ska till valnämnden lämna en kopia av kommunstyrelsens beslut om tillsättande av ifrågavarande valnämnd, eller någon annan handling av vilken valnämndens sammansättning framgår, som ska sättas upp på röstningsstället. Valnämndsmedlemmarnas kontaktuppgifter får dock inte finnas på förteckningen som sätts upp på röstningsstället. Också till valbestyrelsen bör sändas motsvarande handling.

Pennor och övrigt tillbehör

Centralvalnämnden ska också se till att valnämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena har pennor och annat tillbehör som behövs vid valförrättningen till sitt förfogande.

De pennor med vilka väljaren ska göra röstningsanteckningen på röstsedeln kan i princip vara av vilket slag som helst, t.ex. kulspets- eller blyertspennor. Vid några av de senaste valen har vissa röstberättigade misstänkt att om röstningsanteckningen görs med en blyertspenna finns det möjlighet till valfusk. Trots att dessa misstankar är obefogade, rekommenderas det att man hellre reserverar kulspetspennor eller motsvarande till väljarnas förfogande för att trygga tillförlitligheten till valet. Centralvalnämnden ska i varje fall se till att de pennor som används är sådana att röstningsanteckningen inte blir otydlig eller syns genom röstsedeln. Därför rekommenderas inte tuschpennor eller kulspetspennor med mycket vass spets för röstningsanteckningen. Det ska reserveras tillräckligt många reservpennor med tanke på att pennorna kan sluta fungera.

Valmyndigheterna ska dessutom enligt behov ha tillgång till exempelvis kopieringspapper, anteckningsblock, kuvert, omslagspapper, snöre och paketeringstejp.

4.3.5 Material som centralvalnämnden behöver

Centralvalnämnden ska till sitt förfogande ha åtminstone följande valmaterial:

- hemmaröstningsblanketter för förberedelserna inför hemmaröstning (valblankett nr 14, **bilaga 10**),
- resultatuträkningsblanketterna 1-3 för resultatuträkningen samt
- förseglingsredskap och
- valstämplar och valkuvert för hantering av brevrösterna.

4.4 Ibruktagande av valdatasystemet

- Avgör i vilken omfattning valdatasystemet används i kommunen.
- Arrangera de dataförbindelser som behövs för valdatasystemet.
- Se till att användarna av valdatasystemet skaffar ett sådant identifieringsmedel som behövs för inloggningen.
- Ta emot, läs och dela ut till de andra valmyndigheterna VAT-anvisningarna som sänds av justitieministeriet och valstödet meddelanden.
- Testa användningen av valdatasystemet och delta i generalrepetitionerna.

4.4.1 Användning av valdatasystemet i kommunen

Justitieministeriets valdatasystem (VAT) är en viktig del av förrättningen av allmänna val.

Valdatasystemet administreras på uppdrag av justitieministeriet av Rättsregistercentralen. Systemet fungerar på utrustning som administreras centraliserat av Statens center för informations- och kommunikationsteknik (VALTORI) och dess underleverantör Tietoevry Abp.

Vid riksdagsvalet 2023 använder kommunerna följande delsystem i valdatasystemet:

- basdatasystemet (det register över röstningsställen som avses i 9 § 4 mom. i vallagen),
- rösträttsdatasystemet (det rösträttsregister som avses i 60 § 2 mom. och 77 § 2 mom. i vallagen),
- resultatuträkningssystemet.

4.4.2 När det gäller användningen av rösträttsdatasystemet ska följande beaktas:

Rösträttsdatasystemet kan inom kommunen användas både av centralvalnämnden och av valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena samt av valnämnden vid röstningen på valdagen. Valbestyrelsen och valnämnden har möjlighet att använda mobil rösträttsförfrågan. Centralvalnämnden avgör i vilken omfattning rösträttsdatasystemet används i kommunen. Det rekommenderas att systemet

används på så många allmänna förhandsröstningsställen som möjligt i kommunen.

4.4.3 När det gäller användningen av resultatuträkningssystemet ska följande beaktas:

Centralvalnämnden använder resultatuträkningssystemet för den preliminära rösträkningen vid riksdagsvalet.

Vid den preliminära rösträkningen kan resultatuträkningssystemet användas av valnämnderna så att resultaten registreras i systemet direkt i röstningsområdena. Vid riksdagsvalet 2023 kan de kommuner som gjort detta redan vid valen 2012–2022 utifrån eget omdöme ta i bruk förfarandet inom flera röstningsområden och andra kommuner inom högst ett röstningsområde. Valstödet ger närmare bestämmelser och anvisningar om detta samt om möjligheten att använda ett elektroniskt valprotokoll.

4.4.4 Anvisningar för valdatasystemet

Justitieministeriet har för riksdagsvalet 2023 fastställt följande anvisningar för användningen av valdatasystemet (VAT-anvisningar):

Nr 1:	Teknisk anvisning för valdatasystemet
Nr 2a:	Anvisningar om basdatasystemet för valkrets nämnden
Nr 2b:	Anvisningar om basdatasystemet för kommunala centralvalnämnden
Nr 2c:	Anvisningar om basdatasystemet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Nr 2d:	Anvisningar om basdatasystemet för utrikesministeriet
Nr 3a:	Anvisningar om kandidatdatasystemet för valkrets nämnden
Nr 4a:	Anvisningar om rösträttsdatasystemet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Nr 4b:	Anvisningar om rösträttsdatasystemet för kommunala centralvalnämnden.
Nr 4c:	Anvisningar om rösträttsdatasystemet för valförrättare på ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet
Nr 4d:	Anvisningar om valdatadatasystemet för valnämnden
Nr 4e:	Anvisningar om mobil rösträttsförfrågan
Nr 5a:	Anvisningar om resultatuträkningssystemet för valkrets nämnden
Nr 5b:	Anvisningar om resultatuträkningssystemet för kommunala centralvalnämnden
Nr 6a:	Anvisningar om valdatasystemets digitala arkiv för valkrets nämnden.

Justitieministeriet har skickat VAT-anvisningarna till centralvalnämnderna i två försändelser. I december skickades VAT-anvisningarna 1 och 2b, och övriga anvisningar som berör kommunens valmyndigheter skickades i februari-mars. Centralvalnämnden ska vidarebefordra VAT-anvisningarna 4c, 4d, och 4e till sådana kommunala valmyndigheter som använder valdatasystemet.

I VAT-anvisningarna och valstödet meddelanden redogörs närmare för användningen av valdatasystemet.

4.5 Förberedelser inför röstningen på valdagen

- Se till att röstningsstället kan användas och att där finns lämplig inredning.
- Se till att röstningsstället är tillgängligt.
- Skaffa tillsammans med valnämnden behövliga valbiträden och annan biträdande personal till röstningsstället.
- Ge utbildning, rådgivning och anvisningar till valnämndens medlemmar och valbiträdena.
- Se till att behövliga valhandlingar, tillbehör, möbler, valanvisningar samt, om rösträttsdatasystemet (eller resultatuträkningsystemet) används, IT-utrustning sänds till valnämnden.

Arrangemangen kring anordnandet av röstningen på röstningsområdets röstningsställe på valdagen sköts av en valnämnd som tillsatts av kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen ska till centralvalnämnden meddela namnen på och kontaktuppgifterna för valnämndens ordförande och vice ordförande.

4.5.1 Bestämmande av röstningsstället på valdagen

Centralvalnämnden ska enligt 70 § i vallagen se till att det för röstningen på valdagen inom varje röstningsområde finns ett lämpligt röstningsutrymme (röstningsställe) som kommunen har upplåtit för detta ändamål samt nödvändiga möbler. Justitieministeriet har gett anvisningar om bestämmandet av röstningsställena på valdagen i sitt brev 14.9.2022.

4.5.2 Röstningsställets tillgänglighet

Centralvalnämnden ska i valarrangemangen fästa uppmärksamhet vid röstningsställets tillgänglighet. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att personer med nedsatt rörlighet har goda möjligheter att rösta på röstningsstället i deras eget röstningsområde eller på de allmänna förhandsröstningsställena.

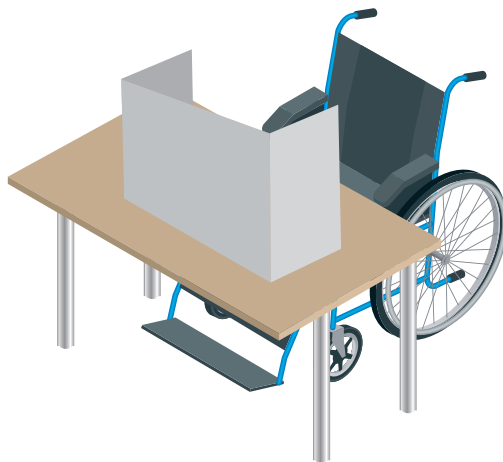
I den mån det är möjligt ska det t.ex. reserveras parkeringsplatser för fortskaffningsmedel som används av rörelsehindrade personer i röstningsställets omedelbara närhet och ordnas så att de assisteras både inne på röstningsstället och utanför det.

Röstningsstället ska placeras i ett sådant utrymme att också personer med nedsatt rörelse- eller funktionsförmåga kan ta sig dit.

Eventuella trösklar och trappor på röstningsstället ska förses t.ex. med ramp⁷, så att de som använder rollator eller eldriven rullstol utan svårigheter kan ta sig till röstningsstället.

- En väljare hade inte kommit till röstningsstället med eldriven rullstol, eftersom tröskeln i ungdomsgården som användes som röstningsställe var åtta centimeter hög. Riksdagens justitieombudsman ansåg i sitt avgörande (29.4.2004) att det ur en grundlagssynvinkel inte kan anses vara tillfredsställande att det på centralvalnämndens initiativ och enligt stadsstyrelsens beslut hade utsetts ett sådant röstningsställe som rörelsehindrade inte kommer till utan svårigheter.

Med tanke på rullstolsburna bör det dessutom på vart och ett röstningsställe finnas ett röstningsbås i vilket man ryms med rullstol eller, om ett tillgängligt röstningsbås inte kan ordnas, ett bord med skärm, så att väljaren kan göra sin röstningsanteckning utan att någon annan ser det. Exempel:

Riksdagens justitieombudsman konstaterade i sitt avgörande (6.5.2004) att stadens centralvalnämnd borde ha sett till att förhandsröstningsstället lämpar sig för rullstolsburna personer. Säkerställande av rörelsehindrades valhemlighet (t.ex. med lämpliga skrivunderlag eller skärm) hör till materiellt tryggnad av likabehandling enligt 6 § i grundlagen och rätten att delta enligt 14 § i grundlagen.

Riksdagens grundlagsutskott konstaterade i sitt betänkande (GrUB 3/2013 rd) bl.a. att röstningsstället alltid i första hand ska inrättas så att röstningsbåset är så tillgängligt som möjligt.

⁷ Se miljöministeriets bestämmelse om tillgängligt byggande 1.10.2004, Finlands byggbestämmelsesamling F1 Hinderfri byggnad, Föreskrifter och anvisningar 2005.

Riksdagens biträdande justitieombudsman konstaterade i sitt avgörande (19.11.2013) att stadens centralvalnämnd hade försummat sina lagenliga förpliktelser att sörja för att ordna en ändamålsenlig hinderfri röstningslokal och för att valhemligheten bevaras på förhandsröstningsstället, och gav centralvalnämnden en anmärkning med anledning av det lagstridiga förfarandet. Vid kommunalvalet 2012 blev rullstolsburna väljare på förhandsröstningsställen tvungna att rösta så att i deras famn placerades ett fristående skrivunderlag, som hölls upp av valfunktionären. Centralvalnämnden medgav i sin utredning, att det på förhandsröstningsstället (entréhallen i en butik) inte fanns tillräckligt med utrymme för att placera in ett lämpligt tillgängligt röstningsbås.

Riksdagens justitieombudsman konstaterade i sitt beslut (11.12.2015) bl.a. att 1) om förhandsröstningsstället inte är tillgängligt, ska det fästas uppmärksamhet vid att informera väljarna om detta och 2) att ett fristående skrivunderlägg som ställs i väljarens famn inte tryggar bevarandet av valhemligheten. Detta förfarande uppfyller inte det centrala kravet på valhemlighet, dvs. att väljaren kan fylla i sin röstsedel i skydd för andras blickar.

Riksdagens justitieombudsman gjorde oanmälda inspektioner på röstningsställen i kommunalvalet 2017 och utredde förhandsröstningsställets hinderfrihet och tillgänglighet samt tryggheten av valhemligheten (JO:s pressmeddelande 7.4.2017). På basis av inspektionerna beslutade justitieombudsmannen att göra alla centralvalnämnder i städer och kommuner som var föremål för en inspektion uppmärksamma på skyltars synlighet, bristfällig tillgänglighet och små vallokaler. I fråga om tre kommuner ledde inspektionerna till fortsatta åtgärder för att trygga valhemligheten.⁸

Riksdagens justitieombudsman fortsatte göra oanmälda inspektioner även vid presidentvalet år 2018, då vissa röstningsställen fortfarande hade brister i tryggheten av valhemligheten (EOAK 166/2019). Justitieombudsmannen hänvisade i sitt avgörande EOAK/2657/2019 till sina inspektionsobservationer från flera kommuner och konstaterade att det finns allvarliga brister i tillgängligheten, eftersom man inte kunde ta sig till röstningsstället med rullstol.

Justitieombudsmannen har utfört inspektioner även vid senare val. Inspektionsprotokollen och avgörandena med anledning av justitieombudsmannens egna initiativ har publicerats på justitieombudsmannens webbplats: www.oikeusiamies.fi/sv/eea. Alla väljare – oberoende av funktionsförmåga – ska ha lika möjligheter att efter eget val rösta antingen utomhus eller inomhus, om sådana röstningsalternativ används allmänt. Lagens krav på tillgänglighet och likabehandling ska alltid iakttas oberoende av hur det

8 Riksdagens justitieombudsmans inspektionsberättelse om arrangemangen kring förhandsröstning (2164/2017)

har beslutats att arrangemangen på förhandsröstningsstället ska genomföras (EOAK/4495/2021).

Invalidförbundet rf har utarbetat en checklista för röstningsställets tillgänglighet (**bilaga 14**), som ska användas vid bedömningen av röstutrymmets lämplighet. När tillgängligheten planeras är det också bra att höra organisationer och kommunala råd för personer med funktionsnedsättning.

4.5.3 Utnämning av valbiträden och andra personer som bistår valnämnden

Centralvalnämnden ska i samråd med valnämnderna se till att det vid varje röstningsställe finns åtminstone ett valbiträde som är närvarande på röstningsstället och som på begäran av väljaren kan hjälpa honom eller henne att göra röstningsanteckningen på röstsedeln. På tvåspråkiga orter ska uppmärksamhet fästas vid att valbiträdet har tillräckliga språkkunskaper. Valbiträdena bör ha rockmärken eller armbindlar i vilka det står *Vaaliavustaja – Valbiträde*.

Centralvalnämnden ska se till att valnämnden har tillgång till tillräckligt med personer, såsom ersättare, som tar hand om inte bara de egentliga lagstadgade uppgifterna, utan även handledningen av väljarna på röstningsstället, köbildningen och för att övervaka att de som redan använt sin rösträtt lämnar vallokalen.

Centralvalnämnden ska dessutom vid behov för valnämnden skaffa sådan biträdande personal som avses i 16 § 2 mom. i vallagen. Biträdande personal kan anlitas för räkningen och ordnandet av röstsedlarna samt för den tekniska användningen av rösträttsdatasystemet eller uträkningssystemet, om dessa används inom röstningsområdet. Den biträdande personalen ska sköta sina uppgifter noggrant enligt valnämndsmedlemmarnas anvisningar. Valnämnden svarar för anteckningarna som görs i rösträttsregistret och utförandet av den preliminära rösträkningen.

På röstningsstället kan också annan personal vara närvarande, t.ex. städare eller vaktmästare. Centralvalnämnden ska i samarbete med valnämnderna se till att dessa personer följer valnämndens anvisningar och instruerar väljarna endast enligt valnämndens anvisningar.

4.5.4 Distribution av valmaterial till röstningsstället

Centralvalnämnden ska se till att valnämnden har alla handlingar, utrustningar och möbler som den behöver. I **bilaga 13** till denna anvisning finns en checklista över det material som de kommunala valmyndigheterna behöver.

När centralvalnämnden delar ut valhandlingarna och valstämplarna till valnämnderna ska särskild uppmärksamhet fästas vid att materialet delas ut på ett tillförlitligt sätt och att det inte kan uppstå möjlighet till missbruk. Centralvalnämndens representant måste kontrollera valnämndens representanters identitet innan han eller hon överläter materialet. Minst två valnämndsmedlemmar bör vara samtidigt närvarande när centralvalnämnden överlämnar valmaterialet till valnämnden.

Ett bra sätt att trygga säkerheten är att centralvalnämnden packar de röstsedlar som lämnas till valnämnden i ett (eller flera) paket och tillsluter paketet med tejp, på vilken en eller flera representanter för centralvalnämnden antecknar sin underskrift. I stället för underskriften kan tejpens stämplas med en av kommunens officiella stämplar, dock inte med valstämpeln. Den egentliga förseglingstejpen som distribueras till valnämnden får inte användas för detta ändamål.

Efter att ha fått materialet ska valnämnden se till att materialet över natten förvaras på ett säkert ställe, t.ex. i ett låst utrymme på röstningsstället. Centralvalnämnden ska i mån av möjlighet anvisa ett sådant ställe för valnämnderna på röstningsstället. Valnämnden öppnar paketen med röstsedlar först vid samma stund då valdagens valförrättning inleds klockan 9 på så sätt att man för den första väljaren visar att urnan är tom. Före detta ska alla närvarande valnämndsmedlemmar konstatera att tejpningarna på rötsedelpaketen är obrutna.

Centralvalnämnden kan enligt övervägande sända röstsedlarna och övrigt material till valnämnderna också på något annat tillförlitligt sätt så det inte kan uppstå möjlighet till missbruk.

4.6 Förberedelser inför den allmänna förhandsröstningen

- Se till att förhandsröstningsstället är användbart och att stället har lämplig inredning och behövliga dataförbindelser (om rösträttsdatasystemet används).
- Se till att förhandsröstningsstället är tillgängligt.
- Förordna valförrättarna, utbilda dem i deras uppgifter och ge råd och anvisningar till dem under hela förhandsröstningsperioden.
- Se till att behövliga valhandlingar, tillbehör, möbler, valanvisningar samt, om rösträttsdatasystemet används, IT-utrustning sänds till valförrättarna.
- Se till att varje valförrättare har ett sådant identifieringsmedel som behövs för inloggning i rösträttsregistret.
- Informera kommuninvånarna om var förhandsröstningsställena ligger.

4.6.1 Bestämmande av och arrangemangen på förhandsröstningsstället

Centralvalnämnden ska se till att alla de ställen, som genom beslut av kommunstyrelsen har utsetts till allmänna förhandsröstningsställena, har ett för förhandsröstningen lämpligt förhandsröstningsutrymme med nödvändig utrustning.

Justitieministeriet har i sitt brev av den 14 september 2022 gett anvisningar till kommunerna beträffande bestämmandet av förhandsröstningsställena.

4.6.2 Förhandsröstningsställets tillgänglighet

Centralvalnämnden ska se till att förhandsröstningsstället är tillgängligt. Till dessa delar gäller vad som konstaterats ovan i fråga om röstningsställena på valdagen. Om förhandsröstningsstället trots allt inte är tillgängligt, finns det skäl att meddela det till väljarna på förhand.

4.6.3 Förordnande av valförrättare

Centralvalnämnden ska skriftligen förordna valförrättare till de allmänna förhandsröstningsställena. Valförrättarna ska förordnas i så god tid att de på förhand hinner sätta sig in i de föreskrifter och anvisningar som gäller

förhandsröstningen samt vidta de åtgärder som hör till dem vid organiseringen av förhandsröstningen.

Vid förhandsröstning på ett allmänt förhandsröstningsställe i Finland ska minst två valförrättare vara samtidigt närvarande hela den tid som förhandsröstningsstället är öppet för röstning. Därför ska det till förhandsröstningsstället förordnas tillräckligt många valförrättare. När det tillräckliga antalet valförrättare bedöms ska eventuella arrangemang av arbetsskift och möjliga sjukdomsfall och andra motsvarande orsaker till frånvaro beaktas. Valförrättarens uppgifter får inte ombetros någon annan än en person som förordnats till valförrättare.

Behörighetsvillkor för valförrättare

I vallagen ställs inga särskilda behörighetsvillkor för en valförrättare. Till valförrättare kan således förordnas vem som helst som är förmögen att utföra uppgiften och som har fyllt 18 år. Den som uppställts som kandidat i valet i fråga eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar får inte vara valförrättare.

När valförrättarna utses ska centralvalnämnden särskilt säkerställa att de har tillräckliga språkkunskaper med beaktande av bestämmelserna om de språkliga rättigheterna i språklagen (423/2003) samt, inom samernas hembygdsområde, i samiska språklagen (1086/2003).

Vid ett förhandsröstningsställe i en tvåspråkig kommun har var och en rätt att använda antingen finska eller svenska. I dessa kommuner ska centralvalnämnden se till att det på förhandsröstningsstället alltid finns närvarande minst en finskspråkig och en svenskspråkig valförrättare samt att de andra valförrättarna på förhandsröstningsstället vet vem denna person är. Om inte alla valförrättare på förhandsröstningsstället kan både svenska och finska, är det bra att förse valförrättarna med skyltar eller motsvarande (t.ex. med texten "Jag talar också svenska" eller "Minä puhun myös suomea"), så att den röstberättigade vid behov kan välja valförrättare på grundval av detta.

Centralvalnämnderna i Enontekiö, Enare, Sodankylä och Utsjoki kommuner ska på motsvarande sätt se till att väljarna kan använda finska eller samiska på förhandsröstningsstället.

Förhinder för valförrättare

Om en valförrättare är förhindrad att utföra sitt uppdrag, t.ex. på grund av sjukdom, ska han eller hon omedelbart underrätta den andra valförrättaren på förhandsröstningsstället och centralvalnämndens sekreterare om detta.

Centralvalnämndens sekreterare förordnar utan dröjsmål en av ersättarna till förhandsröstningsstället.

Centralvalnämndens föreskrifter och anvisningar till valförrättare

Centralvalnämnden ska utbilda valförrättarna i deras uppgifter samt ge råd och anvisningar om det uppstår problem. Åtminstone centralvalnämndens sekreterare ska kunna nås under hela förhandsröstningsperioden för att ge råd och anvisningar till valförrättarna.

Centralvalnämnden ska också förordna på vilket sätt ytterkuvert som adresserats till den ska insändas från ett allmänt förhandsröstningsställe i den egna kommunen (dvs. ytterkuvert som är adresserade till den egna kommunen). I praktiken kommer centralvalnämnden överens om detta med valförrättarna. De olika sätten att insända ytterkuverten beskrivs nedan.

Till valförrättarna ska centralvalnämnden särskilt betona att ytterkuvert adresserade till andra kommuner utan dröjsmål ska lämnas till posten för sändning.

4.6.4 Översändande av valmaterial, möbler och utrustning till förhandsröstningsstället

Centralvalnämnden ska se till att valförrättarna har alla handlingar, utrustningar och möbler som behövs. I **bilaga 13** till denna anvisning finns en checklista över det material som de kommunala valmyndigheterna behöver.

Vid distribution av valhandlingar och valstämplar ska centralvalnämnden alltid ägna särskild uppmärksamhet åt att materialet delas ut på ett tillförlitligt sätt och att det inte kan uppstå möjlighet till missbruk, genom motsvarande förfaranden som vid leverans av material för röstning på valdagen.

Centralvalnämnden ska för valförrättarna anvisa ett sådant låsbart ställe där valhandlingarna och valstämpeln kan förvaras över natten.

4.6.5 Information om förhandsröstningsställena och var de ligger

Kommunen ska aktivt informera om var kommunens allmänna förhandsröstningsställen finns samt om deras öppettider. I praktiken kan denna information ges med hjälp av kungörelser enligt 49 § 1 mom. i vallagen, genom utomhusreklam och på bibliotek samt genom tidningsannonser, informationsblad som skickas till alla hushåll, kommunens webbplats osv. Till lokala tidningar och lokalradion bör skickas en förteckning över

förhandsröstningsställena och deras öppettider. I tvåspråkiga kommuner ska denna information ges på finska och svenska.

Vägen till förhandsröstningsstället ska märkas tydligt utanför stället, t.ex. med vägvisare och skyltar. Också innanför förhandsröstningsstället ska finnas behövliga informationsskyltar. I tvåspråkiga kommuner ska vägvisarna och andra informationsskyltar som riktar sig till allmänheten vara på finska och svenska. I Enontekis, Enare, Sodankylä och Utsjoki kommuner ska annonser, kungörelser och anslag samt andra meddelanden och skyltar som riktar sig till allmänheten även vara på samiska.

4.7 Förberedelser inför röstning på anstalter

- Ta reda på vilka verksamhetsenheter inom socialvården som ger vård dygnet runt och vilka andra anstalter som hör till anstaltsröstningen det finns i kommunen och var de ligger.
- Ge utbildning, rådgivning och anvisningar till valbestyrelsens medlemmar.
- Se till att behövliga valhandlingar, tillbehör och valanvisningar sänds till valbestyrelserna.

Arrangemangen kring anordnandet av förhandsröstning på en anstalt (anstaltsröstning) sköts av en valbestyrelse som kommunstyrelsen tillsätter i god tid före valet. Vid behov kan också flera valbestyrelser tillsättas.

Kommunstyrelsen ska till centralvalnämnden meddela namnen på valbestyrelsens medlemmar samt åtminstone ordförandens och vice ordförandens kontaktuppgifter.

Förhandsröstning på anstalter förrättas under minst en och högst två dagar under förhandsröstningsperioden vid de tidpunkter som valbestyrelsen bestämmer.

Centralvalnämnden ska se till att valbestyrelsen har alla handlingar, utrustningar och möbler som den behöver. I **bilaga 13** till denna anvisning finns en checklista över det material som de kommunala valmyndigheterna behöver. Vid distribution av valhandlingar och valstämplar ska centralvalnämnden alltid fästa särskild uppmärksamhet vid att materialet delas ut på ett tillförlitligt sätt och att det inte kan uppstå möjlighet till missbruk.

Centralvalnämnden ska utbilda valbestyrelsens medlemmar i deras uppgifter samt ge råd och anvisningar om det uppstår problem. Åtminstone

centralvalnämndens sekreterare ska kunna nås av valbestyrelserna under hela förhandsröstningsperioden för att ge råd och anvisningar till valförrättarna.

Om valbestyrelsen använder funktionen för mobil rösträttsförfrågan i valdatasystemet för att utreda rösträtten, behöver den identifieringsverktyg och VAT-anvisning 4e, som innehåller närmare anvisningar om användningen av systemet.

4.8 Förberedelser inför hemmaröstning

- Skicka hemmaröstningsblanketter till dem som röstat hemma vid det föregående valet.
- Förordna valförrättare för hemmaröstning.
- Ta emot anmälningarna till hemmaröstning.
- Ge utbildning, rådgivning och anvisningar till valförrättarna.
- Se till att behövliga valhandlingar, tillbehör och valanvisningar sänds till valförrättarna vid hemmaröstning.

4.8.1 Berättigade till hemmaröstning

En röstberättigad person vars rörelse- och funktionsförmåga är så begränsad att han eller hon inte utan orimliga svårigheter kan ta sig till ett röstnings- eller förhandsröstningsställe, kan rösta på förhand i sitt eget hem i den kommun som antecknats som hans eller hennes hemkommun i rösträttsregistret. Den som önskar rösta hemma ska inom den utsatta tidsfristen anmäla detta till centralvalnämnden.

Om väljaren har flyttat till en annan kommun efter den 10 februari 2023 (dvs. den tidpunkt då hemkommunen fastställs i rösträttsregistret), kan han eller hon inte rösta hemma vid riksdagsvalet 2023.

Om en person vars rörelse- eller funktionsförmåga är begränsad kan ta sig till ett allmänt förhandsröstningsställe eller till röstningsstället på valdagen på egen hand eller med andras hjälp, hör personen inte till dem som har rätt att rösta hemma. Väljaren ska således i första hand rösta på sedvanligt sätt.

Gränsen för när väljaren bör anhålla om hemmaröstning i stället för röstning på ett röstnings- eller förhandsröstningsställe går vid oskäliga svårigheter för väljaren. Vid bedömningen av dessa bör bl.a. följande beaktas:

- de faktiska förutsättningar väljaren i varje enskilt fall har att rösta i på röstningsstället eller på det allmänna förhandsröstningsstället, om personen får hjälp,
- de hälsorisker det eventuellt kan innebära för väljaren om han eller hon avlägsnar sig från sitt hem samt
- de specialåtgärder och kostnader transporten kräver.

Det kan inte förutsättas att personer med nedsatt rörlighet eller som är sjuka ska ordna annan transport för sig än sådan färdtjänst som personer med funktionsnedsättning normalt har till sitt förfogande.

Under de senaste åren har det frågats om hemmaröstningar kan förrättas på t.ex. stöd- och serviceboenden. Om den röstberättigade vårdas på en anstalt där man direkt med stöd av lagen eller på kommunstyrelsens beslut förrättar förhandsröstning (anstaltsröstning), omfattas han eller hon inte av rätten till hemmaröstning, utan kommunen ska förrätta anstaltsröstning på alla sådana anstalter.

Närståendevårdaren kan rösta i samband med hemmaröstningen

En närståendevårdare enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) som bor i samma hushåll som den som har rätt till hemmaröstning får rösta i samband med hemmaröstningen, om kommunen i fråga har antecknats som hans eller hennes hemkommun i rösträttsregistret.⁹ Andra familjemedlemmar till den som har rätt att rösta hemma får inte rösta vid hemmaröstning.

I samband med hemmaröstning kan därmed rösta en närståendevårdare som

- 1) har ingått ett avtal om närståendevård med kommunen,
- 2) bor i samma hushåll som den som vårdas och
- 3) har antecknats i rösträttsregistret i samma kommun som den som vårdas.

4.8.2 Tillgång till hemmaröstningsblanketterna

Centralvalnämnden ska i god tid före början av förhandsröstningsperioden skicka anmälningsblanketter för hemmaröstning (bilaga 10) till de röstberättigade som vid föregående allmänna val röstade hemma. Centralvalnämnden får uppgifter om dessa väljare via hemmaröstningsblanketterna vid tidigare val. Det ska dock kontrolleras att en person som röstat hemma vid tidigare val är införd i rösträttsregistret även vid detta val.

⁹ Under samma förutsättningar kan en avlösare enligt 4 a § i lagen om stöd för närståendevård rösta i samband med hemmaröstningen.

Centralvalnämnden ska också annars se till att tryckta eller kopierade hemmaröstningsblanketter finns tillgängliga för de röstberättigade. Blanketten finns på adressen <https://vaalit.fi/sv/att-rosta-hemma>. Kommunen kan t.ex. lägga till en länk till blanketten på sin webbplats.¹⁰

4.8.3 Anmälan till hemmaröstning och hantering av anmälningarna hos centralvalnämnden

Den som vill förhandsrösta hemma ska anmäla detta till centralvalnämnden i sin hemkommun. Anmälan kan på väljarens vägnar också göras av någon som han eller hon har utsett. Om en närståendevårdare som bor i samma hushåll vill rösta i samband med hemmaröstningen, ska detta uppges i anmälan.

Anmälan ska göras skriftligt eller per telefon senast tisdagen den 21 mars 2023 före kl. 16.

I anmälan ska uppges

- 1) väljarens fullständiga namn, personbeteckning, adress, hemkommun och telefonnummer samt, om anmälan görs av någon som väljaren utsett, även dennes namn och kontaktinformation,
- 2) att väljarens rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att han eller hon inte utan oskäligen svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället och att han eller hon därför önskar förhandsrösta hemma och
- 3) om väljaren själv kan se till att en person som avses i 54 § i vallagen och som väljaren själv har utsett är närvarande vid hemmaröstningen samt
- 4) närståendevårdarens fullständiga namn, personbeteckning och telefonnummer samt giltighetstiden för avtalet om närståendevård, om också närståendevårdaren vill rösta i samband med hemmaröstningen.

Dessa uppgifter är nödvändiga bl.a.

- för att personens rösträtt ska kunna konstateras och för att det ska kunna säkerställas att personen bor i kommunen i fråga och att kommunen även i rösträtsregistret har antecknats som dennes hemkommun,
- för att den valförrättare som sköter hemmaröstningen utan svårigheter ska hitta hem till väljaren och vid behov får kontakt med honom eller henne per telefon,
- för att väljaren inte utan orsak ska begära att hemmaröstning ordnas.

I anmälan behöver orsaken till den begränsade rörelse- eller funktionsförmågan inte nämnas. Något läkarintyg över sjukdom eller handikapp behöver inte

¹⁰ Justitieministeriet har fastställt formulären för hemmaröstningsblanketten även på samiska.

företes. Väljaren behöver inte heller motivera eller bevisa de oskäligen svårigheterna.

Skriftlig anmälan

Den skriftliga anmälan kan antingen formuleras fritt eller göras på en hemmaröstningsblankett (valblankett nr 14, **bilaga 10**), för vilken justitieministeriet fastställer formuläret. Den som anmäler sig ska underteckna den skriftliga anmälan. Om anmälan på väljarens vägnar görs av någon som väljaren har utsett, kan anmälan också undertecknas av denna person.

En skriftlig anmälan kan skickas till centralvalnämnden t.ex. per post. Om anmälan skickas till centralvalnämnden per e-post eller per fax (om kommunen har en sådan), hanteras den enligt lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Om det är möjligt att skicka krypterad e-post till kommunen, bör personer som eventuellt vill anmäla sig att rösta hemma informeras om denna möjlighet.

Anmälan per telefon

När anmälan görs per telefon ska uppgifterna antecknas på hemmaröstningsblanketten hos centralvalnämnden.

Vid behov ska det kontrolleras att anmälan verkligen gjorts av väljaren eller av en person som han eller hon har utsett. Detta kan i allmänhet ske t.ex. genom ett telefonsamtal till väljaren. Anmälan ska kontrolleras endast om dess äkthet av någon orsak betvivlas.

Centralvalnämnden ska avdela personal för att ta emot samtal. Centralvalnämnden ska sörja för att samtalen besvaras åtminstone under tjänstetid och att det utanför tjänstetiden finns ett automatiskt meddelande med instruktioner om när anmälan kan göras. På den sista dagen för anmälan till hemmaröstning ska samtalen besvaras till klockan 16. Om det till telefonnumret har anslutits en svarare e.d. ska centralvalnämnden gå igenom anmälningar som eventuellt lämnats i svararen.

Eftersom information om möjligheten att rösta hemma samt om förfarandet vid anmälan till hemmaröstning finns på baksidan av rösträttsanmälan (meddelandekortet) som skickas till den röstberättigade, kan det antas att samtal som gäller detta i huvudsak kommer till numret som anges som centralvalnämndens telefonnummer på meddelandekortets framsida.

Komplettering av en bristfällig anmälan

Centralvalnämnden ska om möjligt vid behov komplettera en bristfällig anmälan på tjänstens vägnar och försäkra sig om att anmälan har gjorts av väljaren som nämns i den eller av någon som denne har utsett. En anmälan kan vara bristfällig t.ex. så till vida att väljarens namn är ofullständigt eller att uppgifter om väljarens hemkommun eller telefonnummer saknas. Om en skriftlig anmälan har inkommit utan underskrift, ska centralvalnämnden försöka få kontakt med den som gjort anmälan, i brådskande fall per telefon.

Om det i den skriftliga anmälan inte har uppgivits att väljarens rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att han eller hon inte utan oskäligen svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället och att han eller hon därför önskar förhandsrösta hemma, ska centralvalnämnden kontakta den som gjort anmälan så att personen kan komplettera anmälan till denna del.

Anmälan till fel myndighet

Om anmälan har gjorts till fel myndighet, t.ex. centralvalnämnden i fel kommun, ska denna överföra anmälan till rätt myndighet på det sätt som förutsätts i förvaltningslagen (434/2003).

Meddelande till väljaren om att hemmaröstning inte förrättas

Om hemmaröstning inte förrättas, ska väljaren underrättas om detta så snabbt att han eller hon ännu har möjlighet att rösta på förhandsröstningsstället. Meddelandet om att hemmaröstning inte förrättas kan också lämnas till den som gjort anmälan på väljarens vägnar. Meddelandet ska i första hand göras skriftligt och skickas per post. I brådskande fall och även annars då det är ändamålsenligt kan meddelandet också lämnas per telefon eller per e-post, om väljaren har anmält sig per e-post. I meddelandet ska anges orsaken till att hemmaröstning inte förrättas.

Hemmaröstning förrättas inte, om

- 1) anmälan inte i efterhand har kunnat kompletteras med uppgift om att väljarens rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att han eller hon inte utan oskäligen svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället och att han eller hon därför önskar förhandsrösta hemma,
- 2) väljarens adress inte har kunnat kompletteras i efterhand,
- 3) det framgår att anmälan har gjorts utan väljarens samtycke,

- 4) det över huvud taget inte är möjligt att på basis av anmälan utreda väljarens identitet,
- 5) anmälan har gjorts efter utsatt tid eller
- 6) väljaren inte är röstberättigad i kommunen i fråga eller om han eller hon inte har sitt hem i den kommun som har antecknats som hans eller hennes hemkommun i rösträttsregistret.

Endast en sådan brist i anmälan som inverkar på hemmaröstningsförrättningen och som inte har kunnat avhjälpas i efterhand utgör hinder för hemmaröstning. Om anmälan är bristfällig t.ex. i fråga om telefonnummer eller väljarens fullständiga namn, utgör detta inget hinder för hemmaröstning.

Om hemmaröstning inte förrättas, ska detta och orsaken därtill antecknas på väljarens hemmaröstningsblankett under Tilläggsuppgifter tillsammans med uppgift om när och hur väljaren har underrättats om saken.

4.8.4 Förberedelser inför förrättning av hemmaröstning

Valförrättare vid hemmaröstning

Arrangemangen kring anordnandet av förhandsröstning hemma hos väljaren (hemmaröstning) sköts av en valförrättare som förordnats till uppgiften av den kommunala centralvalnämnden.

Centralvalnämnden kan förordna valförrättarna för hemmaröstning i samband med att den förordnar valförrättare till de allmänna förhandsröstningsställena. Avsikten är att centralvalnämnden förordnar ett visst antal personer till valförrättare som ska sköta hemmaröstningar, varefter centralvalnämndens ordförande enligt vad som anges nedan förordnar vem av dessa personer ska sköta en enskild hemmaröstning.

I vallagen ställs inga särskilda behörighetsvillkor för en valförrättare vid hemmaröstning. Till valförrättare kan således förordnas vem som helst som är förmögen att utföra uppgiften och som har fyllt 18 år. Den som uppställts som kandidat i valet i fråga eller hans eller hennes make eller maka, barn, syskon eller föräldrar får inte vara valförrättare vid hemmaröstning i någon kommun. Av valförrättare för hemmaröstning förutsätts i praktiken god kännedom om valförfarandet och förmåga att på ett tillförlitligt sätt ombesörja röstningen för väljaren i hemmet.

Före ändringen av vallagen (496/2013) år 2013 var valförrättarna vid hemmaröstning alltid medlemmar eller ersättare i valbestyrelsen.

Centralvalnämnden kan dock fortsättningsvis förordna även medlemmar och ersättare i valbestyrelsen till denna uppgift.

När förrättas hemmaröstningen?

Hemmaröstning förrättas under en dag inom förhandsröstningsperioden i Finland vid den tidpunkt mellan klockan 9 och klockan 20 som särskilt meddelas väljaren. Hemmaröstning kan således förrättas såväl på en vardag som på en söndag.

Vem av valförrättarna ska sköta en enskild hemmaröstning?

Centralvalnämndens ordförande ska förordna vem av valförrättarna för hemmaröstning som i varje enskilt fall i egenskap av valförrättare ska sköta en hemmaröstningsförrättning hos väljaren.

För varje enskild hemmaröstning förordnas endast en valförrättare. Centralvalnämndens ordförande bestämmer vilken väljare varje valförrättare ska besöka. Valförrättarna kan inte sinsemellan komma överens om detta.

När tiden för anmälning till hemmaröstning har gått ut, ska centralvalnämndens ordförande göra upp en detaljerad plan för hur hemmaröstningen ska förrättas. Ordföranden kan redan på förhand utse personliga ersättare för valförrättarna, bl.a. med tanke på förhinder.

Ingen annan får vara närvarande vid hemmaröstningen i egenskap av valförrättare.

På vilket sätt utses den person som ska vara närvarande vid hemmaröstning

Vid hemmaröstning ska utöver valförrättaren även en person som väljaren har utsett eller godkänt och som har fyllt 18 år vara närvarande. En person som är uppställd som kandidat vid valet kan dock inte sköta denna uppgift. Inga andra behörighetsvillkor har ställts för denna person. Personen kan därmed vara t.ex. väljarens make eller maka, någon annan nära anhörig eller väljarens närståendevärdare.

Om väljaren av någon anledning inte har möjlighet eller vill utse den person som ska vara närvarande, ska han eller hon uppge detta vid anmälan till hemmaröstning. Centralvalnämndens ordförandes uppgift är att då se till att en sådan person finns på plats när hemmaröstningen förrättas.

Den person som är närvarande kan vara t.ex. en annan person som av centralvalnämnden har förordnats att sköta hemmaröstning i egenskap av valförrättare. Härvid är han eller hon dock inte närvarande i egenskap av valmyndighet.

Meddelande till väljaren om att hemmaröstning förrättas

Centralvalnämndens ordförande ska se till att väljaren underrättas om tidpunkten för hemmaröstningen med minst två timmars noggrannhet. Meddelandet ska lämnas i god tid före tidpunkten i fråga. Samtidigt ska valmyndighetens telefonnummer meddelas, så att väljaren vid behov kan ta kontakt t.ex. för att ändra tidpunkten för hemmaröstningen. Meddelandet om att hemmaröstning förrättas kan också lämnas till den som gjort anmälan till hemmaröstning å väljarens vägnar.

Anmälan kan göras antingen

- skriftligen per post,
- per telefon eller
- per e-post, om anmälan till hemmaröstning har sänts per e-post.

Det väsentliga är att den röstberättigade säkert och i god tid före röstningen förrättas får besked om att hemmaröstning anordnas.

Centralvalnämndens ordförande ska se till att dessa meddelanden lämnas, t.ex. genom att förordna en lämplig person att lämna meddelandena enligt ordförandens anvisningar.

Meddelande till väljaren om möjliga förhinder

I praktiken kan många olika situationer leda till att en hemmaröstning inte kan förrättas enligt den på förhand uppgjorda planen. Sådana situationer kan uppstå bl.a.

- om valförrättaren inte hittar hem till väljaren t.ex. för att adressen är felaktig,
- om valförrättaren inte påträffar väljaren på den uppgivna adressen,
- om väljaren trots allt inte vill rösta genom hemmaröstningsförfarandet eller
- om det visar sig vara svårt att hitta en sådan närvarande person som väljaren godkänner.

Om valförrättaren är förhindrad att infinna sig vid den meddelade tidpunkten ska den röstande utan dröjsmål underrättas om detta och om tidpunkten för ett nytt besök. Väljaren ska kontaktas t.ex. per telefon. Väljaren ska beredas tillfälle att rösta vid en annan tidpunkt. Om hemmaröstning över huvud taget inte kan förrättas på grund av avbrott i trafikförbindelserna eller något annat oöverstigligt hinder, ska väljaren likaså utan dröjsmål underrättas om detta.

I första hand och i de flesta fallen kan valförrättaren själv lämna meddelandet. Om valförrättaren inte själv kan lämna meddelandet, t.ex. för att han eller hon har insjuknat, kan någon annan valmyndighet bli tvungen att underrätta väljaren.

Om valförrättaren själv senare kan sköta hemmaröstningen hos väljaren i fråga, kan han eller hon själv bestämma och meddela den nya tidpunkten. Om förrättandet av hemmaröstningen övergår på någon annan valförrättare, ska centralvalnämndens ordförande fatta beslut om detta och också se till att väljaren underrättas om saken. Valförrättarna får inte sinsemellan komma överens om vilka väljare respektive valförrättare ska besöka, om inte centralvalnämndens ordförande på förhand har förordnat personliga ersättare.

Uppgifter om meddelande om förhinder och ny tidpunkt för hemmaröstningen samt om ett eventuellt byte av valförrättare och namnet på den nya valförrättaren ska antecknas i punkten "Tilläggsuppgifter" på hemmaröstningsblanketten.

Förteckning över hemmaröstningar (hemmaröstningsblanketterna)

Vid centralvalnämnden ska det kontrolleras att de hemmaröstningsblanketter som inkommit till den och de blanketter som fyllts i på basis av anmälningar som mottagits per telefon innehåller alla de uppgifter som anmälningen förutsätter. Dessa blanketter utgör den förteckning som ska föras över anmälningarna till hemmaröstning, sedan de kompletterats med följande uppgifter:

- om datumet och klockslaget för hemmaröstningen samt den valförrättare som förordnats till uppgiften och
- en anteckning om hur väljaren har underrättats om röstningstidpunkten.

Centralvalnämndens ordförande svarar för förandet av förteckningen. Valförrättaren ska ta med sig blanketterna för alla väljare som han eller hon enligt den uppgjorda planen ska besöka respektive dag.

Trots att valförrättarna har en del av blanketterna med sig under förhandsröstningsdagarna, ska centralvalnämnden under alla förhandsröstningsdagar kunna reda ut vem som anmält sig till hemmaröstning och vilken valförrättare som förordnats att sköta respektive hemmaröstning. Centralvalnämnden ska därför t.ex. kopiera förteckningen eller göra upp en annan lämplig förteckning över anmälningarna som beaktar förhållandena i kommunen. De blanketter som valförrättarna returnerar förvaras med hänsyn till dataskyddet. Vid nästa allmänna val skickar centralvalnämnden hemmaröstningsblanketten för anmälan till hemmaröstning till väljaren som är berättigad till hemmaröstning, om den som röstar hemma har gett sitt tillstånd till det i anmälan till hemmaröstning.

4.8.5 Distribution av valmaterial som behövs vid hemmaröstning

Centralvalnämnden ska se till att valförrättarna vid hemmaröstning har alla handlingar och tillbehör som de behöver. I **bilaga 13** till denna anvisning finns en checklista över det material som de kommunala valmyndigheterna behöver.

Centralvalnämnden ska se till att valmaterialet ställs till valförrättarna vid hemmaröstning på ett tillförlitligt sätt och så att det inte kan uppstå möjlighet till missbruk.

Vid hemmaröstning används alltid följbrevsblanketten för hemmaröstning som följbrev till den som röstar hemma (valblankett nr 5K, **bilaga 5b**). Följbrevsblanketten för hemmaröstning ska fyllas i separat också i sådana fall att väljaren ger sitt meddelandekort till valförrättaren.

Om en närståendevårdare som bor i samma hushåll som den som har rätt till hemmaröstning röstar i samband med hemmaröstningen, ska följbrevsblanketten för hemmaröstning inte användas som hans eller hennes följbrev. Som följbrev används i detta fall närståendevårdarens eget meddelandekort eller egen följbrevsblankett (valblankett nr 5, **bilaga 5a2**).

4.9 Befullmäktigande av valobservatörer

Enligt 184 § 2 mom. i vallagen kan en finländsk eller utländsk valobservatör befullmäktigas av justitieministeriet när det gäller hela landet och av den kommunala centralvalnämnden när det gäller kommunens område. Om centralvalnämnden själv befullmäktigar andra valobservatörer, bör även justitieministeriet underrättas om detta.¹¹

Valobservatören har rätt att vara närvarande när valmyndigheterna utför sina uppgifter. Rätten att närvara gäller därmed utöver sammanträden även valmyndigheternas övriga verksamhet, såsom rösträkning.

¹¹ Med valobservatörer avses inte olika internationella eller inhemska gäster och således behöver dessa inte något särskilt befullmäktigande. Justitieministeriet behöver inte heller underrättas om sådana. Gäster kan till exempel följa röstningen på valdagen utan att de befullmäktigas, förutsatt att detta inte stör valnämndens arbete.

5. GRANSKNING AV FÖRHANDSRÖSTNINGSHANDLINGAR OCH BREVRÖSTNINGSHANDLINGAR

Centralvalnämnden ska granska alla förhandsröstningshandlingar (63 § i vallagen) och brevröstningshandlingar (66 g § i vallagen) som kommit in till den.

Förhandsröstningshandlingarna och brevröstningshandlingarna kommer tillsammans med övrig post till centralvalnämnden till den adress som har antecknats i valdatasystemets basdatasystem.

5.1 Mottagande av handlingar som ska granskas hos centralvalnämnden

5.1.1 Förhandsröstningens ytterkuvert

Förhandsröstningens ytterkuvert inkommer till centralvalnämnden

- från de allmänna förhandsröstningsställena i Finland,
- från valbestyrelserna,
- från valförrättarna vid hemmaröstning i den egna kommunen och
- via utrikesministeriet från finska beskickningar och finska fartyg.

Ytterkuvert som inkommer från de allmänna förhandsröstningsställena i Finland

Valförrättarna på förhandsröstningsställena indelar ytterkuverten i två grupper:

- ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen och
- ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnderna i andra kommuner.

Ytterkuverten sänds till centralvalnämnden i den egna kommunen på det sätt som centralvalnämnden har bestämt. Centralvalnämnden ska underrätta valförrättarna om vilket insändningssätt som ska användas. Alternativen är de följande:

- 1) en representant för centralvalnämnden avhämtar ytterkuverten på förhandsröstningsstället vid varje förhandsröstningsdags slut eller vid överenskomna tidpunkter,

Centralvalnämndens representant ska ge valförrättaren en fritt formulerad kvittering på att ytterkuverten har mottagits. I kvitteringen ska antecknas antalet mottagna ytterkuvert samt datum, klockslag och förhandsröstningsställets namn samt valförrättarens och avhämtarens underteckningar. Avhämtaren ska vara beredd att styrka sin identitet för valförrättaren.

- 2) valförrättaren kommer med ytterkuverten till centralvalnämnden efter varje förhandsröstningsdags slut eller vid överenskomna tidpunkter,

Centralvalnämndens representant ska ge valförrättaren en fritt formulerad kvittering på att ytterkuverten har mottagits. I kvitteringen ska nämnas antalet mottagna ytterkuvert, datum, klockslag, förhandsröstningsställets namn och underteckningar.

- 3) enbart av vägande skäl, t.ex. på grund av långt avstånd: valförrättaren skickar ytterkuverten per post.

Postningen sker enligt det utdelningssätt som kommunen även i övrigt använder. Om kommunen är en postboxkund avhämtar den vanligen själv den ankommande posten på postkontoret och i detta fall ges ytterkuverten till kommunen vid avhämtningen. Ytterkuvert skickas alltid som expressbrev.

- 4) valförrättaren skickar ytterkuverten till centralvalnämnden med en separat kurirtjänst (t.ex. specialtjänst som beställs av kommunen).

Ytterkuvert som inkommer från valbestyrelserna

Också valbestyrelsen indelar ytterkuverten som den fått i två grupper:

- ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen och
- ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnderna i andra kommuner.

Valbestyrelsen ska sända ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen till nämnden på det sätt nämnden har bestämt. Det lämpligaste sättet är att valbestyrelsen vid varje anstaltsröstningsdags slut för dessa ytterkuvert direkt till centralvalnämnden. Centralvalnämnden ska ge valbestyrelsen en fritt formulerad kvittering på att ytterkuverten har mottagits. I kvitteringen ska anges antalet mottagna ytterkuvert samt datum och klockslag. Valbestyrelsen får skicka ytterkuverten som adresserats till den egna centralvalnämnden per post enbart på grund av tungt vägande skäl. I allmänhet anses enbart långt avstånd utgöra ett sådant tungt vägande skäl.

Ytterkuvert som inkommer från valförrättare vid hemmaröstning

Den valförrättare som sköter hemmaröstningen ska utan dröjsmål efter varje hemmaröstningsomgång föra ytterkuverten till centralvalnämnden i den egna kommunen. Endast om detta inte är möjligt (t.ex. på grund av långa och besvärliga trafikförbindelser) kan ytterkuverten skickas per post.

Ytterkuvert från beskickningar och fartyg

Ytterkuvert som lämnats in vid beskickningar och på fartyg kommer alltid till centralvalnämnden per post. Valförrättarna vid beskickningar och på fartyg sänder ytterkuverten till utrikesministeriet, som i sin tur postar dem vidare till centralvalnämnden i respektive kommun. Eftersom det kan ta en lång tid för ytterkuverten att komma från förhandsröstningsstället till utrikesministeriet bör centralvalnämnden vara beredd på att i synnerhet dessa ytterkuvert inkommer först torsdagen eller fredagen före valet, eller till och med ännu senare.

Förhandsröstningen ombord på finska fartyg som befinner sig utomlands kan inledas redan onsdagen den 15 mars 2023, dvs. en vecka tidigare än på de övriga förhandsröstningsställena. Till centralvalnämnden kan således inkomma ytterkuvert redan före den första förhandsröstningsdagen i Finland (den 22 mars 2023). **Dessa ytterkuvert får dock inte öppnas och granskas förrän efter att rösträttsregistret har vunnit laga kraft tisdagen den 21 mars 2023 klockan 12.**

5.1.2 Ytterkuvert för brevröstning

Ytterkuvert för brevröstning kommer in till centralvalnämnden direkt från väljare som befinner sig utomlands via post eller kurirtjänst. Ytterkuvert som kommer med kurirtjänst kan vara inneslutna t.ex. i kurirtjänstens egna kuvert. Det är viktigt att alla handlingar relaterade till kurirförsändelsen, t.ex. eventuella kvitton och motsvarande (dvs. andra än själva ytterkuvertet), levereras som de är till personerna som granskar brevröstningshandlingarna, så att eventuell information på dem kan tas i beaktande vid granskningen.

Väljare som röstar per brev kan rösta och posta sitt ytterkuvert till Finland tidigast torsdagen den 2 mars 2023. Således börjar brevröstningens ytterkuvert komma in till centralvalnämnden strax därefter. **Ytterkuverten får dock inte öppnas och granskas förrän efter att rösträttsregistret har vunnit laga kraft tisdagen den 21 mars 2023 klockan 12.**

Väljare som röstar per brev har kunnat posta sitt ytterkuvert som rekommenderat brev. Justitieministeriet har kommit överens med Posti om att postanstalterna skickar även dessa ytterkuvert direkt till centralvalnämnderna (i normala fall ska rekommenderade brev hämtas ut separat av adressaten).

Det rekommenderas dock att centralvalnämnden kontrollerar med den lokala posten att inga sådana ytterkuvert har blivit kvar där.

5.2 Förvaring av inkomna ytterkuvert

De ytterkuvert för förhandsröstning och brevröstning som har inkommit (och adresserats) till centralvalnämnden samt deras innehåll ska hållas i säkert förvar så att obehöriga inte har tillträde till förvaringsplatsen. Ytterkuverten ska förvaras på ett säkert sätt ända från det att de börjar inkomma till centralvalnämnden.

5.3 Granskningsförfarande

De förhandsröstningshandlingar och brevröstningshandlingar som inkommit till centralvalnämnden granskas, utan att valkuverten öppnas, vid sammanträdena som ska hållas så att de handlingar som inkommit fredagen den 31 mars 2023 före klockan 19 hinner behandlas vid sammanträdena. Alla handlingar som inkommit inom den bestämda tiden ska hinna behandlas. Centralvalnämnden ska med iakttagande av detta fastställa tidtabellen för sina sammanträden.

Förhandsröstningshandlingarna och brevröstningshandlingarna ska granskas som separata helheter. Med andra ord är målet att centralvalnämnden i slutet av granskningen har

- separat per röstningsområde sorterade och godkända (bruna) valkuvert för förhandsröstningen och
- separat per röstningsområde sorterade och godkända (turkosa) valkuvert för brevröstningen.

Med anledning av att granskningen sker separat innehåller denna anvisning separata detaljerade anvisningar för granskning av förhandsröstningshandlingar (kapitel 5.3.1) och granskning av brevröstningshandlingar (kapitel 5.3.2).

Centralvalnämnden får själv avgöra hur den i praktiken utför granskningen av handlingarna. Detta beror i första hand på hur mycket och vilken typ av handlingar som inkommer till centralvalnämnden.

Om det kan förväntas att antalet handlingar som inkommer för granskning är litet, kan en beslutför centralvalnämnd själv granska alla handlingar vid ett eller flera sammanträden. Däremot om antalet handlingar som inkommer för granskning i stället är stort, kan centralvalnämnden bestämma att centralvalnämndens sekreterare tillsammans med den biträdande personalen kan utföra en preliminär granskning av handlingarna före centralvalnämndens

behandling enligt centralvalnämndens anvisningar. I detta fall svarar centralvalnämnden för behövlig tillsyn.

Centralvalnämnden ska fästa särskild uppmärksamhet vid granskningsförfarandets säkerhet och tillförlitlighet. Förfarandet ska vara sådant att det inte ger anledning till något som helst tvivel om att det har skötts på ett korrekt sätt. Alla risker för oegentligheter bör uteslutas. Detta innebär t.ex. att

- minst två personer ska alltid vara samtidigt närvarande när handlingar behandlas,
- personerna som utför granskningen inte har tillgång till oanvända valhandlingar eller valstämplar,

Lokalen där granskningen utförs är tillräckligt öppen så att granskningen kan övervakas.

När centralvalnämnden fattar beslut som hänför sig till granskningen, t.ex. att handlingar ska lämnas obeaktade, ska den vara beslutför. Protokoll ska föras över centralvalnämndens sammanträden.

5.3.1 Granskning av förhandsröstningshandlingar

De förhandsröstningshandlingar som inkommer till centralvalnämnden är

1) **ytterkuvert**

framsidans nedre del vit och till övriga delar gul till färgen, försedd med ett rött expressbrevmärke, storlek C5, med ett adressfönster till höger och ett fönster för kvitteringsanteckningen uppe till vänster, samt inne i ytterkuvertet

2) **följebrev**, som är antingen

- en följbrevsblankett eller
- ett meddelandekort och

3) **valkuvert** (i vilket röstsedeln har inneslutits).

- brunt till färgen, storlek C6, med ett litet fönster i nedre kanten.

Hanteringen av förhandsröstningshandlingarna består av följande steg:

- Steg 1: Granskning av adressfältet på ytterkuvertet
- Steg 2: Sortering av ytterkuverten enligt röstningsområde
- Steg 3: Öppnande av ytterkuverten samt granskning av följebrevet och valkuvertet
- Steg 4: Förhandsröstningen godkänns eller lämnas obeaktad
- Steg 5: Införande av godkända förhandsröstningar vid behov i rösträtsregistret och/eller i vallängderna
- Steg 6: Hantering av godkända valkuvert och följebrev

Steg 1: Granskning av adressfältet på inkomna ytterkuvert

- Kontrollera alltid först att det inkomna ytterkuvertet är uttryckligen adresserat till centralvalnämnden i din kommun

När centralvalnämnden får ett ytterkuvert ska den redan innan kuvertet öppnas i ytterkuvertets adressfält kontrollera att ytterkuvertet är adresserat till den.

Steg 1A: Vidarebefordran av ytterkuvert som inkommit till fel ställe

Om ett ytterkuvert har inkommit till fel ställe (dvs. om centralvalnämnden i någon annan kommun har antecknats som mottagare), ska det utan dröjsmål **oöppnat** postas till rätt mottagare.

Dessa ytterkuvert som av misstag kommit till fel ställe ska vidarebefordras till rätt mottagare (centralvalnämnd) oavsett kommun i hela landet.

Högsta förvaltningsdomstolen behandlade i fallet HFD:1997:34 en situation där en kommun av misstag hade räknat 19 röster som inte hörde till kommunen och där sambandet mellan nio förkastade röstsedlar och röstsedlar som inte hörde till kommunen inte kunde utredas. De nämnda 19 rösterna kunde således påverka valresultatet i kommunen. Valmyndigheternas förfarande hade varit lagstridigt och valet hade skett i oriktig ordning. Eftersom det fanns fyra kandidater som med en röst till skulle ha blivit invalda i fullmäktige, var det sannolikt att dessa felaktigheter kunde ha inverkat på valresultatet. Länsrätten upphävde valet och utlyste nyval i kommunen. Högsta förvaltningsdomstolen fastställde länsrättens beslut att ogiltigförklara valet.

Steg 2: Röstningsområdesvis sortering av ytterkuverten

- Sortera ytterkuverten röstningsområdesvis och håll även i fortsättningen handlingarna som varit i ytterkuverten sorterade röstningsområdesvis.

De ytterkuvert som har inkommit till centralvalnämnden ska ovillkorligen sorteras röstningsområdesvis enligt röstningsområdets nummer (t.ex. 011), som syns i fönstret till höger på kuvertet. I ytterkuvertets fönster syns också kommunens nummerkod. Exempelvis i ett ytterkuvert som hör till röstningsområde nr 11 i Esbo syns ovanför centralvalnämndens namn nummerserien 049 011.

Det är nödvändigt att ytterkuverten sorteras röstningsområdesvis, eftersom förhandsrösterna räknas enligt röstningsområde.

Om kommunens nummerkod och röstningsområdets nummer inte syns i ytterkuvertets fönster, betyder det att en följbrevsblankett som fyllts i för hand eller ett meddelandekort har använts som följbrev och att förhandsröstningen inte har antecknats i rösträttsregistret på förhandsröstningsstället. I detta fall måste ytterkuvertet öppnas för att utreda inom vilket röstningsområde väljaren har utövat sin rösträtt innan sorteringen kan utföras.

Nyttan med sorteringen av handlingarna är att när granskningen av förhandsröstningshandlingarna har slutförts, är alla godkända valkuvert sorterade enligt röstningsområde.

Steg 3: Öppnande av ytterkuverten samt granskning av följbrevet och valkuvertet

- Om det finns en kvitteringsanteckning på följbrevet: Öppna ytterkuvertet och granska valkuvertet och underteckningarna på följbrevet.
- Om det inte finns en kvitteringsanteckning på följbrevet:
- Öppna ytterkuvertet, granska valkuvertet samt vem som har röstat och att denna person finns i kommunens rösträttsregister/vallängd.
- Om ett valkuvert är öppet: Tillslut det så att valhemligheten bevaras.

3 (i) Öppnande av ytterkuverten

Alla ytterkuvert som kommit in inom utsatt tid ska öppnas så att innehållet inte skadas.

I detta skede får följbrevet och valkuvertet som finns i ytterkuvertet inte ännu skiljas åt. Dessa åtskiljs först när följbrevet och valkuvertet kan godkännas enligt vad som redogörs för nedan.

3 (ii) Granskning av följbrevet och valkuvertet

Till centralvalnämnden inkommer två slags ytterkuvert för förhandsröstning:

- 1) sådana ytterkuvert där det i fönstret till vänster syns att en kvitteringsanteckning har gjorts på följbrevet och

- 2) sådana ytterkuvert där det i fönstret till vänster syns att en kvitteringsanteckning inte har gjorts på följbrevet.

3 (ii.a) Följbrev försedda med kvitteringsanteckning

Ytterkuvert som är försedda med en kvitteringsanteckning öppnas och förhandsröstningshandlingarna granskas som följer:

- 1) Det granskas att valkuvertet är tillslutet och att inga anteckningar om väljaren eller om en kandidat eller andra anteckningar har gjorts på det och
- 2) Det granskas att följbrevet är försett med väljarens underskrift och valförrättarens underskrift.

Vad är en kvitteringsanteckning?

På ett förhandsröstningsställe där rösträttsdatasystemet (rösträttsregistret) används, skriver valförrättaren ut en kvitteringsanteckning uppe till vänster på följebrevsblanketten för att visa att röstningen har införts i rösträttsregistret redan på förhandsröstningsstället. Följebrevsblanketten ska alltid användas som följebrev då utövandets av rösträtten antecknas i rösträttsregistret på förhandsröstningsstället. **Kvitteringsanteckningen kan inte skrivas ut på meddelandekortet.** Meddelandekortets följebrevsdel kan användas som följebrev enbart när röstningen tas emot manuellt utan att den antecknas i rösträttsregistret.

Alla kvitteringsanteckningar har följande format:

*** 23.3.2023 049E3 Esbo ***

I kvitteringsanteckningen betyder

- datumet (t.ex. 23.3.2023) den dag då förhandsröstningen ägde rum,
- siffer-bokstavskombinationen och kommunens namn (t.ex. 049E3 Esbo) för det av kommunens allmänna förhandsröstningsställen där röstningen ägde rum (049 = kommunens kommunnummer, E1, E2, E3 osv. = koderna för kommunens förhandsröstningsställen),

Kvitteringsanteckningen är synlig i fönstret uppe till vänster på ytterkuvertet. På andra ställen i följebrevsblanketten skrivs därtill ur rösträttsdatasystemet ut väljarens efternamn och förnamn, väljarens personbeteckning, numret för kommunen där väljaren är röstberättigad och röstningsområdets nummer samt centralvalnämndens kontaktuppgifter.

3 (ii.b) Följebrev som saknar kvitteringsanteckning

De ytterkuvert som saknar kvitteringsanteckning öppnas och förhandsröstningshandlingarna granskas som följer:

- Det granskas att valkuvertet är tillslutet och att inga anteckningar om väljaren eller om en kandidat eller andra anteckningar har gjorts på det och
- det granskas för det första att följebrevet är försett med väljarens namn, personbeteckning eller födelsedatum, adress och underskrift och
- för det andra förhandsröstningsställets namn eller (vid anstalts- och hemmaröstning) kommunens namn, datum och valförrättarens underskrift och
- det kontrolleras i rösträttsregistret eller vallängden att väljaren har införts som röstberättigad inom ett röstningsområde i kommunen i fråga.

Varför saknas kvitteringsanteckningen i följbrevet?

Om rösträtsregistret inte används på förhandsröstningsstället eller om det tillfälligt är ur bruk, görs ingen kvitteringsanteckning på följbrevet. Om följbrevet saknar kvitteringsanteckning (som således inte heller syns i fönstret till vänster på ytterkuvertet) innebär det att förhandsröstningen inte har införts i rösträtsregistret på förhandsröstningsstället.

Sådana s.k. manuella förhandsröstningar inkommer till centralvalnämnden från

- beskickningar,
- fartyg,
- valbestyrelserna i den egna kommunen och andra kommuner (anstaltsröstningar),
- valförrättarna vid hemmaröstning i den egna kommunen (hemmaröstningar) och
- allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet där rösträtsregistret inte har använts eller tillfälligt har varit ur bruk då röstningen ägde rum.

3 (iii) Centralvalnämndens åtgärder i vissa fall

Feladresserade följbrev

I samband med granskningen av brevröstningshandlingarna kan centralvalnämnden upptäcka att följbrevet i ytterkuvertet är adresserat till den, men att väljaren enligt rösträtsregistret inte tillhör ifrågavarande kommun, utan är röstberättigad i en annan kommun. Följbrevet är i detta fall feladresserat. Detta är möjligt i fall där följbrevet har fyllts i manuellt.

Om följbrevet är felaktigt adresserat till centralvalnämnden i en annan kommun, kan följbrevet skickas vidare inom samma valkrets. Följbrev som skickats till en kommun i en annan valkrets skickas inte vidare, eftersom man utgår från att den väljare som adresserat följbrevet fel också har röstat på en kandidat i fel valkrets. Dessa röstningar lämnas obeaktade.

Det finns skäl att framhäva att förfarandet som beskrivs här (ett feladresserat ytterkuvert) och förfarandet som avses i steg 1A (ytterkuvert som inkommit till fel ställe) är två skilda saker och att förfarandena är olika.

Tillslutande av öppna valkuvert

Om ett valkuvert är öppet ska centralvalnämnden tillsluta det på ett sådant sätt att valhemligheten bevaras. Om valkuvertets limning av någon anledning inte håller kan kuvertet tillslutas med hjälp av förseglingsband.

Steg 4: Förhandsröstningen godkänns eller lämnas obeaktad

- Avgör om förhandsröstningen ska godkännas eller om den ska lämnas obeaktad
- Åtskilj först efter detta det godkända valkuvertet från foljbrevet.
- Om en förhandsröstning lämnas obeaktad ska en anteckning om detta göras i protokollet vid centralvalnämndens sammanträde, men inga anteckningar får i detta skede göras i vallängden.

4 (i) Grunderna för att lämna en förhandsröstning obeaktad

En förhandsröstning ska lämnas obeaktad, om

- 1) Den som röstat på förhand inte har införts i rösträttsregistret för kommunen i fråga och feladresserade förhandsröstningshandlingar i enlighet med vad som sägs ovan inte överförs till centralvalnämnden i en kommun inom en annan valkrets,
- 2) Det i valkuvertet har gjorts en anteckning som gäller väljaren eller en kandidat, eller någon annan obehörig anteckning,
- 3) Foljbrevet är så bristfälligt eller otydligt att det inte med säkerhet går att få visshet om att röstningen har försiggått på det sätt som bestäms i lag eller fastställas vem väljaren är,
- 4) Ett foljbrev för hemmaröstning saknar namnteckning av den 18 år fyllda person som varit närvarande vid röstningen.

En obetydlig eller oväsentlig bristfällighet eller oklarhet i foljbrevet som beror på ouppmärksamhet leder i allmänhet inte till att förhandsröstningen lämnas obeaktad. Det är centralvalnämndens uppgift att i varje enskilt fall på basis av de uppgifter som finns i foljbrevet (och det därtill vid hemmaröstning eventuellt fogade meddelandekortet) och annan eventuellt till buds stående utredning avgöra saken. Centralvalnämnden kan på tjänstens vägnar själv utreda frågan med hjälp av valförrättarna eller medlemmarna i valbestyrelsen eller i andra hand väljaren själv, om denna framgår av foljbrevet och kan nås. Om det på foljbrevet har gjorts en kvitteringsanteckning kan man på basis av den reda ut den exakta tidpunkten för röstningen och vem som gjort registreringen i rösträttsdatasystemet.

I kommunalvalet 2008 hade centralvalnämnden lämnat tre förhandsröstningar obeaktade. Ett av foljebreven saknade namnteckningen av den som mottagit anmälan om rösträtt, och i de två andra foljebreven saknades både väljarens och valmyndighetens

namnteckningar. Förvaltningsdomstolen ansåg att foljebreven var så bristfälliga eller oklara att man inte med säkerhet kunde försäkra sig om att röstningen hade gått till på det sätt som föreskrivs i vallagen eller avgöra vem som hade röstat. På grund av detta måste centralvalnämnden således lämna röstningarna obeaktade. (Vasa förvaltningsdomstol 22.12.2008 08/0817/3). Avgörandet vann laga kraft.

4 (ii) Godkännande av förhandsröstningen

Om ovannämnda grunder för ogiltighet inte uppfylls ska förhandsröstningen godkännas.

Det godkända valkuvertet ska åtskiljas från foljebrevet. Valkuverten ska förvaras sorterade enligt röstningsområde.

Inga anteckningar får göras på godkända valkuvert.

4(iii) Åtgärder som föranleds av att en röstning lämnas obeaktad

När en röstning lämnas obeaktad, ska en anteckning om detta göras i det protokoll som förs vid centralvalnämndens sammanträde. Valkuvertet får inte öppnas.

Ett öppnat valkuvert som har lämnats obeaktat ska jämte foljebrev och ytterkuvert fogas till protokollet. Att valkuvertet varit öppet utgör inte någon grund för att förhandsröstningen lämnas obeaktad, men om röstningen har lämnats obeaktad av någon annan anledning och valkuvertet har varit öppet, ska kuvertet tillslutas på ett sådant sätt att valhemligheten bevaras.

När en röstning som antecknats i rösträtsregistret redan på förhandsröstningsstället lämnas obeaktad, kan centralvalnämnden efter eget omdöme ta bort anteckningen i rösträtsregistret (närmare anvisningar i VAT-anvisning nr 4b). När en manuellt mottagen röstning på förhandsröstningsstället lämnas obeaktad görs inga anteckningar i rösträtsregistret eller vallängden.

Steg 5: Införande av godkända förhandsröstningar i rösträttsregistret och vallängderna

- Anteckna i rösträttsregistret sådana godkända förhandsröstningar som inte har antecknats i registret redan på förhandsröstningsstället.
- Om du gör anteckningar efter utskriften av vallängderna (den 29 mars 2023 kl. 18), ska du göra anteckningarna både i rösträttsregistret och i vallängderna.
- Inför utan dröjsmål i rösträttsregistret och vallängderna eventuella rättelseanteckningar som valförrättaren har meddelat.

Centralvalnämnden ska se till att det av de vallängder som har översänts till valnämnderna tydligt och tillförlitligt framgår vilka röstberättigade som har utövat sin rösträtt redan vid förhandsröstningen och vilka som ännu får göra det vid röstningen på valdagen.

5 (i) Vilka förhandsröstningar antecknar centralvalnämnden i rösträttsregistret?

Centralvalnämnden ska i rösträttsregistret anteckna (såsom s.k. efterregistreringar) alla de förhandsröstningar som ska beaktas, men som inte har antecknats i registret redan på förhandsröstningsstället. Följebrevet till en sådan förhandsröstning innehåller inte en ovan nämnd kvitteringsanteckning. Det ovan nämnda gäller vanligen förhandsröster som avgetts i beskickningar utomlands och ombord på fartyg samt vid röstning på anstalt och hemmaröstning.

Om det på följbrevet finns en kvitteringsanteckning betyder det att röstningen har antecknats i registret redan på förhandsröstningsstället och att den inte längre behöver antecknas i centralvalnämnden.

5 (ii) Hur görs anteckningarna?

För det tekniska utförandet av anteckningarna i rösträttsregistret redogörs i detalj i justitieministeriets VAT-anvisning nr 4b (Anvisningar om rösträttsdatasystemet för den kommunala centralvalnämnden).

Innan anteckningarna görs i registret är det skäl att centralvalnämnden sorterar förhandsröstningshandlingarna enligt förhandsröstningstyp som följer:

- hemmaröstningar och närståendevårdares röstningar i samband med hemmaröstning,

- röstningar på anstalter,
- röstningar ombord på fartyg i utlandet,
- röstningar vid beskickningar i utlandet, och
- röstningar på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet.

Om det av folgebrevet inte tydligt framgår på vilket förhandsröstningsställe den godkända röstningen har ägt rum (t.ex. i en anstalt eller på ett allmänt förhandsröstningsställe), ska centralvalnämnden avgöra saken i varje enskilt fall och anteckna röstningen som någon förhandsröstningstyp i rösträttsregistret, exempelvis anstaltsröstning. Anteckningen har statistisk betydelse. I fall där förhandsröstningen har tagits emot manuellt och röstningsstället har markerats med kommunens namn, är det fråga om anstaltsröstning.

5 (iii) När görs anteckningar både i rösträttsregistret och i vallängden?

Centralvalnämnden bör eftersträva att anteckningarna i rösträttsregistret görs i så stor omfattning som möjligt före onsdagen den 29 mars klockan 18, varefter justitieministeriet inleder en centraliserad utskrift av vallängderna från rösträttsregistret.¹² Även de sista efterregistreringarna ska göras i rösträttsregistret senast den 1 april klockan 17.

Om godkända förhandsröstningshandlingar som saknar kvitteringsanteckning inkommer till centralvalnämnden efter nämnda tidpunkt, ska centralvalnämnden se till att utöandet av rösträtten antecknas både i rösträttsregistret och i vallängden på papper. I vallängderna finns de röstberättigade för vilka någon anteckning om förhandsröstning inte har införts i rösträttsregistret innan vallängderna började skrivas ut.

Anteckningen i vallängden görs så att ett **E** antecknas i kolumnen **RDV-2023** invid namnet på den person som har förhandsröstat.¹³ Vallängderna har uppgjorts i alfabetisk ordning enligt de röstberättigades efternamn.

Den alfabetiska ordningen följer det finska språkets ordning och v och w har skiljts åt från varandra. Efternamn med prefix har ordnats enligt prefixet och därför finns en person som heter t.ex. "von Taffelsson Bror-Erik" i vallängden bland andra efternamn som börjar med "v". Ett tomt tecken kommer före andra tecken, t.ex. namnet "Ek Lisa" kommer i vallängden före namnet "Eka Lisa". Bindestreck kommer också före andra tecken och därför kommer namnet "Ek-Roine Liisa" i vallängden före namnet "Eko Liisa". De flesta diakritiska tecknen har lämnats obeaktade, t.ex. é behandlas som e. Ett undantag utgörs av ü, som behandlas som y.

¹² För vissa kommuner skrivs vallängderna på kommunens begäran ut först på torsdagen före valdagen.

¹³ Valnämnden antecknar i samma kolumn röstningar på valdagen med ett annat tecken (t.ex. V, X eller /).

Efter att anteckningarna har gjorts görs också motsvarande ändringar (minskningar) i antalet i kolumnen "Läge 2" på uträkningssidan på vallängdens pärmbblad.

5 (iv) Rättelseanteckningar i vissa fall

Om valförrättaren på ett allmänt förhandsröstningsställe antecknar förhandsröstningen vid fel person eller gör någon annan felaktig anteckning i rösträttsregistret och upptäcker misstaget först när han eller hon redan har godkänt skärmen, ska valförrättaren a) registrera röstningen på nytt vid rätt person och b) omedelbart be ifrågavarande centralvalnämnd att avlägsna den felaktiga anteckningen ur rösträttsregistret.

Centralvalnämnden ska då utan dröjsmål avlägsna röstningsanteckningen vid väljaren för vilken valförrättaren oriktigt har antecknat att rösträtten redan har utövats. Om rättelsen görs efter utskrivandet av vallängderna (se ovan), måste samma rättelse göras också i de vallängder som finns på papper genom att personens namn fogas till dem.

På vilket sätt rättelser görs i rösträttsregistret behandlas i VAT-anvisning 4b. Centralvalnämnden måste i rösträttsregistret också ange en orsak för och förklara varför röstningsanteckningen avlägsnas.

Steg 6: Hantering av godkända valkuvert och foljebrev

- Räkna ihop antalet godkända valkuvert enligt röstningsområde och anteckna antalen i protokollet.
- Anteckna antalet valkuvert röstningsområdesvis i resultatuträkningssystemet och vallängderna.
- Förvara de godkända valkuverten sorterade röstningsområdesvis tills räkningen av dem börjar.
- Förvara inför eventuella granskningar ytterkuverten sorterade efter röstningsområde.

6 (i) Räkning av antalet valkuvert i varje röstningsområde

Centralvalnämnden ska räkna antalet godkända valkuvert i varje röstningsområde, konstatera antalet väljare för vilka en röstningsanteckning

gjorts i rösträttsregistret (eller i vallängderna) i varje röstningsområde och anteckna dessa antal i centralvalnämndens protokoll.

Om antalet godkända valkuvert inte stämmer överens med antalet väljare som röstat ska valkuverten räknas på nytt. Om antalen inte stämmer överens efter den nya räkningen ska orsaken till avvikelsernas redas ut och antecknas i protokollet. Om det antal som syns i rösträttsregistret är större än antalet godkända valkuvert kan det bero bl.a. på att centralvalnämnden har lämnat vissa i rösträttsregistret antecknade förhandsröstningar obeaktade (se ovan) eller på att ytterkuvert som skickats från ett förhandsröstningsställe per post inte inkommit till centralvalnämnden i tid.

6 (ii) Anteckning av antalen valkuvert per röstningsområde i resultatuträkningssystemet och i vallängderna

Centralvalnämnden ska i det för ändamålet avsedda fältet i resultatuträkningssystemet anteckna antalet godkända valkuvert inom respektive röstningsområde. **I resultatuträkningssystemet motsvarar antalet förhandsröstande inom ett röstningsområde antalet godkända valkuvert inom samma röstningsområde.**

Antalet godkända valkuvert antecknas i resultatuträkningssystemet tidigast fredagen den 31 mars 2023 efter klockan 12 och senast lördagen den 1 april klockan 17.

Antalet personer som röstat motsvarande antalet godkända valkuvert ska dessutom antecknas i de för detta ändamål avsedda fälten på uträkningssidan på vallängdens pärmsblad för varje röstningsområde.

Närmare anvisningar om hur antalet valkuvert införs i resultatuträkningssystemet finns i VAT-anvisning nr 5b (Anvisningar om resultatuträkningssystemet för den kommunala centralvalnämnden).

Om centralvalnämnden konstaterar att det i ett röstningsområde finns färre än 50 godkända valkuvert ska den bestämma att förhandsrösterna och de röster som avges på valdagen i röstningsområdet ska räknas samtidigt. Om centralvalnämnden antar att sammanlagt färre än 50 röstberättigade personer kommer att rösta på förhand och på valdagen i röstningsområdet, ska förhandsrösterna och rösterna på valdagen i röstningsområdet räknas samtidigt som rösterna i ett annat röstningsområde. Centralvalnämnden ska i båda fallen fatta beslut i ärendet och meddela valkrets-nämnden, som ska registrera sammanförandet i resultatuträkningssystemet. Mer information om små röstningsområden finns i kapitel 9. I VAT-anvisning nr 5b (Anvisningar om resultatuträkningssystemet för den kommunala centralvalnämnden)

redogörs närmare för hur sammanförandena påverkar registreringarna i resultatuträkningssystemet.

6 (iii) Förvaring av valkuverten före räkningen

Valkuverten ska öppnades och åtskilda från foljebreven samt röstningsområdesvis sorterade förvaras på ett säkert ställe tills de skickas till valkretsnaönden för räkning.

6 (iv) Valkuverten skickas till valkretsnaönden

När granskningen av förhandsröstningshandlingarna har avslutats ska centralvalnaönden lägga in de godkända valkuverten som är sorterade röstningsområdesvis i ett hållbart omslag, alla valkuvert i ett och samma omslag eller i flera separata omslag. Valkuverten från vart och ett röstningsområde ska förpackas i skilda buntar så att det inte finns någon risk att valkuverten för ett röstningsområde kan blandas ihop med valkuverten för ett annat röstningsområde. På varje bunt ska antecknas röstningsområdets nummer och antalet valkuvert. Omslaget ska tillslutas omsorgsfullt och på det ska antecknas

- valkretsnaöndens adress,
- antalet valkuvert som är inlagda i omslaget för varje röstningsområde och
- avsändaren (namnet på centralvalnaönden).

Försändelsen ska förseglas med det förseglingsband som har tillställts centralvalnaönden och i brådskanie ordning tillställas valkretsnaönden på det sätt som denna bestämmer. Om det i ett visst röstningsområde finns många valkuvert kan valkretsnaönden bestämma att valkuverten i röstningsområdet i fråga ska förpackas t.ex. i buntar om 500 st.

Försändelsen ska ovillkorligen vara valkretsnaönden till handa senast på söndagen den 2 april 2023 klockan 10, då räkningen av dem tidigast får inledas. Om centralvalnaönden inte har tillställts några valkuvert som borde vidarebefordras till valkretsnaönden, ska valkretsnaönden underrättas om detta.

Om centralvalnaönden bestämmer enligt 82 § 1 mom. i vallagen att förhandsröster och de röster som avgetts på valdagen i ett litet röstningsområde ska räknas samtidigt eller enligt 82 § 2 mom. i vallagen att röstsedlarna i två eller flera röstningsområden slås samman, ska den omedelbart meddela detta till valkretsnaönden. Dessa åtgärder som gäller små röstningsområden beskrivs mer detaljerat i kapitel 9.

6 (v) Förvaring av följbrev

Centralvalnämnden ska förvara följbreven sorterade enligt röstningsområde i alfabetisk ordning enligt personernas efternamn eller på något annat sätt så att ett visst följbrev vid behov lätt kan hittas.

6 (vi) Hantering av ytterkuvert som inkommit efter utsatt tid

- Lämna ytterkuvert som inkommit efter utsatt tid obeaktade och arkivera dem öppnade.

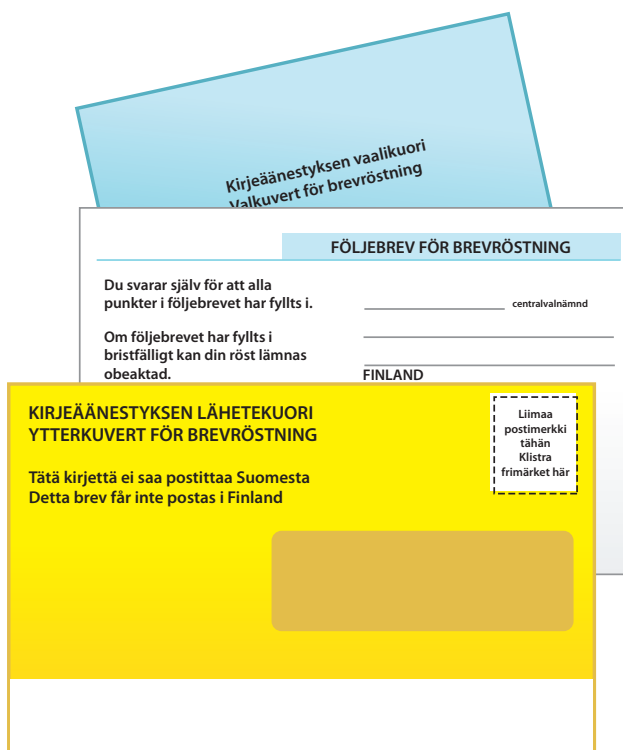
Ytterkuvert som har inkommit till centralvalnämnden efter utgången av ovan nämnda tidsfrist (den 31 mars före kl. 19) lämnas öppnade och obeaktade. På varje sådant öppnat ytterkuvert ska göras en anteckning om vilken dag och vid vilket klockslag kuvertet har inkommit till centralvalnämnden. Kuverten arkiveras enligt anvisningarna i kapitel 10.

5.4 Granskning av brevröstningshandlingarna

Brevröstningshandlingarna delas inte ut till centralvalnämnden, utan de skickas direkt till dem som brevröstar enligt deras beställningar. Centralvalnämnden får brevröstningshandlingarna för påseende först när de kommer in till den för granskning.

De brevröstningshandlingar som inkommer till centralvalnämnden är:

- 1) ytterkuvert för brevröstning
 - framsidans nedre del vit och till övriga delar gul till färgen, storlek C5, med ett adressfönster till höger och texten "Följbrev för brevröstning" uppe till vänster, samt
- 2) de inne i ytterkuvertet för brevröstning liggande
 - följbrevet för brevröstning och
 - brevröstningens turkosa valkuvert (i vilket röstsedeln har inneslutits ostämplat), i vars nedre kant det finns ett litet fönster.

Hantering av brevröstningshandlingarna består av följande steg:

- Steg 1: Granskning av adressfältet på ytterkuvertet
- Steg 2: Sortering av ytterkuverten enligt röstningsområde
- Steg 3: Öppnande av ytterkuverten samt granskning av följebrevet och valkuvertet
- Steg 4: Brevröstningen godkänns eller lämnas obeaktad
- Steg 5: Antecknande av godkända brevröstningar i rösträttsregistret och/eller vallängderna
- Steg 6: Hantering av godkända valkuvert och ytterkuvert för brevröstning
- Steg 7: Hantering av ytterkuvert för brevröstning som inkommit efter utsatt tid

Steg 1: Granskning av adressfältet på inkomna ytterkuvert för brevröstning

- Kontrollera alltid först att det inkomna ytterkuvertet för brevröstning är uttryckligen adresserat till centralvalnämnden i din kommun

När centralvalnämnden har fått ett ytterkuvert för brevröstning ska den genast och redan innan kuvertet öppnas i ytterkuvertets adressfält kontrollera att ytterkuvertet är adresserat till den.

Om något ytterkuvert har inkommit till fel ställe (dvs. om centralvalnämnden i någon annan kommun har antecknats som mottagare), ska det utan dröjsmål öppnats postas till rätt mottagare enligt vad som ovan anges om granskningen av förhandsröstningshandlingar.

Steg 2: Röstningsområdesvis sortering av ytterkuvert för brevröstning

- Sortera ytterkuverten för brevröstningen röstningsområdesvis och håll även i fortsättningen handlingarna som varit i ytterkuverten sorterade röstningsområdesvis (och separat från förhandsröstningens handlingar)

Om den som röstat per brev har lagt sitt meddelandekort i brevröstningens ytterkuvert, syns en nummerkod i kuvertfönstret som innehåller kommunens kod och röstningsområdets kod (t.ex. 049 011). Ytterkuvert för brevröstning som adresserats till centralvalnämnden ska sorteras röstningsområdesvis i enlighet med nummerserien.

Vid brevröstningar syns inte nödvändigtvis kommunens nummerkod eller röstningsområdets kod i ytterkuvertets fönster, om meddelandekortet inte har lagts i ytterkuvertet. I detta fall måste ytterkuvertet öppnas för att utreda inom vilket röstningsområde väljaren har utövat sin rösträtt innan sorteringen kan utföras.

Nytan med den röstningsområdesvisa sorteringen av handlingarna är att när granskningen av brevröstningshandlingarna har slutförts är alla godkända valkuvert för brevröstningen sorterade röstningsområdesvis.

Steg 3: Öppnande av ytterkuvert för brevröstning samt granskning av foljebrevet och valkuvertet

- Öppna ytterkuvertet och granska det, foljebrevet och valkuvertet samt vem som har röstat och att denna person finns i kommunens rösträtsregister/vallängd

3 (i) Öppnande av ytterkuverten

Alla ytterkuvert för brevröstning som kommit in inom utsatt tid ska öppnas så att innehållet inte skadas.

I detta skede får foljebrevet och valkuvertet som finns i ytterkuvertet inte ännu skiljas åt. Dessa åtskiljs först när foljebrevet och valkuvertet kan godkännas enligt vad som redogörs för nedan.

3 (ii) Granskning av ytterkuvertet, foljebrevet och valkuvertet

Ytterkuverten för brevröstning öppnas och handlingarna granskas som följer:

- 1) Det granskas baserat på post- eller sändningsanteckningar som gjorts på eller fogats till ytterkuverten huruvida ytterkuvertet för brevröstning har postats utomlands,
- 2) Det granskas att valkuvertet är tillslutet och att inga anteckningar om väljaren eller om en kandidat eller andra anteckningar har gjorts på det och
- 3) Det granskas att det på foljebrevet finns
 - väljarens namn, personbeteckning eller födelsedatum, adress, den stat där röstningen ägde rum samt datum och väljarens underskrift, och
 - namnteckning, namnförtydligande, födelsedatum och adresser för två vittnen,
- 4) Det kontrolleras i rösträttsregistret eller vallängden att väljaren har införts som röstberättigad inom ett röstningsområde i kommunen i fråga.

3 (iii) Centralvalnämndens åtgärder i vissa fall

Feladresserade foljebrev

I samband med granskningen av brevröstningshandlingarna kan centralvalnämnden upptäcka att foljebrevet i ytterkuvertet är adresserat till den, men att väljaren enligt rösträttsregistret inte tillhör ifrågavarande kommun, utan är röstberättigad i en annan kommun. Foljebrevet är i detta fall feladresserat.

Feladresserade handlingar skickas vidare inom samma valkrets. Feladresserade handlingar i riksdagsvalet skickas inte vidare utanför den egna valkretsen, eftersom det utgås från att väljaren som adresserat foljebrevet fel också har röstat på en kandidat i fel valkrets. Dessa röstningar lämnas obeaktade.

Tillslutande av öppna valkuvert

Om valkuvertet är öppet och man kan konstatera att dess öppna tillstånd beror på att kuvertet inte fungerat som det ska rent tekniskt (dvs. att kuvertet ser ut som att den har slutits på erforderligt sätt genom limning, men att kuvertet har på grund av dålig limning öppnats av sig själv), ska centralvalnämnden försluta kuvertet för att bevara valhemligheten. Om valkuvertets limning av någon anledning inte håller, kan kuvertet förslutas med hjälp av förseglingsband. Om det å andra sidan verkar som att valkuvertet har öppnats på otillbörligt sätt, ska rösten lämnas obeaktad.

Ytterkuvertet innehåller fler än ett valkuvert

Om ytterkuvertet för brevröstning innehåller två valkuvert, men endast ett foljebrev, lämnas rösten obeaktad. I sådana fall är det uppenbart att röstningen inte gått till på det sätt som bestäms i vallagen. Den som röstar per brev har inte på laglig väg kunnat använda två valkuvert och röstsedlar.

Om ytterkuvertet innehåller två valkuvert och två foljebrev, som efter granskning kan konstateras vara två olika personers handlingar, kan båda rösterna godkännas om nedan angivna villkor uppfylls.

Som ytterkuvert har använts något annat än ett ytterkuvert för brevröstning

Om ytterkuvertet för brevröstning och det slutna valkuvertet postas med lämpliga anteckningar i ett annat kuvert än ett ytterkuvert för brevröstning, kan rösten godkännas, om det av kuvertet framgår att det har postats från utlandet.

Steg 4: Brevröstningen godkänns eller lämnas obeaktad

- Avgör om brevröstningen ska godkännas eller om den ska lämnas obeaktad
- Åtskilj det godkända valkuvertet från foljebrevet
- Om en brevröstning lämnas obeaktad ska en anteckning om detta göras i protokollet vid centralvalnämndens sammanträde, men inga anteckningar får göras i rösträtsregistret eller vallängden

4 (i) Grunderna för att lämna en brevröstning obeaktad

En brevröstning ska lämnas obeaktad, om:

- 1) Den som röstat på förhand inte har införts i rösträttsregistret för kommunen i fråga,
- 2) Valkuvertet för brevröstning är försett med en obehörig anteckning om väljaren eller en kandidat eller något annat obehörigt,
- 3) Följebrevet för brevröstning är så bristfälligt eller otydligt att det inte med säkerhet går att få visshet om att röstningen har försiggått på det sätt som bestäms i lag, eller att fastställa vem väljaren är. Denna punkt tillämpas även i fall där man inte hittar något följebrev i ytterkuvertet, dvs. att det inte finns något följebrev. Om väljarens egenhändiga namnteckning saknas i brevröstningens följebrev, ska avsaknaden av den antecknas och rösten lämnas obeaktad, eftersom väljaren som brevröstar måste med sin namnteckning styrka att han eller hon har röstat med valhemligheten och valfriheten intakt. Om det vid röstningen har använts ett biträde, får följebrevet även vara undertecknat av biträdet. Obetydliga eller oväsentliga brister i följebrevet orsakar inte nödvändigtvis att rösten lämnas obeaktad. Centralvalnämnden ska avgöra detta separat i varje enskilt fall.
- 4) Det utifrån de postnings- eller sändningsanteckningar som gjorts på ytterkuvertet för brevröstning inte med säkerhet går att få visshet om att kuvertet har postats i eller sänts från utlandet. På ytterkuvertet ska det finnas utländska frimärken och en utländsk poststämpel eller, om internationell kurirtjänst har anlitats, ska det på kuvertet eller fogat till det finnas något annat motsvarande bevis på att kuvertet kommer från utlandet och inte från Finland,
- 5) Brevröstningens valkuvert är öppet på så sätt att man kan konstatera att dess öppna tillstånd beror på något annat än tekniskt fel på kuvertet (dvs. något annat än att kuvertet har öppnats av sig själv på grund av dålig limning) eller annars ser ut så att man inte med säkerhet kan förvissa sig om att röstningen har gått till i enlighet med lagen. Ett öppet valkuvert av vilket man kan konstatera att man inte ens har försökt limma igen det är orsak för att lämna rösten obeaktad, likaså om man av kuvertet kan konstatera att det först har förslutits och sedan rivits upp och därefter förslutits igen,
- 6) Brevröstningens följebrev saknar de i lagen föreskrivna namnteckningarna för närvarande vittnen och uppgifter om dem. I princip kan centralvalnämnden lita på att vittnena uppfyller behörighetsvillkoren. Av födelsedatumet kan man dock avgöra om vittnet har fyllt 18 år. Av vittnets namn och adress kan det vara möjligt att avgöra om han eller hon är en sådan person som avses i 66 d § 5 mom. i vallagen som inte får fungera som vittne. Om vittnet inte har fyllt 18 år eller är en person som inte får fungera som vittne, lämnas rösten obeaktad med stöd av punkt 3 ovan

(det går inte baserat på ytterkuvertet att förvissa sig om att röstningen har genomförts på det sätt som föreskrivs i lagen).

Det räcker med att en av de nämnda grunderna uppfylls för att brevröstningen ska lämnas obeaktad. Om du misstänker missbruk, kontakta valstödet för ytterligare anvisningar.

4 (ii) Godkännande av brevröstningen

Om ovannämnda grunder för att lämna röstningen obeaktad inte uppfylls ska brevröstningen godkännas.

Det godkända valkuvertet för brevröstning ska åtskiljas från foljebrevet. Valkuvertet för brevröstningen ska förvaras sorterade enligt röstningsområde.

På godkända valkuvert för brevröstningen får inga anteckningar göras, såvida de inte är oundvikliga t.ex. på grund av den röstningsområdesvisa sorteringen.

4 (iii) Åtgärder som föranleds av att en röstning lämnas obeaktad

När en brevröstning lämnas obeaktad, ska en anteckning om detta göras i det protokoll som förs vid centralvalnämndens sammanträde. Valkuvertet får inte öppnas.

Ett oöppnat valkuvert som har lämnats obeaktat ska jämte foljebrev och ytterkuvert fogas till protokollet. Att valkuvertet varit öppet av ovan nämnda orsaker utgör inte någon grund för att brevröstningen lämnas obeaktad, men om valkuvertet har lämnats obeaktat av någon annan anledning och det är öppet, ska kuvertet förslutas på ett sådant sätt att valhemligheten bevaras.

När en röstning lämnas obeaktad görs inga anteckningar i rösträttsregistret eller vallängden.

Steg 5: Införande av godkända brevröstningar i rösträttsregistret och vallängderna

- Anteckna godkända brevröster i rösträttsregistret
- Om du gör anteckningar efter utskriften av vallängderna (den 29 mars 2023 kl. 18), ska du göra anteckningarna både i rösträttsregistret och i vallängderna

Centralvalnämnden ska i form av så kallad efterregistrering anteckna alla godkända brevröster i rösträttsregistret. Anteckningen av brevröstningen sker i huvudsak på samma sätt som anteckningen av förhandsröstningen (se kap. 5.3, steg 5). I rösträttsregistret väljs Brevröstning som röstningstyp.

För det tekniska utförandet av anteckningarna i rösträttsregistret redogörs i detalj i justitieministeriets VAT-anvisning nr 4b (Anvisningar om rösträttsdatasystemet för den kommunala centralvalnämnden).

Om brevrösten antecknas i både rösträttsregistret och vallängderna, antecknas brevröstningen i vallängden med bokstaven E.

Steg 6: Hantering av godkända valkuvert och ytterkuvert för brevröstning

- Räkna ihop antalet godkända valkuvert för brevröstning enligt röstningsområde och anteckna antalen i protokollet
- Öppna de godkända valkuverten för brevröstningen, ta ut röstsedeln ur kuvertet samtidigt som du bevarar valhemligheten (röstsedeln får inte öppnas), stämpla röstsedeln med valstämpeln och inneslut den stämplade röstsedeln i förhandsröstningens (bruna) valkuvert. Sortera slutligen de på det här sättet skapade bruna valkuverten för förhandsröstning bland valkuverten för förhandsröstning för röstningsområdet i fråga
- Förvara inför eventuella granskningar ytterkuverten för brevröstningen sorterade efter röstningsområde

Centralvalnämnden ska räkna antalet godkända valkuvert för brevröstningen för varje röstningsområde och anteckna talen i protokollet.

Centralvalnämnden ska

- öppna varje godkänt valkuvert för brevröstningen,
- ta ut röstsedeln ur kuvertet på ett sätt så att valhemligheten bevaras (röstsedeln får inte öppnas),
- stämpla röstsedeln med valstämpeln (det har ingen betydelse vilken sida stämpeln hamnar på),
- lägga de på det här sättet stämplade röstsedlarna i förhandsröstningens (bruna) valkuvert och limma igen kuvertet,
- placera det på det här sättet skapade valkuvertet bland förhandsrösterna.

När röstsedlarna kuverteras på nytt, ska det ske röstningsområdesvis, då är det lätt att placera varje röstningsområdes omkuverterade brevröster bland (de andra) förhandsrösterna vid det ifrågavarande röstningsområdet. Efter omkuverteringen finns brevrösterna bland förhandsrösterna.

Öppningen av brevröstningens valkuvert, stämplingen av röstsedlarna och förslutningen av dem i förhandsröstningens valkuvert ska göras antingen av centralvalnämnden själv eller under dess tillsyn. Om detta dock inte är praktiskt möjligt, främst på grund av ett stort antal valkuvert, kan centralvalnämnden besluta att uppgiften ska utföras av sekreteraren och minst tre andra personer som befinner sig på plats. Dessa personer får vara medlemmar i centralvalnämnden eller personal hos centralvalnämnden.

Centralvalnämnden ska fästa särskild uppmärksamhet vid förfarandets säkerhet och tillförlitlighet. Förfarandet ska vara sådant att det inte ger anledning till något som helst tvivel om att det har skötts på ett korrekt sätt. Alla risker för oegentligheter bör uteslutas. Detta innebär t.ex. att lokalen där uppgiften utförs ska vara tillräckligt öppen, så att det är möjligt att övervaka räkningen.

Om man vid öppningen av brevröstningens valkuvert upptäcker att

- kuvertet innehåller fler än en röstsedel,
- kuvertet innehåller också annat än bara röstsedeln,
- kuvertet inte innehåller någon röstsedel, men någonting annat,
- kuvertet är tomt,

ska endast en röstsedel stämplas om det upptäcks fler än en röstsedel och för övrigt överförs allt material i brevröstningens valkuvert som sådant till valkuvertet för förhandsröstning. Ett tomt valkuvert för brevröstning byts ut mot ett tomt valkuvert för förhandsröstning. Valkretsnaämnden tar senare ställning till godkännandet av röstsedeln i enlighet med 85 § i vallagen.

5.5 Hantering av ytterkuvert för brevröstning som inkommit efter utsatt tid

Ytterkuvert för brevröstning som har inkommit till centralvalnämnden efter utgången av ovan nämnda tidsfrist (den 31 mars före kl. 19) lämnas oöppnade och obeaktade. På varje sådant oöppnat ytterkuvert ska göras en anteckning om vilken dag och vid vilket klockslag kuvertet har inkommit till centralvalnämnden. Kuverten arkiveras enligt anvisningarna i kapitel 10. Observera att det kan komma in försenade ytterkuvert för brevröstning också efter en lång tid.

5.6 Postning av ytterkuvert till en annan centralvalnämnd

Vid riksdagsval postar centralvalnämnden ytterkuvert till andra centralvalnämnder i tre fall: ytterkuvert som har inkommit till fel ställe postas på nytt till rätt centralvalnämnd, feladresserade ytterkuvert postas inom den egna valkretsen och om valförrättaren eller valbestyrelsen inte själv postar ytterkuverten för förhandsröstningen till andra kommuner.

Ytterkuverten skickas alltid som expressbrev. Därför har ett Expres-märke tryckts färdigt på de nya ytterkuverten. Ytterkuverten ska sändas utan dröjsmål minst en gång per dag, men i varje fall måste de ovillkorligen vara posten tillhanda för transport senast onsdagen den 29 mars 2023 före den sista inlämningstiden för respektive postanstalt. Ett ytterkuvert som postas efter denna tidpunkt hinner inte ens som expressbrev fram inom den tidsfrist som föreskrivs i 63 § i vallagen. När ytterkuverten lämnas in till Posti ska blanketten för kvitteringslista över ytterkuvert (**bilaga 9**) användas.

Justitieministeriets sänder i god tid före förhandsröstningen till centralvalnämnden en kommunvis förteckning över de sista inlämningstidpunkterna vid Postis butiker och försäljningsställen. Centralvalnämnden ska kopiera förteckningen och sända den till valförrättarna vid de allmänna förhandsröstningsställena och vid behov även till valbestyrelserna.

Det finns inget skäl att dra ut på sändningen av ytterkuvert som ska postas till en annan centralvalnämnd, utan ytterkuverten ska skickas med posten **så fort det är möjligt**. Ytterkuvert som torsdagen den 30 mars eller fredagen den 31 mars 2023 skickas till en annan kommun hinner inte längre fram med posten och då måste man i möjligaste mån utreda andra sätt att få fram ytterkuverten till rätt mottagare inom den lagstadgade tidsfristen.

6. VALLÄNGDERNA OCH DISTRIBUTION AV DEM

- Kvittera mottagandet av vallängderna som justitieministeriet sänder genom att göra en anteckning om detta i valdatasystemet senast fredagen den 31 mars 2023 före kl. 17
- Gör behövliga anteckningar i vallängderna om de godkända förhandsröstningar och brevröstningar som inte har antecknats i rösträttsregistret innan vallängden skrevs ut.
- Distribuera vallängderna till valnämnderna för valdagens behov

Justitieministeriet ser till att vallängderna för röstningsområdena skrivs ut från rösträttsdatasystemet (rösträttsregistret) och att de ställs till centralvalnämnderna. Vallängderna skrivs ut av Edita Prima Oy.

Vallängderna ställs till centralvalnämnden så snart förhandsröstningen är avslutad. Centralvalnämnden ska se till att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan röstningsförrättningen börjar.

Vallängdens innehåll

Vallängderna skrivs ut röstningsområdesvis. I vallängderna har införts endast de röstberättigade i varje röstningsområde som inte har förhandsröstat eller för vilka någon anteckning om förhandsröstning inte har gjorts i rösträttsdatasystemet vid tidpunkten för utskrivandet av vallängderna. De som röstat på förhand har å sin sida antecknats i en separat förteckning över personer som röstat på förhand, som skickas till centralvalnämnden tillsammans med vallängderna. Vallängden tillsammans med förteckningen över dem som röstat på förhand innehåller alla röstberättigade inom röstningsområdet. Centralvalnämnden kan förvara förteckningarna över förhandsröstande eller vid behov distribuera dem till valnämnderna tillsammans med vallängderna.

Vallängden ska läsas lodrätt. I vallängden finns ett pärmbblad, en uträkningssida samt de egentliga vallängdssidorna med högst 38 röstberättigade per sida (**bilaga 2a–c**). Direkt efter vallängden finns en förteckning över förhandsröstande i röstningsområdet i fråga (pärmbblad, statistikside och de egentliga förteckningarna, **bilaga 2d**).

De röstberättigade i röstningsområdet finns med i vallängden i alfabetisk ordning enligt efternamn. För varje röstberättigad har hans eller hennes fullständiga namn och personbeteckning antecknats i vallängden. Ytterligare märkningar är T, som innebär att den röstberättigade har spärmarkering, och en tresiffrig nummerserie (statskod), om den röstberättigades bosättningsland

är ett annat land än Finland. Röstanteckningen görs i kolumnen **RDV-2023** i vallängden, där det vid den röstberättigade antecknas

- ett **E**, om han eller hon har röstat på förhand eller brevledes (denna anteckning får endast göras av centralvalnämnden) eller
- ett annat tecken, t.ex. **X**, **V** eller / om han eller hon röstar på valdagen (denna anteckning får endast göras av valnämnden).

I vallängderna för vart och ett av röstningsområdena finns ett tomt mellanrum mellan bokstäverna L och M för att det ska vara lättare att eventuellt dela in vallängden i bokstäverna A–L och M–Ö. Vallängden kan dock vid behov delas även på något annat ställe.

Röstberättigade utlandsfinländare finns i alfabetisk ordning i slutet av vallängden för det röstningsområde där utlandsfinländare registreras i kommunen.

Utskrift och distribution av vallängden till centralvalnämnderna

Vallängderna skrivs ut på onsdagen den 29 mars 2023.¹⁴ På grund av detta avbryts användningen av rösträttsdatasystemet denna dag för cirka en timme från och med kl. 18.

Vallängderna sänds till centralvalnämnderna så att de är framme hos dem senast klockan 16 på fredagen före valdagen.

Granskning och kvittering av mottagandet av vallängderna

Omedelbart efter att centralvalnämnden har fått vallängderna ska den kontrollera att den har fått samtliga röstningsområdets vallängder och att vallängderna har felfritt tryck och att alla sidor finns med. När centralvalnämnden har granskat och godkänt längderna, ska den utan dröjsmål och senast på fredagen den 31 mars 2023 kl. 17 i rösträttsdatasystemet kvittera att den har tagit emot vallängderna. Valstödet följer kvitteringsmärkningarna och tar vid behov kontakt med icke-kvitterade kommuner.

Om förbindelsen till rösträttsdatasystemet tillfälligt är avbruten, ska mottagandet av vallängderna inom samma tidsfrist meddelas till valstödet per telefon (029 566 5610) eller per e-post (vaalituki@om.fi).

Närmare anvisningar om kvittering av mottagandet av vallängderna finns i VAT-anvisning nr 4b.

¹⁴ För vissa stora kommuner skrivs vallängderna på kommunens begäran ut först från och med klockan 18 på torsdagen före valdagen.

Mottagandet av vallängden ska alltid bekräftas, dvs. också i sådana fall att vallängderna till alla delar är i skick.

I rösträttsdatasystemet kan man enbart kvittera att vallängden har kommit fram. Om vallängden är bristfällig (t.ex. sidor saknas eller de har skrivits ut felaktigt) eller om centralvalnämnden inte får vallängderna inom den utsatta tiden, **ska centralvalnämnden utan dröjsmål meddela detta till valstödet** antingen per telefon (029 566 5610) eller per e-post (vaalituki@om.fi). På basis av centralvalnämndens meddelande

- sänder valstödet till centralvalnämnden nya vallängder eller de sidor som behövs på ett ändamålsenligt sätt eller
- kommer valstödet och centralvalnämnden överens om att centralvalnämnden själv skriver ut nya vallängder eller nya sidor ur rösträtsregistret.

Hantering av vallängden

Vallängden består av lösa blad med perforering i vänstra kanten och med text på båda sidorna av bladen. När förpackningen har öppnats bör centralvalnämnden antingen lägga vallängden i en mapp eller binda den på önskat sätt, t.ex. med hjälp av de separata redskap för att binda vallängden som skickats till centralvalnämnden med annat valmaterial i samband med beställningen. I **bilaga 2e** till denna anvisning finns ett exempel om hur vallängderna kan bindas. Om valnämnden vill att vallängden delas upp för valdagen, kan den delas upp och bindas redan hos centralvalnämnden, om man kommit överens om detta med valnämnden.

Införande av anteckningar i vallängderna

Innan vallängderna sänds till valnämnderna ska centralvalnämnden vid behov göra anteckningar om de väljare som har röstat på förhand eller per brev och vilkas förhandsröstning inte har antecknats i valdatasystemet innan vallängderna skrevs ut (se kapitel 5.3).

Om vallängdernas offentlighet

Vallängderna blir offentliga efter att röstningen har avslutats på valdagen söndagen den 2 april 2023 klockan 20, bortsett från följande undantag.

Om det för en röstberättigad i rösträtsregistret har gjorts en anteckning om spärmarkering enligt i 36 § i lagen om befolkningsdatasystemet (661/2009), har det i vallängden vid denna person i kolumnen Anmärkningar skrivits ut

ett stort T. Uppgiften om var denna person bor, dvs. att han eller hon hör till ett visst röstningsområde inom en viss kommun, vilket alltså framgår direkt av vallängden, är enligt 71 § 4 mom. i vallagen en sekretessbelagd uppgift. Valmyndigheterna (och senare när vallängderna till övriga delar blir offentliga även de kommunala myndigheterna) ska se till att uppgiften om hemkommunen och röstningsområdet för en sådan person som omfattas av en spärrmarkering inte lämnas till utomstående. Syftet med anteckningen är därmed att se till att utomstående inte ur vallängden får reda på var en person som omfattas av en spärrmarkering bor.

En motsvarande anteckning finns även i förteckningen över dem som har röstat på förhand.

7. PRELIMINÄR RÖSTRÄKNING

7.1 Förberedande åtgärder

- Delta i generalrepetitionen för resultatuträkning den 9 mars 2023.
- Meddela till valstödet de röstningsområden där valnämnden registrerar resultaten av den preliminära räkningen direkt i resultatuträkningssystemet.
- Ladda ned resultatuträkningsblanketterna från valdatasystemet och kopiera ett tillräckligt antal av dem.
- Ge behövliga anvisningar till valnämnderna om meddelandet av resultatuppgifterna och distribuera resultatuträkningsblanketterna 2, 3 och 4 till dem.
- Registrera antalet godkända valkuvert (förhandsröster) i resultatuträkningssystemet senast lördagen den 1 april klockan 17.

Riksdagsvalets resultat räknas ut med valdatasystemets resultatuträkningssystem. Till centralvalnämnden skickas på deras beställning VAT-anvisning nr 5b (Anvisningar om resultatuträkningssystemet för den kommunala centralvalnämnden) och nr 4d (Anvisningar om valdatasystemet för valnämnden). Centralvalnämnden vidareistribuerar VAT-anvisning 4d till de valnämnder som sparar resultaten av den preliminära uträkningen direkt i resultatuträkningssystemet eller använder valdatasystemet för protokollföring.

För tillkännagivande av den preliminära rösträkningen vid riksdagsvalet ska centralvalnämnden inrätta en informationscentral i varje kommun där det finns minst två röstningsområden.

Centralvalnämnden ska

- meddela valkretsnaämnden så snart som möjligt, dock senast den 1 april klockan 12, om eventuella sammanföranden av röster i små röstningsområden, så att valkretsnaämnden kan göra en anteckning om detta i systemet,
- i god tid meddela valstödet namnen på och kontaktuppgifterna för dem som svarar för resultatuträkningen och tillkännagivandet genom att registrera dem i valdatasystemet samt i synnerhet att ett eller flera röstningsområden i kommunen matar in resultaten av den preliminära räkningen direkt i resultatuträkningssystemet,
- delta i generalrepetitionen för användningen av resultatuträkningssystemet den 9 mars 2023 enligt valstödet närmare anvisningar,

- distribuera resultatuträkningsblanketterna 2, 3 och 4 till valnämnderna och vid behov ge valnämnderna anvisningar om hur resultaten ska meddelas från valnämnden till centralvalnämnden (t.ex. att resultaten meddelas per telefon).

7.2 Tillkännagivande av den preliminära rösträkningen

- Samla röstningsområdesvis in uppgifterna om antalet väljare på valdagen före kl. 21
- Samla in uppgifter om resultatet av den preliminära rösträkningen på valdagen före kl. 22.30.
- Registrera uppgifterna om antalet väljare och det preliminära resultatet av röstningen i resultatuträkningsystemet

Centralvalnämnden

- 1) Sammanställer röstningsområdesvis
 - antalet väljare på valdagen före kl. 21 och
 - det preliminära resultatet av röstningen på valdagen före kl. 22.30 och
- 2) sammanför uppgifterna till ett resultat för hela kommunen genom att registrera uppgifterna i resultatuträkningsystemet enligt följande:
 - antalet väljare på valdagen omedelbart efter klockan 21 och
 - det preliminära resultatet av röstningen på valdagen senast kl. 23.00 (målsatt tid).

Vid tillkännagivandet av den preliminära rösträkningen finns inget skäl att ödsla tid på att utreda mindre fel. Centralvalnämnden bör dock jämföra de slutresultat som den får från röstningsområdena med de uppgifter om antalet väljare som den har tagit emot tidigare och vid behov utreda eventuella fel. Det är också skäl att centralvalnämnden jämför kandidaternas röstetal i kommunens olika röstningsområden. Stora skillnader kan bero på skrivfel eller på att rösterna av misstag har antecknats på fel ställe på blanketten. Om valnämnden registrerar det preliminära resultatet direkt i resultatuträkningsystemet, sköter valnämnden också jämförelsen av röstetalen.

8. ÅTGÄRDER EFTER VALET

8.1 Arkivering och förstörande av valhandlingar

Arkivering

Förvaringstiderna för de handlingar som gäller statliga och kommunala val samt folkomröstningar har fastställts genom Riksarkivets beslut av den 13 maj 1994 (nr VA S 41/94) och justitieministeriets föreskrift av den 10 oktober 1994 (nr 989/610/94 JM). Nämnda beslut och föreskrifter är fortfarande i kraft.

Riksarkivet har meddelat gallringsbeslut RA/20686/07.01.01.03.01/2020, som ändrar beslutet från 1994 så att om kommunen eller valnämnden använder enbart valdatasystemets rösträtsregister för registreringen av röstningsuppgifter, sparas röstningsuppgifter som registrerats i valdagens rösträtsregister (den elektroniska vallängden) permanent endast i digitalt format. Analoga förteckningar över väljare som röstat på förhand och pappersutskrifter av rösträtsregistret för de kommuner och valnämnder som endast använder rösträtsregistret är handlingar som förvaras under en bestämd tid.

Centralvalnämnden svarar för förvaring och förstörande av handlingarna inom ramen för följande förvaringstider. Förvaringstiden som anges i punkt 2 är en minimiförvaringstid och centralvalnämnden kan således vid behov förvara handlingarna en längre tid, dock med beaktande av dataskyddsbestämmelserna.

- 1) Varaktigt förvaras
 - vallängder på papper, såvida inte kommunen eller valnämnden uteslutande använder valdatasystemets rösträtsregister och
 - centralvalnämndens protokoll och andra bilagor till dessa än de som nämns nedan och som kan sparas digitalt.
- 2) När följande riksdagsval (år 2027) har förrättats, får följande handlingar förstöras:
 - de valkuvert jämte följbrev och ytterkuvert som har lämnats obeaktade och fogats till centralvalnämndens protokoll,
 - oöppnade ytterkuvert som har lämnats obeaktade och som har inkommit till centralvalnämnden efter utsatt tid,
 - duplikat av brev som centralvalnämnden har skickat,
 - brev och andra handlingar som har inkommit till centralvalnämnden,
 - till centralvalnämnden eventuellt inlämnade fullmakter,
 - hemmaröstningsblanketterna,

- om kommunen enbart använder valdatasystemets rösträtsregister, pappersutskrifter av rösträtsregistret som fungerat som reservförteckningar för valnämnderna.

Förstörande

- 1) Omedelbart efter valförrättningen ska följande handlingar förstöras:
 - använda ytterkuvert och valkuvert (som blir kvar hos centralvalnämnden endast i små röstningsområden)
 - valanvisningarna och VAT-anvisningarna (VAT-anvisningarna slängs inte i den vanliga pappersinsamlingen) samt
 - oanvända röstsedlar.
- 2) När riksdagsvalets resultat har vunnit laga kraft bör följande handlingar förstöras, t.ex. genom förbränning:
 - använda följbrev vid förhandsröstningen och brevröstning (följbrevsblanketter och meddelandekort),
 - förteckningar som förts över de som röstat på förhand (valblankett nr 7) och som valförrättare på allmänna förhandsröstningsställen och valbestyrelser har återlämnat till centralvalnämnden,
 - använda blanketter för kvitteringslista över ytterkuvert,
 - duplikat av kungörelser,
 - blanketter för den preliminära rösträkningen.

Digitalisering av vallängder i pappersform

Enligt lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och Riksarkivets föreskrift (KA/15906/07.01.01.00/2021) ska handlingar som ska förvaras varaktigt digitaliseras. I praktiken innebär detta att de kommuner som använder vallängder i pappersform på valdagen i något skede innan vallängderna arkiveras ska digitalisera dem enligt Riksarkivets digitaliseringsspecifikationer. Digitaliseringen behöver inte göras direkt efter valet, utan den kan göras senare och vallängderna i pappersform kan användas i datatjänsten under den tid som behövs.

Skyddet av personuppgifter

Många av de ovan nämnda handlingarna innehåller personuppgifter och kommunen är således registeransvarig för personuppgifterna. Genom den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679 har regleringen av personuppgifter förnyats och enligt de nya kraven ska behandlingen av personuppgifter planeras och dokumenteras ännu noggrannare än förut. Ett extremt exempel på undantagsfall som kommunen bör förbereda sig på

vad gäller skyddet av personuppgifter är hur man agerar i en situation där vallängden försvinner på röstningsstället.

8.2 **Förvaring av oanvända handlingar samt tillbehör och möbler**

Centralvalnämnden ska för nästa allmänna val förvara följande handlingar som har sänts ut för detta riksdagsval:

- ytterkuvert,
- valkuvert,
- följbrevsblanketter och
- blanketter för valprotokollet.

Centralvalnämnden ska också förvara

- förseglingsband och eventuella avrivningsanordningar,
- valstämplar,
- valurnor och
- röstningsbås.

9. UPPGIFTER SOM HÄNFÖR SIG TILL SMÅ RÖSTNINGSMRÅDEN

9.1 Allmänt

För att trygga valhemligheten ska centralvalnämnden bestämma att i ett litet röstningsområde ska röstsedlarna som avgetts på valdagen räknas samtidigt antingen med förhandsrösterna som avgetts i samma röstningsområde eller med rösterna som avgetts i ett annat röstningsområde eller flera andra röstningsområden.

9.1.1 Vad är ett litet röstningsområde?

Ett röstningsområde är litet om

- 1) det i röstningsområdet finns färre än 50 godkända valkuvert eller
- 2) centralvalnämnden före valdagen har grundad anledning att anta att färre än 50 personer kommer att rösta i röstningsområdet på valdagen eller
- 3) centralvalnämnden före valdagen har grundad anledning att anta att sammanlagt färre än 50 personer kommer att rösta på förhand och på valdagen i röstningsområdet eller att tryggandet av valhemligheten annars kräver att förhandsrösterna och rösterna på valdagen i röstningsområdet räknas samtidigt som röstsedlarna i ett eller flera andra röstningsområden.

9.1.2 Fastställande av små röstningsområden

Färre än 50 godkända valkuvert

Centralvalnämnden granskar de inkomna förhandsröstningshandlingarna vid sammanträdet som börjar på fredagen före valdagen kl. 19. Om centralvalnämnden konstaterar att det i ett röstningsområde finns färre än 50 godkända valkuvert ska den bestämma att förhandsrösterna och de röster som avges på valdagen i röstningsområdet ska räknas samtidigt.

Om det antas att färre än 50 personer kommer att rösta i röstningsområdet på valdagen

Om det finns grundad anledning att anta att färre än 50 personer kommer att rösta i röstningsområdet på valdagen, ska centralvalnämnden bestämma att förhandsrösterna och de röster som avgetts på valdagen i röstningsområdet ska räknas samtidigt. I detta fall har det ingen betydelse hur många godkända valkuvert (förhandsröster) det finns i röstningsområdet. Även om antalet godkända valkuvert skulle vara t.ex. 100, men en ovan avsedd bedömning görs, ska förhandsrösterna och rösterna som avgetts på valdagen räknas samtidigt.

En bedömning av antalet röstande på valdagen kan göras redan då förhandsröstningen avslutats på tisdagen före valdagen och den måste göras senast fredagen före valdagen. Eftersom det är fråga om en bedömning har det ingen betydelse, om det efter valet konstateras att 50 eller fler personer röstade i röstningsområdet på valdagen. Samma gäller situationer där det efter valet konstateras att färre än 50 personer har röstat i ett röstningsområde, trots att man före valet har gjort en motsatt bedömning. Detta blir ju klart först när valförrättningen har avslutats och då är det inte längre möjligt att sammanföra röster.

Sammanförande av förhandsrösterna och rösterna på valdagen i två eller flera röstningsområden

Om det finns grundad anledning att anta att sammanlagt färre än 50 personer kommer att rösta på förhand och på valdagen i ett röstningsområde, ska centralvalnämnden bestämma att förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett sådant röstningsområde räknas samtidigt som förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett annat röstningsområde.

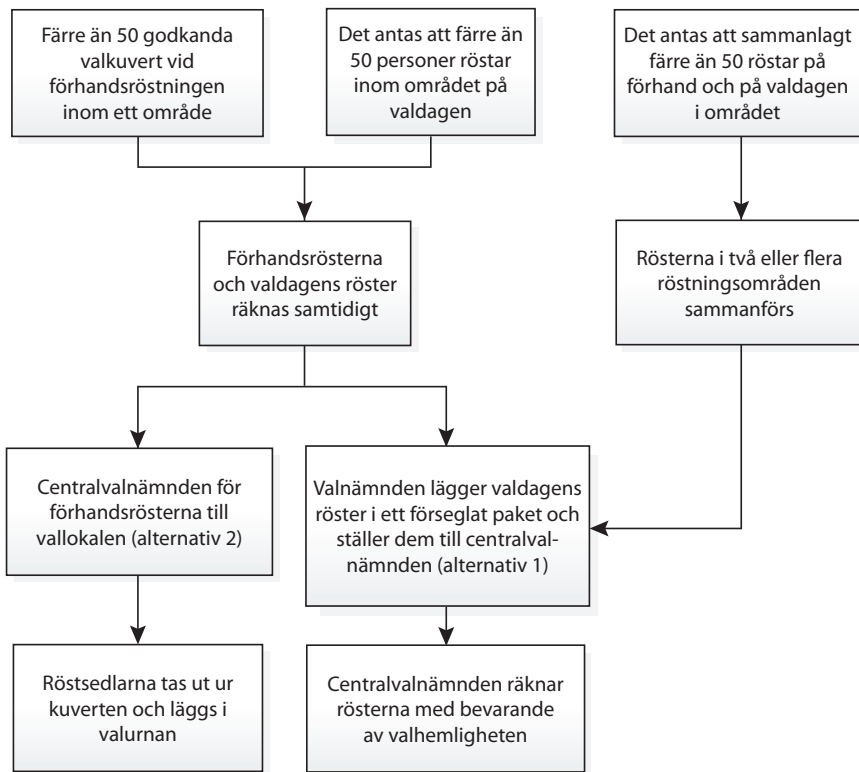
Centralvalnämnden ska bestämma det röstningsområde med vars röstsedlar röstsedlarna från det lilla röstningsområdet ska sammanföras. Det är skäl att centralvalnämnden väljer ett annat litet röstningsområde för att det totala antalet röstsedlar som ska räknas inte ska bli alltför stort. Röstsedlarna från två eller flera små röstningsområden kan sammanföras sinsemellan.

Centralvalnämnden kan också ha grundad anledning att anta att tryggheten av valhemligheten annars kräver att förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett eller flera röstningsområden räknas samtidigt. Centralvalnämnden ska i detta fall bestämma vilka röstningsområden som ska sammanföras. Beslutet om sammanförandet av röstningsområdena ska fattas senast lördagen före valdagen klockan 12.

9.2 Sammanförande av röstsedlarna i små röstningsområden

Detta kapitel har indelats i följande delar:

- i kapitel 9.2.1. behandlas sådana situationer, där förhandsrösterna och rösterna på valdagen inom ett röstningsområde sammanförs.
- i kapitel 9.2.2 behandlas sådana situationer där förhandsrösterna och rösterna på valdagen i två eller flera röstningsområden sammanförs.

9.2.1 Sammanförande av förhandsröster och röster på valdagen i ett röstningsområde

I sådana fall som avses i 82 § 1 mom. i vallagen, dvs. när förhandsrösterna och rösterna på valdagen inom ett röstningsområde räknas samtidigt, ska centralvalnämnden avgöra på vilket sätt det förfärs. Det finns två alternativ:

- 1) Valnämnden för valdagens röstsedlar till centralvalnämnden och centralvalnämnden slår samman röstsedlarna och utför den preliminära räkningen, eller

- 2) Centralvalnämndens ordförande eller vice ordförande och en annan av medlemmarna för förhandsrösterna till röstningsområdets valurna under valdagen, då ansvarar valnämnden för räkningen av röstningsområdets alla röstsedlar i samband med den normala preliminära räkningen under valdagens röstning.

Det förfarande som kommer att tillämpas ska antecknas i centralvalnämndens protokoll.

9.2.2 **ALTERNATIV 1: Valnämnden för röstsedlarna till centralvalnämnden**

Centralvalnämndens förberedande åtgärder

Centralvalnämnden ska

- 1) meddela så snart som möjligt, senast på lördagen den 1 april kl. 12, till valkrets-nämnden att förhandsrösterna och valdagens röster i det ifrågavarande röstningsområdet räknas samtidigt,
- 2) bestämma att valnämnderna i ifrågavarande röstningsområden inte företar någon preliminär räkning av rösterna på valdagen, utan översänder röstsedlarna till centralvalnämnden samt
- 3) efter att ha fått röstsedlarna som avgetts på valdagen sammanföra dessa röstsedlar med röstsedlarna i röstningsområdets valkuvert (förhandsrösterna) och utföra den preliminära räkningen av dessa röstsedlar.

Valnämndens uppgifter på valdagen

När röstningen på valdagen har avslutats ska valnämnderna för ett litet röstningsområde med bevarande av valhemligheten ta ut röstsedlarna ur valurnan och räkna dem och anteckna antalet i valprotokollet. Röstsedlarna ska hållas hopvikta när de räknas. Röstsedlarna ska därefter inneslutas i ett hållbart omslag, som ska förseglas så att det inte kan öppnas utan att förseglingsbandet bryts. Valprotokollet och vallängden ska inneslutas i var sitt omslag, som ska förseglas. På omslagen antecknas den kommunala centralvalnämndens adress samt försändelsens innehåll och avsändare.

Valnämndens ordförande eller vice ordförande och en annan medlem ska utan dröjsmål föra försändelserna till centralvalnämnden. Centralvalnämnden kan bestämma att försändelserna ska sändas till den på något annat sätt, t.ex. så

att försändelserna från olika röstningsområden förs till centralvalnämnden med gemensam transport.

Preliminär räkning av röstsedlarna vid centralvalnämnden

Centralvalnämnden utför den preliminära räkningen av röstsedlarna från ett litet röstningsområde vid det sammanträde som den håller genast när den har fått röstsedlarna. Protokoll ska föras vid detta sammanträde.

Den kommunala centralvalnämnden öppnar valkuverten från röstningsområdet och sammanför röstsedlarna i dem med de röstsedlar som avgetts på valdagen och utför den preliminära räkningen av dessa röstsedlar.

I ett litet röstningsområde blir det inget resultat för förhandsröstningen utan enbart ett resultat för röstningen på valdagen. I resultatuträkningssystemet och i statistiker antecknas alla röster i små röstningsområden som röster som avgetts på valdagen.

De röstsedlar som saknar stämpel eller som annars ska anses ogiltiga avskiljs till en särskild grupp. De röstsedlar som föreslås bli ogiltiga räknas och antalet antecknas i protokollet.

Bestämmelser om när en röstsedel ska anses vara ogiltig finns i 85 § i vallagen.

Om det vid granskningen av röstsedlarna inte är helt klart att en röstsedel kan räknas en viss kandidat till godo, ska den placeras i gruppen med röstsedlar som föreslås ogiltiga.

De röstsedlar som föreslås bli godkända ordnas så att de röstsedlar som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Varje kandidats röstetal och det totala antalet röstsedlar som föreslås bli godkända räknas och antecknas i protokollet.

Därefter adderas antalet röstsedlar som föreslås ogiltiga med antalet röstsedlar som föreslås bli godkända och summan antecknas i protokollet. Summan ska överensstämma med antalet godkända valkuvert i röstningsområdet adderat med det antal röstsedlar som framgår av valnämndernas valprotokoll.

När centralvalnämnden hanterar röstsedlarna får den inte göra några anteckningar på deras in- eller utsidor. Hanteringen av röstsedlarna ska ordnas så att ingen har möjlighet till missbruk.

När röstsedlarna ordnats och räknats på ovan beskrivet sätt läggs de röstsedlar som föreslås bli godkända i buntar i den ordning kandidatens nummer anger. Varje kandidats röstsedlar läggs i en särskild bunt. De röstsedlar som föreslås ogiltiga läggs också i en särskild bunt.

Centralvalnämnden ska se till att även resultaten för den preliminära räkningen av röstsedlarna från små röstningsområden registreras i resultatuträkningssystemet så snart som möjligt.

Vidarebefordran av röstsedlarna och protokollen till valkretsnaämnden

Centralvalnämnden ska utan dröjsmål lämna in de röstsedlar som räknats till valkretsnaämnden för kontrollräkning. Buntarna med röstsedlar läggs in i ett hållbart omslag, som omsorgsfullt binds om med snöre eller paketeringstejp. Omslaget förseglas så att det inte kan öppnas utan att förseglingsbandet bryts.

På omslaget antecknas

- valkretsnaämndens namn och adress,
- antalet röstsedlar som ingår i försändelsen och röstningsområdets eller röstningsområdenas nummer (exempel:

40 förhandsröster + 127 valdagsröster i Kajana röstningsområde 008) samt

- avsändaren (centralvalnämnden).

Datum och klockslag då omslaget med röstsedlar förseglades ska antecknas i protokollet. Detta protokoll ska fogas till valnämndens valprotokoll och läggas i ett kuvert som ska förseglas med förseglingsstejp.

Centralvalnämndens ordförande eller vice ordförande och en annan medlem av centralvalnämnden ska utan dröjsmål tillsammans föra röstsedlarna och ovan nämnda protokoll till valkretsnaämnden.

Valkretsnaämnden kan dock också bestämma att de försändelser som är adresserade till den ska sändas till den på något annat sätt.

9.2.3 ALTERNATIV 2: Centralvalnämnden för röstsedlarna till röstningsområdets valurna

Centralvalnämndens förberedande åtgärder

Centralvalnämnden ska

- 1) så snart som möjligt, senast lördagen den 1 april 2023 kl. 12, meddela valkretsnaämnden att förhandsrösterna och valdagens röster i ifrågavarande röstningsområde räknas samtidigt,

- 2) meddela valnämnden i röstningsområdet det klockslag på valdagen då centralvalnämndens ordförande eller vice ordförande samt en annan medlem kommer med valkuverten till röstningsstället.

Förande av valkuverten till röstningsområdet

Centralvalnämndens ordförande eller vice ordförande samt en annan medlem ska på valdagen innan valförrättningen avslutas, dvs. mellan klockan 9 och klockan 20, föra de godkända valkuverten till röstningsstället i röstningsområdet. Där ska de anmäla sig hos valnämnden och därefter i valnämndens åsyn öppna kuverten och med bevarande av valhemligheten ta ut röstsedlarna ur valkuverten och lägga dem i valurnan.

De som avlämnar valkuverten ska vid behov styrka sin identitet för valnämnden.

Valnämnden antecknar i valprotokollet klockslaget för leveransen, antalet valkuvert samt namnen på de personer som lämnat in valkuverten.

Som ett resultat av dessa åtgärder blir det i röstningsområdet i fråga inget resultat för förhandsröstningen utan enbart ett resultat för röstning på valdagen. I resultatuträkningsystemet och i statistiker antecknas alla röster i detta röstningsområde som röster som avgetts på valdagen.

9.2.4 Sammanförande av röstsedlarna i två eller flera röstningsområden

I sådana fall som avses i 82 § 2 mom. i vallagen, dvs. när centralvalnämnden beslutar att förhandsrösterna och rösterna på valdagen i två eller flera röstningsområden ska sammanföras i räkningen, ska centralvalnämnden i god tid, senast på lördagen den 1 april, meddela valkrets-nämnden dessa röstningsområden och till tillämpliga delar vidta de åtgärder som beskrivs under rubriken ALTERNATIV 1. Valnämnden kommer med röstsedlarna till centralvalnämnden. I dessa fall ska valnämnderna alltid komma med valdagens röstsedlar till centralvalnämnden.

Röstsedlarna i de sammanförda röstningsområdena kan inte beaktas vid tillkännagivandet av den preliminära rösträkningen på samma sätt som röstsedlarna i de övriga röstningsområdena (se kapitel 7). Centralvalnämnden har dock möjlighet att bestämma, i det fall att det är ändamålsenligt och att det inte ger upphov till oskäligen kostnader, att röstsedlarna hämtas till centralvalnämnden så snabbt att de kan beaktas vid tillkännagivandet av den preliminära rösträkningen. I de sammanförda röstningsområdena blir det inget resultat för förhandsröstningen utan enbart ett resultat för röstningen på valdagen. I resultatuträkningsystemet och i statistiker antecknas alla röster i dessa röstningsområden som röster som avgetts på valdagen.

10. ÖVRIGA ANVISNINGAR

10.1 Utomhusaffischering

Utomhusaffischering har konstaterats vara ett bra sätt att öka valets synlighet och informera kommuninvånarna om kandidaterna vid valet. Kommunerna har dock ingen lagstadgad skyldighet att delta i organiseringen av valaffischeringen. Finlands Kommunförbund har traditionellt rekommenderat att valaffischeringen inför riksdagsvalet på de områden som kommunen besitter eller har bestämmanderätt över inleds en vecka innan förhandsröstningen börjar, dvs. onsdagen den 15 mars 2023.

När eventuella reklamplatser fördelas måste alla partier och valmansföreningar som ställt upp kandidater behandlas lika.

10.2 Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas jour som gäller rösträttsregistret

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har jour för valmyndigheternas förfrågningar som gäller rösträttsregistret på numret 0295 535 530 enligt följande:

- 1) Under förhandsröstningen
 - vardagar kl. 8–20 och
 - lördagar och söndagar kl. 9–18,
- 2) vardagar efter förhandsröstningen
 - onsdag, torsdag och fredag kl. 9–19 samt
- 3) På valdagssöndagen kl. 9–20.

På journumret ska valmyndigheten ange personbeteckningen för den person som frågan gäller. På basis av personbeteckningen uppger Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata personens namn och på detta sätt kan det säkerställas att det är fråga om uppgifter om en person som centralvalnämnden avser. Det är bra att leta fram personbeteckningen från dokumenten innan samtalet till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Om valmyndigheten inte har tillgång till personbeteckningen, ska uppgifterna frågas på basis av namnet. Detta är betydligt långsammare, eftersom det i rösträttsregistret kan finnas flera personer med samma namn. Vid förfrågan

på namn bör man vara beredd att ange mer information om personen, som födelsedatum, hemort osv..

10.3 Justitieministeriets servicenummer för väljarna

Justitieministeriet har för väljarna ordnat ett avgiftsfritt servicenummer 0800 9 4770 (för finskspråkiga) och 0800 9 4771 (för svenskspråkiga). På detta nummer får väljarna information om förhandsröstningsställets adresser och öppettider. På numret ges också anvisningar i frågor som gäller röstning (t.ex. att väljaren ska ta med sig ett identitetsbevis osv.) och råd i frågor som gäller beställning av brevröstningsmaterial. Denna service är avsedd för väljarna. Valmyndigheten får enbart i undantagsfall själv ringa numret.

Vid riksdagsvalet kan väljarna även använda meddelandetjänsten Whatsapp. Väljarna kan skicka meddelanden till tjänsten till numret 050 438 8730.

10.4 Justitieministeriets valwebbplats

På justitieministeriets valwebbplats www.vaalit.fi finns bl.a. allmän information om val, anvisningar om röstning, beställningsblankett för brevröstningsmaterial och valmyndigheternas kontaktuppgifter.

10.5 Justitieministeriets kontaktuppgifter

- Justitieministeriets valexperter kan kontaktas på e-postadressen vaalit@gov.fi eller deras personliga e-postadresser:
- Arto Jääskeläinen, valdirektör, tfn 02951 50128, fornamn.j.efternamn@gov.fi,
- Laura Nurminen, specialsakkunnig, tfn 02951 50008, fornamn.efternamn@gov.fi
- Elina Siljamäki, specialsakkunnig, tfn. 02951 50248, fornamn.efternamn@gov.fi
- Terttu Tuomi, administrativ medarbetare, tfn 02951 50206, fornamn.efternamn@gov.fi
- i frågor som gäller valdatasystemet: valstödet vid Rättsregistercentralen (RRC), 02956 65610 eller e-post vaalituki@om.fi där Anniina Tjurin, Anni Vornanen, Atte Koskinen, Mikko Lampo, Ida Niemi, Casper Tervo och Sami Kiviharju svarar.

Rättsregistercentralens personliga e-postadresser har formen fornamn.efternamn@om.fi

10.6 Kontaktinformation för utrikesministeriet

- tfn 02951 6001, fax (09) 1605 5755, e-post: vaalit.um@formin.fi.

BILAGA 1

Vissa bestämda tider i riksdagsvalet 2023

Valdag den 2 april 2023

Tidpunkt	¹	Utförs av	Åtgärd	Vallagen
Augusti-september 2021:		Fullmäktige	Kommunala centralvalnämnden tillsätts	13 § 1 och 3 mom.
Augusti 2022 senast		Fullmäktige	Indelningen i röstningsområden ändras vid behov och ändringen meddelas Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.	8 § 1 och 2 mom.
den 2 oktober 2022 tidigast		Kandidaten	Sådana kostnader för kandidaten valkampanj i riksdagsvalet som finansieras med valfinansiering kan börja uppkomma	²
2.10.2022		Partiet	Kampanjtiden för riksdagsvalet inleds	³
November 2022 (i god tid)		Statsrådet	Fördelningen av riksdagsmandaten mellan valkretsarna [enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet 31.10.2022]	6 §
I god tid		Regionförvaltningsverket	Valkrets nämnderna tillsätts	11 § 1 och 2 mom.
I god tid		Statsrådet	Förordningen om de finska beskickningar och deras verksamhetsställen som är förhandsröstningsställen vid riksdagsvalet	9 § 1 mom. 2 punkten
I god tid		Kommunstyrelsen	Beslut om de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen	9 § 1 mom. 1 punkten
I god tid		Kommunstyrelsen	Fastställande av andra verksamhetsenheter inom socialvården som är förhandsröstningsställen	9 § 1 mom. 3 punkten

¹ Ordningsnumret visar hur många dagar före eller efter valdagen som åtgärden ska vidtas enligt vallagen (714/1998).

² L om kandidaters valfinansiering (273/2009), 2 § 1 mom.

³ L om riksdagsvalet (714/1998), 2 § 1 mom.

			än sådana som ger vård dygnet runt	
I god tid		Kommunstyrelsen	Beslut om röstningsställena på valdagen	9 § 3 mom.
I god tid		Kommunstyrelsen	Valnämnderna och valbestyrelserna tillsätts	15 §
Måndag 2.1.2023 tidigast		En röstberättigad	Beställningen av brevröstningshandlingar inleds	66 c §
Utan dröjsmål efter att en beställning av brevröstningshandlingar har tagits emot		Justitieministeriet	Brevröstningshandlingarna sänds till de röstberättigade som beställt dem	66 c § 4 mom.
Fredag 13.1.2023 kl. 12 senast		Centralvalnämnden	Centralvalnämndens kontaktuppgifter lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	13 § 4 mom.
Fredag 13.1.2023 kl. 12 senast ⁴		Kommunstyrelsen/ Centralvalnämnden	Uppgifter om kommunens allmänna förhandsröstningsställena lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	9 § 4 mom.
Fredag 13.1.2023 kl. 12 senast		Kommunstyrelsen/ Centralvalnämnden	Uppgifter om kommunens röstningsställena på valdagen lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	9 § 4 mom.
I god tid		Centralvalnämnden	Information om var kommunens förhandsröstningsställena finns och om röstningsställena på valdagen	49 § 1 mom. och 67 § 3 mom.
I god tid		Centralvalnämnden	Valförrättare till de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet och hemmaröstning förordnas	17 § 2 mom.
I god tid		Chefen för den finska beskickningen	Valförrättare till det allmänna förhandsröstningsstället i utlandet förordnas	17 § 2 mom.

⁴ Den sista tidpunkten enligt vallagen är fredagen den 10 februari 2023, men av de skäl som framgår av justitieministeriets brev 14.9.2022 VN/12272/2018 (till det meddelandekort som postas till varje röstberättigad bifogas en förteckning över förhandsröstningsställena och deras adresser samt öppettider i den röstberättigades valkrets) ska uppgifterna meddelas senast den 13 januari 2023.

I god tid		Befälhavaren för ett finskt fartyg	Valförrättare till röstning ombord på fartyg förordnas	17 § 2 mom.
I god tid		Justitieministeriet	De allmänna förhandsröstningsställena och deras öppettider tillkännages	49 § 3 mom.
Fredag 10.2.2023 kl. 24	51.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Uppgifterna i rösträtsregistret fastställs	18 § 2 och 3 mom.
Måndag 13.2.2023 senast	48.	Valkretsämnden	Beslut om arrangemangen vid mottagning av kandidatansökan Angående beslutet ska avfattas en kungörelse som ska delges de valombud som partierna har meddelat och hållas framlagd i valkretsämndens sammanträdeslokal och publiceras i den officiella tidningen	34 §
Måndag 13.2.2023 senast	48.	Justitieministeriet	Meddelande om de partier som införts i partiregistret samt partiernas namntecknare till valkretsämnden	32 §
Måndag 13.2.2023 senast	48.	Partiet	Valombudet och valombudets ersättare meddelas till valkretsämnden	120 § 4 mom.
Onsdag 15.2.2023 senast	46.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Upprättande av rösträtsregistret	18 § 1 mom.
Måndag 20.2.2023	41.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Rösträtsregistret finns framlagt för kontroll på de ställen som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bestämt	23 § 1 mom.
Tisdag 21.2.2023 före kl. 16	40.	Valombudet	Kandidatansökan samt meddelande om valförbund och gemensam lista ges in till valkretsämnden	121 §, 123 § och 125 § 1 mom.
Måndag 27.2.2023	34.	Valkretsämnden	Kandidatansökningarna granskas och eventuella anmärkningar görs till valombuden Partiernas, de gemensamma listornas och valmansföreningar-	36 § 37 §

			nas inbördes ordningsföljd bestäms för sammanställningen av kandidatlistorna	
Onsdag 1.3.2023 före kl. 16	32.	Valombudet	Kandidatansökan och dess bilagor korrigeras och kompletteras vid behov	38 §
Onsdag 1.3.2023 efter kl. 16	32.	Valkretsnamnden	De kandidatansökningar som inkommit inom utsatt tid behandlas på nytt och beslut med anledning av anmälningar om valförbund och gemensamma listor fattas	39 §
Torsdag 2.3.2023 före kl. 12	31.	Valombudet	Ett parti eller en valmansförening, vars anmälan om anslutning till ett valförbund eller en gemensam lista inte har blivit godkänd, kan återta sin kandidatansökan	40 § 2 mom.
Torsdag 2.3.2023 innan en sammanställning av kandidatlistor görs upp	31.	Valkretsnamnden	Beslut, som fattas efter att kandidatansökningarna har behandlats, om att en kandidat inte tas upp i sammanställningen av kandidatlistorna eller till följd av att kandidatansökan återtagits	40 §
Torsdag 2.3.2023 vid mötet som inleds senast kl. 16	31.	Valkretsnamnden	Uppgörande av sammanställningen av kandidatlistorna	41 §
Efter att sammanställningen av kandidatlistorna har gjorts		Valkretsnamnden	Distribution av sammanställningen av kandidatlistorna	44 §
Torsdag 2.3.2023	31.	Valkretsnamnden	Uppgifterna om kandidater i sammanställningen av kandidatlistor samt åldern på valdagen och personbeteckningen införs i det riksomfattande kandidatregistret	43 § 2 mom.
Torsdag 2.3.2023 tidigast	31.	De som brevröstar	Brevröstningen inleds	66 d § 1 mom.

Efter att sammanställningen av kandidatlistor har gjorts		Kandidaten	Frivillig förhandsredovisning om valfinansieringen och kostnaderna för valkampanjen lämnas in till Statens revisionsverk	⁵
Torsdag 9.3.2023 senast	24.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Ett meddelandekort skickas till de röstberättigade vilkas adress är känd	21 § 4 mom.
Onsdag 15.3.2023	18.	Valförrättarna	Förhandsröstningen ombord på finska fartyg kan inledas	47 § 1 mom.
Fredag 17.3.2023 före kl. 16	16.	En röstberättigad eller någon annan person	Begäran om omprövning som gäller rösträttsregistret framställs hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	24 § 1 mom.
Måndag 20.3.2023 senast	13.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Avgörande av begäran om omprövning	25 § 1 mom.
Utan dröjsmål efter beslutet av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Beslutet med anledning av begäran om omprövning delges parterna och meddelandekortet sänds, om beslutet innefattar att personen i fråga införs i rösträttsregistret	25 § 2 mom.
Tisdag 21.3.2023 före kl. 12	12.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Eventuella ändringar till följd av beslutet om begäran om omprövning förs in i rösträttsregistret	25 § 1 mom.
Tisdag 21.3.2023 före kl. 12	12.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	I rösträttsregistret görs anteckningar till följd av beslut om självrättelse	26 § 1 mom.
Utan dröjsmål efter de ovan nämnda besluten		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Beslut som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata fattat i form av självrättelse delges den part självrättelsen gäller och ett meddelandekort sänds	25 § 2 mom. samt 26 § 2 och 3 mom.
Senast den sjunde dagen efter den dag då parten delgavs beslutet eller det publicerades i den officiella tidningen		Den som begärt omprövning	Besvär hos förvaltningsdomstolen över ett beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genom vilket en begäran om omprövning har förkastats eller avvisats och be-	27 § 1 mom.

⁵ L om kandidaters valfinansiering, 11 §

			svär över ett beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genom vilket en person med stöd av 26 § 2 mom. har antecknats i rösträtsregistret som saknande rösträtt	
Tisdag 21.3.2022 fr.o.m. kl. 12	12.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Rösträtsregistret vinner laga kraft	28 § 1 mom.
Tisdag 21.3.2023 före kl. 16 senast	12.	En röstberättigad som vill rösta hemma	Anmälan till den kommunala centralvalnämnden	55 §
Onsdag 22.3.2023	11.	Valförrättarna, valbestyrelsen	Förhandsröstningen i hemlandet och i finska beskickningar samt hemmaröstningen inleds	47 § 1 mom.
Lördag 25.3.2023	8.	Valförrättarna	Förhandsröstningen i utlandet avslutas	47 § 1 mom.
Tisdag 28.3.2023	5.	Valförrättarna, valbestyrelsen	Förhandsröstningen i hemlandet och hemmaröstningen avslutas	47 § 1 mom.
Onsdag 29.3.2023 fr.o.m. kl. 18 ⁶	4.	Justitieministeriet	Vallängderna skrivs ut ur rösträtsregistret röstningsområdesvis och längderna sänds till de kommunala centralvalnämnderna	71 § 1 mom.
Fredag 31.3.2023 före kl. 19	2.	De som brevröstar	Brevröstningshandlingarna ska vara framme hos den berörda kommunens centralvalnämnd	66 e § 3 mom.
Fredag 31.3.2023 kl. 19	2.	Centralvalnämnden	Förhandsröstningshandlingarna och brevröstningshandlingarna granskas så att de handlingar som kommit in på fredagen före kl. 19 hinner behandlas	63 § 1 mom. och 66 g § 1 mom.
Efter att brevröstningshandlingarna granskats		Centralvalnämnden	De röstsedlar som lämnats vid brevröstning stämplas och innesluts i nya kuvert	66 g § 3 mom.

⁶ På grund av de förberedelser som behövs för utskriften stängs rösträtsregistret en timme före den tidsfrist som anges i 71 § 1 mom. i vallagen.

Lördag 1.4.2023 senast	1.	Kandidaten	Frivillig förhandsredovisning om valfinansieringen och kostnaderna för valkampanjen lämnas in till Statens revisionsverk	⁷
Söndag 2.4.2023 kl. 9–20	Val- da- gen	Valnämnden	Röstning på valdagen	68 §, 107 § 1 mom. och 189 § 1 mom.
Söndag 2.4.2023 tidigast kl. 10	Val- da- gen	Valkrets-nämnden	Räkning av förhandsröster (inkl. brev-röster)	86 § 1 mom.
Söndag 2.4.2023 efter kl. 20	Val- da- gen	Valnämnden	Preliminär rösträkning	78 §
Måndag 3.4.2023 senast kl. 12	1.	Valkrets-nämnden	Kontrollräkning av de röster som avgetts på valdagen	87 § 1 mom.
Onsdag 5.4.2023 vid ett sammanträde som börjar senast kl. 18	3.	Valkrets-nämnden	Valresultatet fastställs och offentliggörs, fullmakter utfärdas och sänds till riksdagen för utdelning till de valda samt valresultatet tillkännages	94 §
Söndag 16.4.2023 senast		Kandidaten	Sådana kostnader för kandidatens valkampanj i riksdagsvalet som finansieras med valfinansiering kan inte längre uppkomma	⁸
Söndag 16.4.2023 senast		Partiet	Kampanjtiden för riksdagsvalet går ut	⁹
Efter att valresultatet har vunnit laga kraft		Justitieministeriet	Arkivutskriften matas ut ur rösträttsregistret	29 § 3 mom.
Efter att arkivutskriften har matas ut		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Uppgifterna i rösträttsregistret utplånas	29 § 3 mom.
Måndag 5.6.2023 senast		Riksdagsledamoten och ersättaren	Redovisning av valfinansiering till Statens revisionsverk	¹⁰

⁷ L om kandidaters valfinansiering, 11 §

⁸ L om kandidaters valfinansiering, 2 § 1 mom.

⁹ Partilag, 8 § 3 mom.

¹⁰ L om kandidaters valfinansiering, 5 och 8 §

Vaalitietojärjestelmä

Valdatasystemet

VAALILUETTELO

(tilanne I) 29.3.2023 klo 19:00

VALLÄNGD

(läge I) 29.3.2023 kl 19:00

Eduskuntavaalit 2023

Riksdagsvalet 2023

922 Vesilahti
Vesilahti

ÄÄNESTYSALUE:

003 Ylämäki

RÖSTNINGSOMRÅDE:

003 Ylämäki

LASKELMA UTRÄKNING 922/003

EKV-2023 RDV-2023	Tilanne 1 29.03.2023 klo 19:00 Läge 1 29.03.2023 kl 19:00			Tilanne 2 31.03.2023 klo 19:00 Läge 2 31.03.2023 kl 19:00		
	Miehet - Män	Naiset - Kvinnor	Yhteensä - Totalt	Miehet - Män	Naiset - Kvinnor	Yhteensä - Totalt
Äänioikeutettuja						
Röstberättigade						
Suomessa asuvat Suomen kansalaiset	374	369	743			
Finska medborgare i Finland						
Ulkomailla asuvat suomalaiset	0	0	0			
Finländare bosatta i utomlands						
Yhteensä	374	369	743			
Totalt						
Ennakkoon ja kirjeitse äänestäneet						
Röstande på förhand och per brev						
Suomessa asuvat Suomen kansalaiset	133	150	283			
Finska medborgare i Finland						
Ulkomailla asuvat suomalaiset	0	0	0			
Finländare bosatta i utomlands						
Yhteensä	133	150	283			
Totalt						
Vaalipäivänä äänioikeutetut						
Röstberättigade på valdagen						
Suomessa asuvat Suomen kansalaiset	241	219	460			
Finska medborgare i Finland						
Ulkomailla asuvat suomalaiset	0	0	0			
Finländare bosatta i utomlands						
Yhteensä	241	219	460			
Totalt						
Vaalipäivänä äänestäneet						
Röstande på valdagen						
Suomessa asuvat Suomen kansalaiset						
Finska medborgare i Finland						
Ulkomailla asuvat suomalaiset						
Finländare bosatta i utomlands						
Yhteensä						
Totalt						
Vaaleissa äänestäneet						
Röstande på valet						
Suomessa asuvat Suomen kansalaiset						
Finska medborgare i Finland						
Ulkomailla asuvat suomalaiset						
Finländare bosatta i utomlands						
Yhteensä						
Totalt						

Ohje keskusvaalilautakunnalle:

Jos ennakköäänestys tai kirjeäänestys hyväksytään vaaliluettelon tulostamisen jälkeen, merkitse äänestäneen kohdalle E-kirjain sarakkeeseen, jossa on vaalien nimilyhenne ja vuosiluku (lisätietoa vaaliohjeessa nro 1).

Anvisning till centralvalnämnden:

Om en förhandsröstning eller en brevöstning godkänns efter att vallängden har skrivits ut, ska du vid personen som röstat anteckna ett E i kolumnen med valets namnförkortning och årtal (mer information om detta i valanvisning nr. 1).

BILAGA 2c

VAALILUETTELO - VALLÄNGD

Kunta 922 Vesilahti
Kommun Vesilahti

Äänestysalue
Röstningsområde

003 Ylämäki
Ylämäki

Älä irrota vaaliluettelosta sivuja - Skijl inte sidorna ur vallängden

Ei käytössä Inte i bruk	EKV-2023 RDV-2023	Sukupuoli Kön	Henkilötunnus Personbeteckning	Sukunimi ja etunimet Släktnamn och förnamn	Asuinmaa Bostadsländ	Kansalaisuus Medborgarskap	Huomautuksia Anmärkningar
				AHONEN ANNELI MARJAANA			
		M		AHONEN KARRI-PETTERI			
				AHONEN MERJA HANNELE			
				AJOSMÄKI ANNIKKI KATARIINA			
				ALAKOSKI MERI TUULIA			
		M		ALAKOSKI PASI PÄIVIÖ			
		M		ALHO ARI EERO JUHANI			
		M		ALI-LÖYTTY HARRI VELI			
				ALI-LÖYTTY MARJA-LEENA			
		M		ANTTILA PEKKA TAPANI			
				ANTTONEN MARIKA KRISTIINA			
				ARVELA HANNA KATRIINA			
				BAMBERG TERHI KYLLIKKI			
				EKLIN LAURA KATRIINA			
		M		EKLIN RAINE JOHANNES			
				ERKKILÄ TUULA AULIKKI			
		M		ERONEN HANNU TOPIAS			
		M		ERONEN JYRI VESA PETTERI			
		M		ESKOLA KAUKO JALMARI			
				ESKOLA KIRSI SISKO ANNIKKI			
				ESKOLA MARI-ANNE			
		M		ESKOLA TIMO PETTERI			
		M		FLINKMAN JUHO KOSTI MALAKIAS			
		M		FONSEN HANNU KALEVI			
		M		FONSEN SAKARI JAAKONPOIKA			
				GRÖNFORS KATARIINA			
		M		HAAPAKOSKI JAN ALEKSI			
				HAAPAKOSKI MARJA-LIISA			
				HAAPANIEMI KATRIINA STELLA MARIIA			
				HAATAJA ANNA MARIA			
				HAATAJA ELLI JOHANNA			
		M		HAATAJA RISTO SAMULI			
		M		HAATAJA SAMI PETTERI			
		M		HAATAJA TOPI TAPANI			
				HAKALA PIRJO MARJAITA			
		M		HAKKINEN HEIKKI JUHANI			
				HAKKINEN IINA SUVI TUULIKKI			
		M		HAKKINEN JARI TAPANI			
		Yhteensä/Tillsammans					
		joista miehiä/varav män					

BILAGA 2d

ENNAKKOON ÄÄNESTÄNEET - PÅ FÖRHAND RÖSTADE

Eduskuntavaalit 2023

Riksdagsvalet 2023

KUNTA - KOMMUN

922

Vesilahti

Vesilahti

ÄÄNESTYSALUE
RÖSTNINGSSOMRÅDE

003

Ylämäki

Ylämäki

22.03.2023 - 28.03.2023

Älä irrota vaaliluettelosta sivuja - Skij inte sidorna ur vallängden

29.03.2023

Sivu

Sida

1/8

Henkilötunnus Pers.beteckn.	Sukunimi ja etunimet Släktnamn och förnamnen	Huom. Anm.	Sp. Kön	Ään. - Röst.* EKV-2023 RDV-2023	Ei käytössä Inte i bruk
	AHOLA HANNELE KARIN			22.03.2023	
	AHONEN JUSSI MATIAS		M	22.03.2023	
	AHONEN TARJA KAARINA			22.03.2023	
	ALAKOSKI ARI-SAKARI		M	22.03.2023	
	ALAKOSKI HEIDI MARIA			22.03.2023	
	ALAKOSKI LEEVI PETTERI JUSSINPOIKA		M	22.03.2023	
	ALI-LÖYTTY KALLE RAFAEL		M	22.03.2023	
	ANTTILA TARU MAARIT			22.03.2023	
	ANTTILA MERJA KRISTIINA			22.03.2023	
	ANTTILA SEIJA MARJATTA			22.03.2023	
	AROLA JOHANNES ALARIK		M	22.03.2023	
	AROLA MIKKO EEMELI		M	22.03.2023	
	AROLA RIKHARD JOHANNES		M	26.03.2023	
	AROMAA OLA TEMPO VIKTOR		M	24.03.2023	
	AROMAA TUOMAS MIKAEL		M	22.03.2023	
	EKHOLM ELINA HANNELE			22.03.2023	
	EKHOLM HILKKA NELLI			22.03.2023	
	EKLUND MARIANNE ALEXANDRA			26.03.2023	
	EKLUND TEEMU SAMUEL		M	22.03.2023	
	EKLUND TUOMAS TAPANI		M	22.03.2023	
	EKO MAIRE ANNELI			22.03.2023	
	FORSBERG EMMI KAROLIINA			22.03.2023	
	FORSMAN JARL ERIK		M	22.03.2023	
	HAAVISTO JARI JUHANI		M	26.03.2023	
	HAKALA NIIA-AULIKKI			22.03.2023	
	HAKALA PEKKA OLAVI		M	22.03.2023	
	HAKKINEN ANTTI ANTERO		M	22.03.2023	
	HAKKINEN SEPPO JOHANNES		M	22.03.2023	
	HALME JARI TAPANI		M	22.03.2023	
	HALME MAURI KUSTAA EDVARD		M	22.03.2023	
	HALME MINNA ELINA			22.03.2023	
	HEINO KRISTIAN JOOSEF		M	22.03.2023	
	HEINO LAURI PETER		M	22.03.2023	
	HEINO SUSANNA			26.03.2023	
	HEINO TEUVO VIJJAM		M	26.03.2023	
	HEINO TIMO TAPANI		M	26.03.2023	
	HEINONEN AINO TELLERVO			26.03.2023	
	HEINONEN ALEXANDER OLIVER		M	26.03.2023	
	HEINONEN ANTTI SAKARI		M	26.03.2023	
	HEINONEN ASTA ALINA			22.03.2023	
	HEINONEN EVA-MARIA			22.03.2023	
	HEINONEN JASMIN PAULIINA			22.03.2023	
	HEINONEN KAISA MATLEENA			22.03.2023	
	HEINONEN MISKA HENRIKKI		M	22.03.2023	

* Ennakköäänestyspäivä / Förhandsröstningsdag

Anvisning för att binda samman pappersvallängden

Vallängden skickas till centralvalnämnden med posten i ett eller flera paket. Antalet paket beror på antalet röstberättigade i kommunen.

Först i paketen finns vallängderna enligt röstningsområde. Röstningsområdena har skiljts åt med ett blåkantat papper. Efter vallängderna finns de röstningsområdesvisa förteckningarna över dem som röstat på förhand. Både vallängderna och förteckningarna är i nummerordning enligt röstningsområdets nummer.

Centralvalnämnden ska skilja åt vallängderna för de olika röstningsområdena. Justitieministeriet skickar till centralvalnämnderna enligt deras beställning tillsammans med det övriga valmaterialet redskap för att binda samman de enskilda vallängderna. Vallängderna kan bindas samman antingen med de vita plastblomberna eller med de blåa pappersbindarna eller med båda.

Kommunen kan också sätta vallängderna i mappar. I vallängdens övre kant finns ett särskilt hål för plastplomben. Längden blir lättare att hantera om plombens bricka fästs i mappen med tejp.

Om buntens är tunn kan det vara lättare att i stället för mappar använda en pappersbindare. Genom att använda pappersbindaren och de tillhörande säkerhetsetiketterna kan det säkerställas att vallängden hålls ihop. Vallängdsbuntens kan bindas samman med pappersbindaren redan innan plastförpackningen öppnas.

Om valnämnden ska dela upp vallängden på valdagen, kan den komma överens med centralvalnämnden att längden delas upp och delarna binds samman redan hos centralvalnämnden. Vallängden har upprättats så att den lätt kan delas i två delar så att den första delen innehåller efternamnen från A till K och den andra delen innehåller efternamnen från L till Ö. Därför finns det i alla vallängder ett tomrum mellan bokstäverna K och L. Vallängden kan dock vid behov delas även på något annat ställe.

Det rekommenderas att man redan på förhand testar användningen av redskapen för att binda samman vallängderna med vanliga pappersbuntar, eftersom de egentliga vallängderna ska hanteras på ett felfritt och smidigt sätt.

Vallängden har trycks på arkivbeständigt plastpapper, som är mer hållbart och tål fukt bättre än vanligt papper. På pappret kan göras anteckningar med vanliga pennor. För att göra det lättare att hitta rätt sida kan man i sidans kant anteckna vilken bokstav sidan börjar med.

Eduskuntavaalit 2023 Riksdagsval	N:o
---	---

Avsändare

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Fågelviksgränden 2
00530 HELSINGFORS tfn 0295 536 220
FINLAND

Mottagare

Röstanden
Inga-Lill
Åback
64370 MÖRTMARK
FINLAND

Valkrets där du är röstberättigad
Vasa valkrets

Kommun, röstningsområde och vallokal på valdagen.

Kristinestad
3 Härkmeri
Härkmeri i lågstadieskola
Henriksdalsvägen 3

Röstningstid på valdagen

2.4.2023 kl. 9.00 - 20.00

Datakälla: Befolkningsdatasystemet 10.2.2023

Anmälan om rösträtt i
riksdagsvalet

Du är röstberättigad vid riksdagsvalet som förrättas
söndagen den 2 april 2023. Din valkrets anges i denna
anmälan.

Du kan rösta **antingen på valdagen** i den vallokal som
anges på denna anmälan **eller under förhandsröst-**
ningen på vilket allmänt förhandsröstningsställe som
helst i Finland eller utomlands. Under vissa förutsätt-
ningar kan du rösta på en anstalt eller hemma. Om du
bor eller vistas utomlands under förhandsröstning-
en och på valdagen, har du också möjlighet att rösta
per brev. Närmare anvisningar om hur det går till att
rösta finns på omstående sida.

Du ska styrka din identitet när du röstar.

Förhandsröstningsperioden.
På vissa förhandsröstningsställen kan förhandsröstningsperioden vara kortare.

I Finland 22. - 28.3.2023 och
utomlands 22. - 25.3.2023

De allmänna förhandsröstningsställena och deras öppettider

www.valfinland.fi och bilagan till denna anmälan

Följebrev för förhandsröstningen

Fylls i på förhandsröstningsstället enbart om denna
anmälan används som följebrev.

Väljaren

Röstanden
Inga-Lill
Åback
64370 MÖRTMARK
FINLAND

Valmyndigheten

287 3 tfn 040 546 5812
Centralvalnämnden i Kristinestad
Rådhuset Staketgatan 1
PB 13
64101 KRISTINESTAD
FINLAND

Fylls i av valfunktionären vid förhandsröstningen

Jag intygar att förhandsröstningen har gått till på det
sätt som bestäms i vallagen.

Datum

23 /3 2023

Förhandsröstningsställets namn eller
vid anstaltsröstning kommunens namn

Lantbruksbyrån i Lappfjärd

Valfunktionärens underskrift

Stina Holm

Fylls i av väljaren

Med bevarande av valhemligheten har jag själv fyllt i
röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet.

Personbeteckning eller födelsetid

010250-0123

Väljarens underskrift

Inga-Lill Röstanden

Lähetäjä Avsändare Sender

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Fågelviksgränden 2
00530 HELSINGFORS tfn 0295 536 220
FINLAND

Vastaanottaja Mottagare Adresse

Lindholm
Johan Patrik
16 Homestreet
12345 Liverpool
UNITED KINGDOM

Vaalipiiri, jossa sinulla on äänioikeus Valkrets, i vilken du är röstberättigad
Vasa valkrets

Kunta, äänestysalue sekä vaalipäivän äänestyspaikka
Kommun, röstningsområde samt röstningsställe på valdagen

Kristinestad
3 Härkmeri
Härkmeri i lägstadieskola
Henriksdalsvägen 3

Vaalipäivän äänestysaika
Röstningstid på valdagen

2.4.2023 klo 9.00 - 20.00

Tietolähde: Väestötietojärjestelmä 10.2.2023 Datakälla: Befolkningsdatasystemet 10.2.2023

Ilmoitus äänioikeudesta eduskuntavaaleissa

Anmälan om rösträtt i riksdagsvalet

Sinulla on äänioikeus Suomessa sunnuntaina 2.4.2023 toimitettavissa eduskuntavaaleissa tässä ilmoituksessa mainitussa vaalipiirissä.

Du är röstberättigad vid riksdagsvalet som förrättas i Finland söndagen den 2 april 2023 i den valkrets som anges i denna anmälan.

**Sinun on todistettava henkilöllisyytesi äänestäessäsi.
Du ska styrka din identitet när du röstar.**

Lisää äänestysohjeita kääntöpuolella.

Mer anvisningar om röstningen på omstående sida.

Ennakköäänestyksen ajanjakso.
Ennakköäänestyspaikka voi olla avoinna lyhyemmän ajan.
Förhandsröstningsperioden.
På vissa förhandsröstningsställen kan perioden vara kortare.

Suomessa i Finland 22. - 28.3.2023 ja/och
ulkomailla utomlands 22. - 25.3.2023

Yleiset ennakköäänestyspaikat aukioloaikoiheen
De allmänna förhandsröstningsställena och deras öppettider

www.vaalit.fi ja tämän ilmoituksen liite
www.valfinland.fi och bilagan till denna anmälan

Ennakköäänestyksen lähetekirje Följebrev för förhandsröstning

Täytetään ennakköäänestyspaikassa ja vain silloin, kun tätä ilmoitusta käytetään lähetekirjeenä.

Fylls i på förhandsröstningsstället, om denna anmälan används som följebrev.

Ennakköäänestäjä Väljaren

Lindholm
Johan Patrik
16 Homestreet
12345 Liverpool
UNITED KINGDOM

Vaaliviranomainen Valmyndigheten

287 3 tfn 040 546 5812
Centralvalnämnden i Kristinestad
Rådhuset Staketgatan 1
PB 13
64101 KRISTINESTAD
FINLAND

Ennakköäänestyksen vaalivirkailija täyttää
Fylls i av valfunktionären

Todistan, että ennakköäänestys on tapahtunut
vaalilaissa säädetyin tavoin.

Jag intygar att förhandsröstningen har gått till på det
sätt som bestäms i vallagen.

Päiväys Datum

23/3 2023

Ennakköäänestyspaikan nimi
Förhandsröstningsställets namn
London, Ambassad

Vaalivirkailijan allekirjoitus Valfunktionärens underskrift

Ester Smith

Ennakköäänestäjä täyttää
Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt
äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.
Jag har själv med bevarande av valhemligheten fyllt i
röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet.

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelsetid

2.6.1945

Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift

Johan Lindholm

BILAGA 5a1

*** 23.3.2023 092E28 Vanda ***

LÄHETEKIRJE
FÖLJBREV

Äänestäjä Väljare
OLSSON
SVEN ERIK

Vastaanottaja Mottagare
092 007B
CENTRALVALNÄMNDEN
I VANDA STAD
STATIONSVÄGEN 7
01300 VANDA

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelsetid
010180-123X

Nykyinen osoite Nuvarande adress

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.
Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i vallagen.

Aika ja paikka Tid och ort
/ 202

Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus
Valförrättarens/Valbestyrelsens ordförandes underskrift

Tuula Roos

Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun
ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.
Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt
röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet

Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift

Sven Olsson

LÄHETEKIRJE
FÖLJEBREV

Änästaja Vålare
Holm, Göran

Vastanottaja Mottagare
CENTRALVALNÄMNDEN
I BORGÅ STAD
PB 23
06101 BORGÅ

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelsetid
071249-127N

Nykyinen osoite Nuvarande adress
FABRIKSGATAN 7 A 8
06100 BORGÅ

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.
Jag intygar, att röstningen försiggätt på det sätt som stadgas i vallagen.

Aika ja paikka Tid och ort
23.3.2023

Borgå bibliotek

Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus
Valförrättarens/Valbestyrrelsens ordförandes underskrift

Kerstin Blom

Änästaja täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun
ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.
Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt
röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet

Änästajan allekirjoitus Väljarens underskrift

Göran Holm

BILAGA 5b

FÖLJEBREV
Hemmaröstning

Såsom följebrevets mottagare antecknas kommunala centralvalnämnden i den egna kommunen. Centralvalnämndens adress finns i anmälan om rösträtt. Också valförrättaren tillhandahåller adressen.

Mottagare och adress

Esbo
centralvalnämnd
02070 Esbo

a) Släktnamn (även tidigare) textat ¹⁾	Boman
b) Förnamn (även tidigare)	Brita Maria
c) Personbeteckning eller födelsetid	280330-003X
d) Nuvarande adress	Hemtorpsvägen 2, 02070 Esbo

Min rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att jag inte utan oskäligen svårigheter kan ta mig till röstnings- eller förhandsröstningsstället. Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet.

Väljarens underskrift

Brita Boman

Följebrevet skall undertecknas i närvaro av valförrättaren.

Den vid röstningen närvarande 18 år fyllda personens namnteckning

Maria Boman

IFYLLS AV VALFÖR- RÄTTAREN	Tid och ort
	23.3.2023 Esbo
	Jag intygar att ovan nämnda persons hemmaröstning skett på det sätt som stadgas i vallagen.
	Valförrättarens underskrift
	Vera Shalman

1) Punkterna a-d behöver ej ifyllas, ifall till följebrevet fogas den anmälan om rösträtt som skickats av magistraten (valblankett nr 3s, 3r eller 3u).

Rigsdagsval 2023

FÖLJEBREV FÖR BREVRÖSTNING

Du svarar själv för att alla punkter i följebrevet har fyllts i noggrant och tydligt.
Om följebrevet är bristfälligt ifyllt kan din röstning lämnas obeaktad.

┌ Vanda stad centralvalnämnd ┐
 ┌ Stationsvägen 7 ┐
 ┌ 01300 Vanda ┐
FINLAND └ ┘

Väljarens efternamn <u>Röstande</u>	Förnamn <u>Peter</u>
Finsk personbeteckning (enligt formen ddmmaa-xxxx) <u>020250-123A</u>	
Nuvarande adress <u>Kyrkogatan 123 A 45, Stockholm</u>	
Stat där du brevröstar <u>Sverige</u>	Datum <u>10.3.2023</u>

VÄLJARENS FÖRSÄKRAN

Jag har rösträtt i detta val. Jag är utomlands under hela förhandsröstningstiden och på valdagen och har därmed inte möjlighet att rösta i Finland. Jag har själv fyllt i röstsedeln och inneslutit den i valkuvertet med bevarande av valhemligheten och valfriheten.

Väljarens underskrift <u>Peter Röstande</u>	Namnförtydligande <u>PETER RÖSTANDE</u>
--	--

VITTNESFÖRSÄKRAN • WITNESSES' AFFIRMATION

Väljaren har röstat med bevarande av valhemligheten och så att hans eller hennes valfrihet inte har kränkts. The voter has voted without breaching election secrecy and without having his/her electoral liberty violated.

Jag försäkrar att jag, vittnet, inte är väljarens barn, make eller förälder, eller en kandidat eller en nära släkting till en kandidat.
 I affirm that I, the witness, am not the voter's child, spouse or parent, or a candidate or a close relative of a candidate.

Vittnets underskrift • Witness's signature <u>Johan Lindblom</u>	Vittnets underskrift • Witness's signature <u>Kalle Nylander</u>
Namnförtydligande • Name in block letters <u>Johan Lindblom</u>	Namnförtydligande • Name in block letters <u>Kalle Nylander</u>
Födelsedatum • Date of birth <u>1.3.1948</u>	Födelsedatum • Date of birth <u>30.2.1927</u>
Nuvarande adress • Current address <u>Kyrkogatan 2, Stockholm</u>	Nuvarande adress • Current address <u>Hundpark 72 b, Malmö</u>

BITRÄDE (Fylls i endast om väljaren har anlitat ett biträde)

Bitrådets namn
Bitrådets adress

Kirjeäänestyksen vaalikuori Valkuvert för brevöstning

**KIRJEÄÄNESTYKSEN LÄHETEKUORI
YTTERKUVERT FÖR BREVRÖSTNING**

**Tätä kirjettä ei saa postittaa Suomesta
Detta brev får inte postas i Finland**

Liimaa
postimerkki
tähän
Klistra
frimärket här

Sivu nro
Sida nr

[illegible]

VAALITOIMITSIJA TAI VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALFÖRRÄTTAREN ELLER VALBESTYRELSEN

Huomautuksia Anmärkningar	Alla övriga röstningar (och röstande)
Äänestäjien itse valitsemat avustajat Bitråden som utsetts av de röstande	har antecknats i röstregistratret

VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALBESTYRELSEN

Ennakköäänestyspäivät ja kelloajat Dagar och klockslag för förhandsröstningen	
Vaalitoimikunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsen Valbestyrelsens ordförande, viceordförande och medlem	
Varajäsenet Suppleanter	
Allekirjoitukset Underskrift	☐ Luettu ja tarkastettu Uppläst och justerat Vaalitoimikunnan puheenjohtaja Valbestyrelsens ordförande
	Vaalitoimikunnan jäsen Valbestyrelsemedlem

KVITTERINGSLISTA AV YTTERKUVERT

Kvitteringslista över förhandsröstningens ytterkuvert som lämnats till postens transport

Avsändare

Malax (kommunen/staden)

Valförrättare i förhandsröstningen

Valbestyrelse

Centralvalnämnden

Utrikesministeriet

Posten som tar emot försändelserna:

namnet: 66100 Malax
Postnummer Postkontor

Inlämningsdag Ytterkuvertens antal Postens kvittering Datering

22 / 3 / 23	3	st	Stina Holm 22.3.2023
22 / 3 / 23	4	st	Stina Holm 22.3.2023
23 / 3 / 23	3	st	Stina Holm 23.3.2023
23 / 3 / 23	5	st	Stina Holm 23.3.2023
24 / 3 / 23	5	st	Stina Holm 24.3.2023
/ /		st	
/ /		st	
/ /		st	

Avsändaren antecknar dagligen på denna lista antalet ytterkuvert. Posten kvitterar försändelserna mottagna (namn och datum eller datumstämpel). Kuverten har portobeteckningen "postkuvert", så brevörsändelseförteckningen behöver inte användas.

Käännä

ANMÄLAN TILL HEMMARÖSTNING**Blanketten returneras till centralvalnämnden i den egna kommunen.**

Valets namn

Valdagen

TILL CENTRALVALNÄMNDEN

Jag vill rösta hemma, eftersom min rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att jag inte utan oskäligen svårigheter kan ta mig till röstnings- eller förhandsröstningsstället.

Anmälan gjord av	Efternamn		
	Samtliga förnamn		Personbeteckning
	Adress		
	Postanstalt	Hemkommun	Telefon
	Kan väljaren sörja för att en person som fyllt 18 år är närvarande vid hemmaröstningen?		☐ ja ☐ nej
	En närstående vårdare enligt lagen om stöd för närstående vård (937/2005) röstar i samband med hemmaröstningen.		☐ ja
	Närstående vårdarens fullständiga namn och personbeteckning samt telefonnummer		
	Avtalet om närstående vård gäller ☐ tills vidare ☐ för viss tid		t.o.m den
	Anmälan gjord på väljarens vägnar av (namn, adress, telefon)		
	Datum		Underskrift

Valmyndighetens anteckningar	Anmälan har mottagits per telefon, datum		
	Datum och klockslag för hemmaröstningen		Till uppgiften förordnad valförrättare
	Väljaren har underrättats om hemmaröstningen		Datum, underrättelsen lämnad av
	☐ per brev	☐ per telefon	☐ per e-post
	Den närvarande personens namn		Födelsedatum
	Tilläggsuppgifter		
	Hemmaröstningen förrättad, datum och klockslag		Valförrättare

Information och anvisningar på omstående sida

INFORMATION OCH ANVISNINGAR OM HEMMARÖSTNING

Vem får förhandsrösta hemma?

En röstberättigad får förhandsrösta hemma om hans eller hennes rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att han eller hon inte utan oskäliga svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället. Hemmaröstningen förrättas inom den kommun som har antecknats som väljarens hemkommun i rösträtsregistret.

Om väljaren kan ta sig till röstningsstället eller förhandsröstningsstället på egen hand eller med hjälp av färdtjänst eller ett röstningsbiträde, anordnas ingen hemmaröstning.

En närståendevårdare enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) som bor i samma hushåll som den som har rätt till hemmaröstning får rösta i samband med hemmaröstningen, om kommunen i fråga har antecknats som hans eller hennes hemkommun.

Hur anmäler man sig till hemmaröstning?

Den som har rätt att rösta hemma ska till centralvalnämnden i sin hemkommun anmäla sin önskan att förhandsrösta hemma. Centralvalnämndens adress och telefonnummer finns i meddelandekortet (anmälan om rösträtt) som skickats till väljaren. Om en närståendevårdare vill rösta i samband med hemmaröstningen ska detta uppges i anmälan.

Anmälan görs antingen skriftligen med denna blankett eller per telefon. Anmälan kan skickas till centralvalnämnden även per post eller e-post. (Be din kommun om anvisningar för sändning av skyddad e-post.) Den övre delen av blanketten ska fyllas i omsorgsfullt och undertecknas.

Anmälan kan också göras på väljarens vägnar av någon annan, t.ex. en nära anhörig.

Den skriftliga anmälan eller den muntliga anmälan per telefon ska inkomma till den kommunala centralvalnämnden senast tisdagen den 12 dagen före valdagen före klockan 16.

Om du har anmält dig till hemmaröstning, förvarar centralvalnämnden dina personuppgifter ända till det nästa valet för att kunna fråga dig om du vill rösta hemma också vid det. Om du inte vill att dina personuppgifter förvaras ska du meddela detta till centralvalnämnden. Om du vill veta mer om behandlingen av dina personuppgifter och dina rättigheter kan du kontakta centralvalnämnden.

När förrättas hemmaröstningen?

Hemmaröstningen förrättas under förhandsröstningsperioden den 11 till den femte dagen före valdagen, dvs. från onsdag till tisdag. Tidpunkten då valförrättaren besöker väljaren för att förrätta röstningen meddelas honom eller henne på förhand med minst två timmars noggrannhet.

Hur förrättas hemmaröstningen?

Hemmaröstningen avviker bara litet från den vanliga förhandsröstningen. Den viktigaste skillnaden ligger i att vid hemmaröstning ska utöver valförrättaren och väljaren vara närvarande en av väljaren utsedd eller godkänd person som har fyllt 18 år.

Väljaren har rätt att använda ett biträde vid röstningsförrättningen. Också ovan nämnda person som väljaren har utsett eller godkänt kan fungera som biträde.

Väljaren antecknar numret på kandidaten på röstsedeln så att valhemligheten bevaras. Den stämplade röstsedeln läggs in i ett brunt valkuvert. Väljaren fyller i följbrevet och adresserar det till den kommunala centralvalnämnden. Den person som kallas till platsen tecknar sitt namn på följbrevet. Valförrättaren antecknar på följbrevet ett intyg om att röstningen har skett på det sätt som stadgas i lagen. Till sist läggs följbrevet och meddelandekortet, som eventuellt har fogats till det, samt valkuvertet in i ett gult ytterkuvert, som valförrättaren vidarebefordrar till den kommunala centralvalnämnden.

Valblankett nr 14, HEMMARÖSTNINGSBLANKETT

VALPROTOKOLL

1

VAL	Valets namn
	Valkrets
	Kommun eller stad
	Röstringsområdets kod och eventuella namn
VALNÄMNDENS SAMMANSÄTTNING	Ordförande
	Vice ordförande
	Medlemmar
	Ersättare i inträdesordning
VALBITRÄDEN	Valbiträden som utsetts av valnämnden
	Valbiträden som utsetts av de röstande
BITRÅDANDE PERSONAL	Biträdande personal (Vall. 16.3 §)
PROTOKOLLFÖRARE	

Valnämndens medlemmar och de valbiträden som utsetts av valnämnden var närvarande under följande perioder:					2			
Ordförande					kl.	kl.	kl.	kl.
Viceordförande					-	-	-	-
Medlemmar	Namn				-	-	-	-
					-	-	-	-
					-	-	-	-
					-	-	-	-
Suppleanter	Namn				-	-	-	-
					-	-	-	-
					-	-	-	-
					-	-	-	-
Valbiträden	Namn				-	-	-	-
					-	-	-	-
					-	-	-	-
					-	-	-	-

VALPROTOKOLL

3

ANTAL RÖSTBERÄTTIGADE	Antal röstberättigade inom röstningsområdet enligt vallängden	Män	Kvinnor	Totalt
ANTAL PERSONER SOM RÖSTAT PÅ FÖRHAND	Antal personer som enligt vallängden röstat på förhand	Män	Kvinnor	Totalt
INLEDANDE AV RÖSTNINGEN PÅ VALDAGEN	Röstningen på valdagen inleddes klockan 9. ☐ ordförande ☐ vice ordförande visade för de närvarande röstande att valurnan var tom och tillslöt valurnan. ☐ Valnämnden använde den elektroniska vallängden.			
AVSLUTANDE AV RÖSTNINGEN PÅ VALDAGEN	Valnämndens ☐ ordförande ☐ vice ordförande Röstsedlarna togs ur valurnan och räknades. Likaså räknades antalet personer som enligt anteckningarna i vallängden eller rösträttsregistret (den elektroniska vallängden) hade utövat sin rösträtt på valdagen.			
ANTAL RÖSTANDE PÅ VALDAGEN	Antal röstande på valdagen enligt vallängden (De som röstat på förhand inberäknas inte).	Män	Kvinnor	Totalt
ANTAL RÖSTSEDLAR	Antal röstsedlar i valurnan	Antal		
GRANSKNING OCH ORDANDE AV RÖSTSEDLARNA	De röstsedlar som vid granskningen ansågs vara ogiltiga avskildes till en särskild grupp. Antalet ogiltiga röstsedlar var			Antal
	De godkända röstsedlarna ordnades i grupper enligt kandidat. Antalet röstsedlar i varje särskild grupp räknades och antecknades på den blankett som bifogats valprotokollet.			Antal
	Antalet godkända röstsedlar var			
	Röstsedlarna granskades inte i valnämnden (ValL 82.2 §).			
	☐ Antalet röstsedlar antecknades dock i detta valprotokoll.			
	Röstsedlarna lades in i ett omslag som tillslöt genom förseglning.	Datum	Klockslag	
ANVÄNDNING AV RESULTATUTRÄKNINGS- SYSTEMET	☐ Valnämnden införde rösterna i resultaträkningssystemet.			
NÄRVARANDE	Namnen på de som var närvarande vid ordnandet och räkningen av röstsedlarna. ValL 184 § (fullmakterna bifogas)			

VALPROTOKOLL

FÖRSTÖRING AV OANVÄNDA RÖSTSEDLAR	☐ Valnämnden förstörde alla oanvända röstsedlar.
	☐ Valnämnden returnerade alla oanvända röstsedlar till centralvalnämnden.
ANMÄRKNING OM FAKTORER SOM PÅ VALDAGEN INVERKAT PÅ RÖSTNINGENS NORMALA FÖRLOPP OCH EVENTUELL YTTERLIGARE INFORMATION SOM VALNÄMNDEN LÄMNAT	
PROTOKOLLFÖRARENS UNDERSKRIFT	Underskrift och namnförtydligande Underskrift och namnförtydligande

SLUTANTECKNINGAR

JUSTERING AV PROTOKOLLET	Protokollet har upplästs och justerats. ☐
UNDERSKRIFT AV VALNÄMNDENS ORDFÖRANDE ELLER VICE ORDFÖRANDE	Underskrift Namnförtydligande
UNDERSKRIFT AV EN MEDLEM I VALNÄMNDEN	Underskrift Namnförtydligande
BILAGOR	1. Blankett på vilken valresultatet har antecknats (resultatuträkningsblankett 4)

OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslippunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähden.

Oikeusministeriö

INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstsedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstsedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstsedel av valfunktionären. Den förstörda röstsedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

Checklista över valmaterial som de kommunala valmyndigheterna behöver:

Handling/tillbehör/möbel	Den kommunala centralvalnämnden	Valnämnden	Valbestyrelsen	Valförrättare, allmän förhandsröstning	Valförrättare, hemmaröstning	Anmärkningar
1. Valhandlingar						
Röstsedel		x	x	x	x	
Följebrevsblankett			x	x	x*	*För närstående vårdare som eventuellt röstar
Följebrevsblankett för hemmaröstning					x	
Valkuvert			x	x	x	
Ytterkuvert			x	x	x	
Förteckning över dem som röstat på förhand			x	x		
Hemmaröstningsblankett	x				x	
Kvitteringslista över ytterkuvert			x	x		
Vallängd		x				
Valprotokoll		x				
Sammanställning av kandidatlistorna för den egna valkretsen		x	x	x	x	
Sammanställningar av kandidatlistorna för övriga valkretsar			x	x		
2. Meddelanden, informationsskyltar m.m.						
Instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen		x	x	x	x	
Informationsaffisch: Förhandsröstning			x*	x		*Vid behov
Informationsaffisch: Röstning på valdagen		x				
Informationsskyltar både inne på röstningsstället och utanför		x	x	x		
Allergi- och astmaförbundets affischer om att djur inte ska hämtas till röstningsstället		x		x		
3. Resultatuträkningsblanketter						
Resultatuträkningsblankett 1: Antalet förhandsröstande	x					
Resultatuträkningsblankett 2: Antalet röstande på valdagen, preliminär uppgift	x	x				
Resultatuträkningsblankett 3: Antalet röster på valdagen, preliminärräkning	x	x				
Resultatuträkningsblankett 4: Bilaga till valprotokollet		x				

4. Tillbehör m.m.						
Valstämplar		x	x	x	x	
Förseglingsmaterial	x	x				
Namnskyltar för valfunktionärerna		x	x	x	x	
Kopia av beslutet om tillsättande av valnämnden/valbestyrelsen		x	x			
Pennor		x	x	x	x	
Anteckningsmaterial		x	x	x	x	
Räknare		x				
5. Möbler						
Röstningsbås		x	x*	x		*Eller motsvarande
Röstningsbås för rörelsehindrade		x	x	x		
Övriga möbler		x		x		
Valurnor		x		x*		*Om sådana används
6. IT-utrustning						
Arbetsstation	x	x*		x*		*Om rösträttsdatasystem används ** Frivillig användning
Datakommunikationsförbindelser	x	x*		x*		
Identifieringsmedel	x	x*		x*		
Skrivare				x*		
Streckkodsläsare**		x*		x*		
7. Val- och VAT-anvisningar						
Valanvisningar (nr 1–5)	nr 1	nr 2	nr 3	nr 4	nr 5	
VAT-anvisningar (nr 1–5b)	nr 1, 2b, 4b och 5b	nr 4d*, 4e*	4e*	nro 4c*		*Om rösträttsdatasystem används
8. Övrigt material						
Förteckning över de sista inlämningsstidpunkterna för brev och expressbrev vid Postens försäljningspunkter	x		x	x		
Förteckning över adresserna till alla kommuners centralvalnämnder*	x		x	x		*Kan skrivas ut på adressen vaalit.fi/sv

Invalidiliiton
Esteettömyyskeskus

Checklista för röstningsställes tillgänglighet

01/2021

1. Ankomsten till röstningsstället

- Ligger röstningsstället invid goda trafikförbindelser och finns det en hållplats för kollektivtrafiken nära röstningsstället?
- Finns det nära entrén ett ställe där skjuttrafiken (bl.a. invatäxi) kan stanna?
- Finns det handikapparkeringsplatser (3,6 m bred och 5 m lång) i närheten av röstningsstället?
- Är gångvägen som leder till entrén guidad?
- Är gångvägen som leder till entrén lätt att upptäcka och har en jämn, fast och halkfri yta?
- Är gångvägens lutningar högst 5 % (1:20).

2. Entrén

- Har tillgängliga gångvägar på röstningsstället tydliga och lättlästa skyltar?
- Har passagerna bredvid trappan en ramp med en lutning på högst 8 % och bredden minst 900 mm.
- Har trappor och ramper ledstänger på vardera sidor.
- Finns det framför ytterdörren en avsats på minst 1500 mm x 1500 mm?
- Finns det på den sida där ytterdörren öppnas minst 400 mm fritt utrymme, som den som använder rullstol behöver för att öppna dörren?
- Är dörröppningens bredd minst 850 mm och tröskelns höjd högst 20 mm?
- Öppnar sig dörren automatiskt eller är den annars lätt att öppna (den kraft som behövs för att öppna dörren får vara högst 10 N dvs. 1 kg)?
- Har vindfångets matta eller golvtrall högst 5 mm x 30 mm glipor och orsakar mattan inte en nivåskillnad som är högst 20 mm?
- Är vindfånget minst 1500 mm x 1500 mm, om båda dörrar öppnas utåt från vindfånget?
- Är vindfånget minst 1500 mm bred och 2300 djup, om en av dörrarna öppnas inåt vindfånget?

3. Röstningsstället

- Finns det på röstningsstället minst ett röstningsbås där man kan fylla i röstsedeln sittande? Finns under röstningsbåsets bord (höjden 750–800 mm) ett benutrymme (bredd minst 800 mm, djup minst 600 mm och höjd minst 670 mm)? Eller finns det på röstningsstället höjjusterbara bord?
- Är belysningen i röstningsbåsen bländfri och tillräcklig? (500–750 lux på bordsytan)
- Finns det sittplatser på röstningsstället så att väljarna vid behov kan vila?
- Finns det på förhandsröstningsstället och röstningsstället på valdagen en person som utsetts till valbiträde?
- Om det bland valfunktionärerna finns personer som använder hjälpmedel, ska det finnas toalettrum, som är lämpliga för användare av rullstol.

RIKSDAGSVALET

2.4.2023

Förhandsröstning:

I Finland 22–28.3.2023

Utomlands 22–25.3.2023

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET
